

Mötesbok: Umeåregionens brand och räddningsnämnd (2025-11-19)

Umeåregionens brand och räddningsnämnd

Datum: 2025-11-19

Plats: Lektionssalen, brandstationen Umeå

Kommentar:

Dagordning

Tid 09:00 LOKAL Umeå brandstation

Beslutsärenden

36/25 Fastställande av dagordning, justerare och frågor om jäv	3
37/25 Verksamhetsplan och budget 2026	4
38/25 Riskanalys och internkontrollplan 2026	22
39/25 Yttrande grundläggande granskning 2024	29
40/25 Revidering av taxa för rengöring och brandskyddskontroll Robertsfors kommun	41
41/25 Kurs och Konferanser	51

Informationsärenden

42/25 Informationsärenden	52
43/25 Delegationsbeslut och Anmälningsärenden	53
44/25 Ärenden under beredning	144
45/25 Övriga frågor	145

Tjänsteskrivelse

2025-10-23

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diariennr: UBRN-2025/00002

Fastställande av dagordning, justerare och frågor om jäv

Förslag till beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att fastställa sammanträdets dagordning.

att till protokollet notera att ingen person är jävig.

att till justerare av dagens protokoll utse

att justera protokollet senast xxxx-xx-xx

Ärendebeskrivning

Umeåregionens brand- och räddningsnämnds föredragningslista finns som bilaga och eventuella ändringar noteras. En jävig person får varken delta i handläggningen av ärendet eller vara närvarande vid nämndens behandling av ärendet.

Beslutsunderlag

Föredragningslista. Bilaga

Tjänsteskrivelse

2025-10-28

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diariennr: UBRN-2025/00067

Verksamhetsplan och budget 2026

Förslag till beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att fastställa Umeåregionens brand- och räddningsnämndens verksamhetsplan och budget 2026.

Ärendebeskrivning

I verksamhetsplan och budget konkretiserar och beskriver nämnden den styrning och planering som ska vara gällande för nämndens verksamheter under kommande verksamhetsår. Utgångspunkter för verksamhetsplaneringen är det planeringsdirektiv och den budgetram kommunfullmäktige fastställt för kommande år, nämndens reglemente samt de övergripande mål som antagits i respektive kommunfullmäktige och som är av relevans för nämndens verksamhet.

Beslutsunderlag

- Brand- och räddningsnämndens verksamhetsplan och budget 2026

Beredningsansvariga

Eva-Lena Fjällström, beredskapsdirektör

Anders Jonsson, räddningschef

Jonas Andersson Wikström, enhetschef verksamhetsstöd

Simon Dahlgren, controller

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, Umeå kommun

Kommunstyrelsen, Vindelns kommun

Kommunstyrelsen, Robertsfors kommun

Brand- och räddningsnämnden

Verksamhetsplan 2026

Beslutad av: Umeåregionens brand- och räddningsnämnd

Gäller för: Umeåregionens brandförsvär

Giltighetstid: 2026

Reviderad:

Beslut:

Ansvarig:

Diariernr: UBRN-2025/00067

[20XX-XX-XX/§XX]

Eva-Lena Fjällström

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Plan för grunduppdrag.....	3
Plan för inriktningsmål och program	5
Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige	5
Plan för att nå mål i handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor	6
Brand- och räddningsnämndens uppdrag till verksamheten	6
Plan för att nå personalpolitiska mål	6
Drift- och investeringsbudget	7
Kompetensförsörjningsplan	9
Bilagor	10

Inledning

Verksamhetsplanen utgår från Umeå kommunfullmäktiges beslut 2025-06-16 om planeringsdirektiv och budget samt beslutad anvisning för verksamhetsplanering 2026. Planeringsunderlag från Robertsfors och Vindelns kommuner har inarbetats i verksamhetsplanen.

Nämndens verksamhet styrs till stor utsträckning av Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor (2003:778), fastställt 2022-05-25.

Plan för grunduppdrag

Brand- och räddningsnämndens grunduppdrag

Nämnden ansvarar för olycksförebyggande och räddningstjänstverksamheten i kommunerna i enlighet med vad som åvilar var och en av kommunerna inom ramen för lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Huvudansvaret för samordning av kommunernas arbete med skydd mot olyckor ligger dock kvar i respektive kommun (1 kap. 6 § LSO).

Nämnden svarar också för kommunernas tillsyn och prövning av tillstånd enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Vidare svarar nämnden i tillämpliga delar för kommunernas uppgifter enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Nämnden skall också inom sitt kompetensområde stödja andra nämnder i kommunerna avseende:

- plan- och bygglagen (2010:900),
- samt i frågor som kommunerna i övrigt efterfrågar.

Slutligen skall nämnden inom ramen för sitt uppdrag verka för att skapa trygghet i samhället.

Nämnden ska samråda med berörda lokala nämnder i de samverkande kommunerna samt med andra myndigheter och med enskilda organisationer. Nämnden ska regelmässigt rapportera till de samverkande kommunernas respektive fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Avtalsuppdrag

Förutom grunduppdragen har nämnden även ett antal avtalsuppdrag via övriga kommunala verksamheter och externa aktörer. Dessa uppdrag rör bland annat trygghetslarm och bärhjälp för kommunala verksamheter, terrängtransport, IVPA och sjukvårdstält för Regionen samt automatlarm för både privata, kommunala, regionala och statliga aktörer. Nämnden har även tillsvidare ett uppdrag att teckna avtal om antennplatser på kommunens, Bostadens och Umeå energis fastigheter.

Nordmaling, Vännäs och Bjurholms kommuner har avtal med nämnden om att handlägga tillståndsansökningar och genomföra tillsyn gällande explosiva varor.

Övriga uppdrag

Till kategorin övriga uppdrag hör bland annat ett antal samverkansuppdrag kopplade till räddningstjänstverksamheten med aktörer såsom SSRS (svenska sjöräddningssällskapet) och närliggande kommunala räddningstjänster.

Grunduppdragets genomförande

Utifrån grunduppdraget bedrivs brand- och räddningsnämndens verksamhet av Umeåregionens brandförsvaret som leds av Beredskapsdirektören. Umeåregionens brandförsvaret är en del av avdelningen Samhällsskydd och beredskap som förutom brandförsvaret även består av Umeå kommuns Säkerhetsenhet. Säkerhet svarar mot Kommunstyrelsen och ingår därför inte i brand- och räddningsnämndens verksamhetsplan.

Inom brandförsvaret finns två övergripande verksamhetsområden, olycksförebyggande och räddningstjänst.

Olycksförebyggande

Den olycksförebyggande verksamheten inom Umeåregionens brandförsvaret syftar till att säkerställa ett skäligt brandskydd för den enskilde, en säker hantering av brandfarlig- och explosiv vara samt att verka för säkerhet och trygghet i kommunerna. Detta görs bland annat genom tillsyn och tillståndshantering, information och rådgivning, sotning och brandskyddskontroll, remisshantering, deltagande i kommunernas plan- och lovprocesser samt genomförande av utbildningar.

Räddningstjänst

Det övergripande uppdraget för räddningstjänstverksamheten innebär att genomföra räddningsinsatser vid kommunal räddningstjänst enligt lag om skydd mot olyckor.

Räddningstjänstverksamheten ska planeras, organiseras och genomföras så att insatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och utföras på ett effektivt sätt. Detta ska ske med utgångspunkt i kommunernas riskbild samt den förmåga som brand- och räddningsnämnden beslutat om i handlingsprogrammet enligt lag om skydd mot olyckor. Förmågan ska vara strategiskt fördelad inom det geografiska området och utgörs av personal med erforderlig kompetens samt modern teknik i form av fordon och materiel.

Uppföljning

Uppföljning av grunduppdrag och verksamhetsplan sker tertialvis.

Plan för inriktningsmål och program

Brand- och räddningsnämnden har ej tilldelats något av de fyra inriktningsmålen eller något av fokusområdena i de tre programmen. Inför planeringen av verksamhetsåret har nämnden inarbetat tillämpliga övergripande inriktningsmål från Robertsfors, Umeå och Vindelns kommuner i verksamhetsplanen.

Inriktningsmålen anger bland annat att en hållbar tillväxt ska ske. För brand- och räddningsnämnden medför ökad tillväxt i kommunerna också ökade krav på både det olycksförebyggande arbetet samt förberedandet och genomförandet av räddningsinsatser. Utifrån det pågående arbetet med att utveckla brandförsvarets organisation och verksamhet samt målbilden kopplat till driftsättningen av brandstation östra (Tomtebostrand) finns goda förutsättningar för att brand- och räddningsnämnden ska kunna klara sina samhällsviktiga uppdrag i takt med att kommunerna växer. Det är dock viktigt att fortsätta arbeta fokuserat mot långsiktigt uppsatta mål och att inte tappa fart då omvärlden är ytterst föränderlig. Tillväxten ska även ske utan att utsatta områden växer fram. Inom det området har brand- och räddningsnämnden ett viktigt uppdrag kopplat till Umeå kommuns Program för säkerhet och trygghet och specifikt initiativet Umeå växer tryggt och säkert (UVTS). Med utgångspunkt i UVTS är ett planeringsarbete påbörjat i samarbete med andra aktörer inom kommunen där syftet är att under 2026 kunna påbörja genomförandet av ett antal aktiviteter.

Utifrån ett miljöperspektiv arbetar brand- och räddningsnämnden för närvarande med olika miljöförbättrande åtgärder, däribland hantering av släckvatten samt åtgärder för att minska spridningen av PFAS i samhället.

Vidare kan nämnas att brand- och räddningsnämnden aktivt arbetar med åtgärder som strävar mot jämlikhet, jämställdhet och mångfald där åtgärderna bland annat omfattar marknadsföring, rekrytering, personalutveckling och arbetsmiljö.

Uppföljning av brand- och räddningsnämndens arbete med att verka för att uppfylla de tre kommunernas inriktningsmål görs tertialvis, se vidare bilaga 2 UBRN – uppföljning verksamhetsplan 2026.

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

Brand- och räddningsnämnden har inte tilldelats något tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige i Umeå kommun.

Plan för att nå mål i handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor

Brand- och räddningsnämndens verksamhet styrs till stor del av kommunens handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor. Handlingsprogrammet är det övergripande politiska styrdokumentet för kommunens arbete med skydd mot olyckor.

I handlingsprogrammet anges hur kommunen ska uppnå de nationella målen gällande skydd mot olyckor. Vidare innehåller handlingsprogrammet en sammanställning av de områden som kommunen, efter riskanalys och värdering, prioriterar för att kunna uppnå de nationella målen.

Plan för uppföljning mål i handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor redovisas i bilaga 2, UBRN – uppföljning verksamhetsplan 2026.

Brand- och räddningsnämndens uppdrag till verksamheten

Brand- och räddningsnämnden beslutar att inför år 2026 ge verksamheten följande uppdrag:

- Att fortsätta samt intensifiera arbetet med att utveckla och anpassa verksamheten utifrån nya förutsättningar.
- Att vara en drivande aktör för ökad samverkan internt inom kommunerna samt externt mellan räddningstjänsterna i länet samt inom och mellan de två nordligaste räddningsledningssystemen.
- Att inom den olycksförebyggande verksamheten fortsätta att bedriva arbetet med stärkt brandskydd för särskilt riskutsatta.
- Att ta fram en riskanalys och ett nytt handlingsprogram enligt LSO
- Att uppdra till verksamheten att ta fortsatta initiativ för ett införande av IVPA inom hela nämndens geografiska område.

Plan för uppföljning av brand- och räddningsnämndens uppdrag redovisas i bilaga 2, UBRN – uppföljning verksamhetsplan 2026.

Plan för att nå personalpolitiska mål

Inom nämndens verksamhet finns ett stort personalbehov framför allt under den kommande tre års perioden då bland annat driftsättningen av den nya brandstationen på Tomtebostrand ska ske samt att anpassningar till arbetstidsdirektivet ska genomföras. Under denna period beräknas behovet uppgå till ca 30 personer, mestadels brandmän och befäl, men även ett antal andra tjänster för att förstärka upp organisationen i övrigt. Till detta kommer också behovet av ersättningsrekryteringar pga. pensionsavgångar eller andra avgångar.

Inom RiB verksamheten är personalomsättningen hög och har så varit under flertalet år. Behovet kommer fortsatt vara högt och det årliga behovet för RiB verksamheten uppskattas till ca 10 personer per år för att täcka behovet av ersättningsrekryteringar. Till detta kommer även behovet av att utöka två stationer med ytterligare en grupp samt att öka beredskapsstyrkan i Holmsund enligt tidigare beslut.

Utifrån den ovan beskrivna situationen är det kompetensförsörjningen som är det högst prioriterade området för att nämnden ska nå de personalpolitiska målen. Nämndens plan för kompetensförsörjning redovisas under punkten "Kompetensförsörjningsplan".

Vidare har verksamheten tagit fram en personalutvecklingsplan för perioden 2024–2027 i syfte att skapa en hållbar organisation genom att främja en kultur som bygger på positivt ledarskap, starkt medarbetarskap, självledarskap, lika behandling, jämställdhet, mångfald och arbetet med en stark värdegrund.

Nämndens resultatmätt och målvärden redovisas i nedanstående tabeller.

Resultatmätt, uppföljning tertial 1 och 2	Målvärde 2026
Sjukfrånvaro, procent	3,0
Andel långtidsfriska	70
Andel heltidsanställda	100

Resultatmätt, uppföljning helår	Målvärde 2026
Sjukfrånvaro, procent	3,0
Andel långtidsfriska	70
Andel heltidsanställda	100
Andel skyddsombud som genomgått introduktion	90
Andel chefer med max 30 medarbetare	100
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,9

Plan för uppföljning av personalpolitiska mål redovisas i bilaga 2, UBRN – uppföljning verksamhetsplan 2026.

Drift- och investeringsbudget

Fastställd ram av Umeå kommunfullmäktige för Umeåregionens brand och räddningsnämnd (UBRN) 2026 uppgår till 104 497 tkr. Umeå kommuns ram avser dels driftbidrag till den regiongemensamma verksamheten, dels bidrag till den verksamhet som är Umeåspecifik. Ramen för den Umeåspecifika delen av nämnden uppgår till 24 534 tkr och avser arvoden till förtroendevalda, budget för drift av den nya brandstationen på Tomtebostrand, budget för förstärkning av organisationen samt budget för att utöka bemanningen på Umeå brandstation för att kunna efterleva arbetstidsdirektivet.

Vindeln kommuns driftbidrag uppgår 2026 till 9 142 tkr varav 730 tkr avser bidrag för kapitalkostnader, Robertsfors kommuns driftbidrag är 9 735 tkr varav 971 tkr avser bidrag för kapitalkostnader. Vindeln och Robertsfors del av driftbidraget avseende kapitalkostnader fördelas till Kommunstyrelsens budget för avskrivningar. Total driftbudget 2026 för den regiongemensamma räddningstjänstverksamheten är 112 136 tkr vilket är en ökning med 18 366 tkr jämfört med 2025. Ökningen avser dels index där personalkostnader räknas upp med i snitt 4% från 2025 års nivå, budgeten för intäkter har räknats upp med 2% och driftskostnadsbudgeten med 2%. Utöver index avser budgetförändringarna:

- Med utgångspunkt i beslutet om utökad budget 2025 genomförs nu fortsatta anpassningar med syfte att möta de ökade kraven på verksamheten som ställdes i och med 2020 års förändringar i lagen om skydd mot olyckor. Detta gäller bland annat en bättre fungerande tillsynsverksamhet, förtydligade krav på ledning samt det ökade fokuset på räddningstjänst under höjd beredskap. Samtidigt fortgår planering och anpassning av en ny organisation samt etableringen av brandstationen på Tomtebostrand. Med målsättningen att förstärka organisationen och driftsätta en till brandstation i slutet av 2027 förstärks budgeten 2026 utöver föreslagen ram med 15 000 tkr till den Umeå specifika delen av nämnden. Avsikten är att nyrekrytera samt finansiera redan befintlig personal motsvarande totalt 20 personer under 2026.
- PO-påslaget har minskat från 40,84% till 40,02%, vilket innebär en kostnadsminskning med 525 tkr.

En översiktlig bild av nämndens budget på verksamhetsnivå redovisas i tabellen nedan.

I bilaga 3 framgår ekonomiska ramar för UBRNs olika delar och i bilaga 4 återfinns specifikation av kommunbidragen.

Verksamhet (tkr)	Ram 2025	Ram 2026
Politisk verksamhet	-265	-273
Räddningstjänst exkl kommunbidrag (Regiongemensam)	-93 770	-97 136
Räddningstjänst, kommunbidrag Vindeln och Robertsfors (Regiongemensam)	16 580	17 175
Räddningstjänst, Umeåspecifik verksamhet	-8 928	-24 263
Umeåregionens räddningsnämnd totalt	-86 384	-104 497

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten för 2026 uppgår till 47 582 tkr. Budgeten avser rambudget för fordon och övrig utrustning, rambudget för anläggning av nya brandposter, utrustning och inventarier till den nya brandstationen i Umeå samt investeringsmedel för att återställa den utrustning som förstördes vid branden i Holmsund. Rambudgeten för fordon och övrig utrustning är minskad med 4 468 tkr jämfört med 2025. Minskningen kommer av färre väntade leveranser av fordon 2026.

Investeringar (tkr)	Ram 2025	Ram 2026
Ram, fordon och övrig utrustning	-11 000	-6 532
Anläggning av nya brandposter	-550	-550
Utrustning och inventarier ny brandstation	-10 000	-34 000
Utrustning Holmsund brandstation	-8 000	-6 500
Nettoinvesteringar	-29 550	-47 582

Kompetensförsörjningsplan

Brand- och räddningsnämndens analys i arbetet med Kommunfullmäktiges tilläggsuppdrag 2023:1 visade på stora utmaningar gällande rekrytering av brandmän och styrkeledare både inom heltidsverksamheten och inom RiB verksamheten.

Verksamheten har senaste tiden genomfört flera rekryteringsomgångar av heltidsbrandmän och responsen har varit mycket god. Vid flera av rekryteringarna har verksamheten haft uppemot 100 sökanden till de utannonserade tjänsterna, något som tydligt går emot den allmänna trenden inom Sveriges räddningstjänster. Den slutsats som drogs i analysen i tilläggsuppdraget att rekryteringen av heltidsbrandmän skulle bli en utmaning har i stället blivit en unik möjlighet att kunna attrahera kompetens från olika håll på ett sätt som inte varit möjligt tidigare. Detta har möjliggjorts genom bland annat ett strategiskt arbete att marknadsföra och presentera verksamheten. Det som nu är avgörande för det fortsatta kompetensförsörjningsarbetet är att verksamheten lyckas fortsätta att attrahera nya medarbetare samt att säkerställa mottagandet av nya medarbetare på ett funktionellt och bra sätt.

När det gäller RiB verksamheten är läget fortsatt ansträngt vilket till stor del beror på att brandmännen generellt stannar i sin anställning kortare tid än tidigare samt att det är svårigheter att attrahera nya brandmän. För att lyckas här krävs mer insatser gällande marknadsföring och även uppsökande verksamhet på arbetsplatser där potentiellt nya brandmän kan finnas. Det är också av stor vikt att kommunerna som huvudarbetsgivare tar ett större ansvar för att kunna ha medarbetare som i kombination med sin huvudanställning också har möjlighet att vara brandman. Slutligen kan nämnas att det även finns behov av att utveckla och arbeta med andra arbetssätt och metoder, både för att kunna rekrytera och bibehålla personal.

Bilagor

- 1. Utmaningar och möjligheter 3-5 års sikt**
- 2. Bilaga 2, UBRN – uppföljning verksamhetsplan 2026**
- 3. Bilaga 3, Specifikation UBRN budget 2026**
- 4. Bilaga 4, Specifikation UBRN driftbidrag 2026**

Bilaga 1

Utmaningar och möjligheter på 3-5 års sikt

Brand- och räddningsnämnden

En av de största utmaningarna är kompetensförsörjning då mer personalresurser behöver tillföras utifrån att Umeå växer samt att krav och uppdrag förändras relaterat till tidigare händelser, klimatförändringar, omvärldssituationen, säkerhetsläget, arbetstidsdirektivet m.m. Det är framför allt under den kommande tre års perioden som behovet av nyrekrytering är som störst. Det kan även bli en utmaning att behålla befintlig personal då det under samma period kommer ske stora förändringar inom verksamheten.

En annan utmaning gäller bemanningen vid deltidstationerna. Förutom svårigheterna att rekrytera personal är det även i vissa fall svårigheter att bibehålla personalen över tid. Som en följd av att deltidbrandmän generellt stannar i sin anställning kortare tid än tidigare måste utbildning av nya deltidbrandmän ske mer frekvent. Det finns även behov av att utveckla och arbeta med andra arbetssätt och metoder, både för att kunna rekrytera och bibehålla personal.

Förändringarna i Lag om skydd mot olyckor (LSO) har inneburit att kravet på kommunernas tillsynsverksamhet samt utvärdering och uppföljning av olyckor och insatser har ökat. Motsvarande förändringar kommer med största sannolikhet införas även i Lag om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Dessa krav, som ser ut att börja gälla från årsskiftet 25/26, kommer inte bli lika omfattande som förändringarna i LSO men de kommer ändå medföra ett ökat behov av bland annat tillsyner.

Utifrån MSBs tillsyn av det gemensamma räddningsledningssystemet Räddningssamverkan Nord har krav ställts på att förstärka den övergripande ledningen av räddningstjänstverksamheten. Detta kommer i ett första steg ske genom att tillföra ytterligare en ledningsfunktion i räddningscentralen i Luleå. Utifrån MSBs fortsatta tillsyn kan krav på ytterligare åtgärder komma. Följden av de förstärkande åtgärderna blir att kostnaderna för ledningssystemet kommer att öka. Detta behöver bevakas under de kommande åren för att säkerställa att åtgärderna ryms inom fastställd budget.

Projektering och byggandet av den andra stationen i Umeå tätort samt anpassning och utveckling av verksamheten kommer fortsatt vara resurskrävande allteftersom projektet fortskrider. Lokalfrågan är redan idag en faktor att ta hänsyn till vid rekrytering. Nuvarande station i Umeå tätort byggs om för att få mer utrymme för kontorsplatser för de rekryteringar som pågår nu men lokalfrågan är fortsatt en stor utmaning.

Möjligheter på 3-5 års sikt är att det förväntas komma mer uppdrag och medel när det gäller räddningstjänst under höjd beredskap. Detta innebär ökade resurser och en ökad förmåga inför nuvarande och kommande uppdrag. Det kommer dock bli en utmaning att både planera för räddningstjänst under höjd beredskap och att förbereda personalen genom övning och utbildning samtidigt som kraven på den framtida verksamheten ökar.

En annan möjlighet är den ökade förmågan för räddningsinsatser som den andra brandstationen i Umeå tätort medför. Den anpassning och utveckling av verksamheten som också genomförs bör ge avsevärt bättre möjligheter även att bedriva den olycksförebyggande verksamheten.

Bilaga 2

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd

uppföljning verksamhetsplan 2026

Bedömningskriterier måluppfyllelse:

Hög grad uppfyllt

I viss grad uppfyllt

Ej uppfyllt

Uppföljning av brand- och räddningsnämndens arbete som del i att uppfylla Umeå, Vindelns och Robertsfors kommuners inriktningsmål

Uppföljning sker tertialvis i löptext.

Kommunfullmäktiges personalpolitiska mål	Planering 2026	Uppföljning	Bedömning måluppfyllelse	Prognos helår
Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	Arbeta enligt kompetensförsörjningsplan.			
Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	Aktivt och närvarande ledarskap, uppföljning av ledarskapet görs i första hand via den årliga medarbetarenkäten.			
Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	Fortsätta främja fysiska aktiviteter. Kontinuerligt arbete med verksamhetens systematiska arbetsmiljöarbete.			

Umeåregionens brand- och räddningsnämnds uppdrag till verksamheten	Planering 2026	Uppföljning	Bedömning måluppfyllelse	Prognos helår
Att fortsätta samt intensifiera arbetet med att utveckla och anpassa verksamheten utifrån nya förutsättningar.	Verksamhetsutvecklingen bedrivs enligt plan.			
Att vara en drivande aktör för ökad samverkan internt inom kommunerna samt externt mellan räddningstjänsterna i länet samt inom och mellan de två nordligaste räddningslednings-systemen.	Fortsätta påbörjad dialog med kommunens verksamheter, med räddningstjänsterna i länet samt med räddningsregion mittnorrland.			
Att inom den olycksförebyggande verksamheten fortsätta att bedriva arbetet med stärkt brandskydd för särskilt riskutsatta.	Insatser genomförs enligt projektets antagna tidsplan.			
Att ta fram en riskanalys och ett nytt handlingsprogram enligt LSO	Ta fram en riskanalys och utifrån den ta fram ett handlingsprogram LSO.			
Att uppdra till verksamheten att ta fortsatta initiativ för ett införande av IVPA inom hela nämndens geografiska område.	Fortsatt dialog med Region Västerbotten om införande av IVPA.			

Mål handlingsprogram LSO	Planering 2026	Uppföljning	Bedömning måluppfyllelse	Prognos helår
Umeå kommun och dess medborgare ska ha god förmåga att agera före, under och efter en samhällsstörning i hela hotskalan.	Bedriva anpassad utbildnings- och informationsverksamhet.			
Antalet bränder och konsekvenserna av dessa ska minimeras med särskilt fokus på bostadsbränder.	Bedriva tillsyn enligt fastställd tillsynsplan. Genomföra anpassade utbildningar och informationsinsatser. Prioritering av insatser gällande särskilt riskutsatta personer och skolungdomar.			
Brandförsvarets förutsättningar att utföra effektiva insatser för komplexa och utrymningskritiska byggnader ska öka.	I dialog med fastighetsägare och verksamhetsutövare öka antalet byggnader som är insatsplanerade.			
Antalet allvarligt skadade och döda vid drunkningsolyckor i allmänna vatten ska minska.	Öka förmågan till räddningsinsats vid drunkningsolyckor.			
Antalet allvarligt skadade och döda i vägtrafiken ska minimeras.	Genomföra anpassade utbildningar och informationsinsatser.			
Brandförsvaret ska verka för att den enskilde kan påbörja en första skadebegränsande åtgärd inom 2	Genomföra anpassade utbildningar och informationsinsatser.			

minuter från det att en olycka upptäcks.				
Tiderna till en första insats i byar med lång framkörningstid ska minska genom att skapa en snabbare insats med Civila insatspersoner (CIP) samt utöka RIB-stationerna med FIP-enheter.	Driftsätt FIP på kvarvarande stationer och verka för att CIP startas upp inom Umeåregionen.			
Brandförsvarets förmåga att hantera ras, skred, översvämning och oljeutsläpp ska öka.	Genomför insatsplanering, revidera befintliga planer samt påbörja utbildning av personal. Komplettera med eventuell utrustning.			
Brandförsvarets förmåga att verka under höjd beredskap ska öka.	Sammanställ översiktligt nuläget och en plan för arbetet under året samt identifiera behoven inom de närmaste åren.			

Bilaga 3 - Specifikation UBRN budget 2026

Budget Umeå kommuns egna verksamheter

Umeå specifika kostnader som inte fördelas med fördelningsnyckel

Budget Umeå kommuns egna verksamheter	Ram 2025	Index	Förändringar	Tekniska justeringar	Ram 2026
Totalt Umeås egen verksamhet	-9 193	-398	-15 000	56	-24 536
Politisk verksamhet	-265	-9	0	2	-273
Ny organisation och brandstation	-428	-19	-15 000	3	-15 444
Ökad bemanning arbetstidsdirektiv	-8 500	-371	0	52	-8 819

Budget regiongemensam verksamhet

Kostnader för den regiongemensam verksamhet fördelas med fördelningsnyckel.

Kostnaderna fördelas med fyra olika modeller, en för personalkostnader brandstationer, en för kapital-kostnader, gemensamt räddningsledningssystem samt en för övrig gemensam verksamhet.

Kapitalkostnaderna hanteras i kommunstyrelsens budget.

Total budget regiongemensam verksamhet

Total budget regiongemensam verksamhet	Ram 2025	Index	Förändringar	Tekniska justeringar	Ram 2026
Total budget regiongemensam verksamhet	-93 770	-3 892	0	525	-97 136

Specifikation av de olika kostnadsdelarna i fördelningsnyckeln:

Kostnader räddningstjänstpersonal	Ram 2025	Index	Förändringar	Tekniska justeringar	Ram 2026
Totalt personalkostnader RiB	-28 175	-1 228	0	171	-29 232
Deltidsstationer Robertsfors kommun	-5 632	-246	0	34	-5 844
Deltidsstationer Umeå kommun	-17 006	-741	0	103	-17 644
Deltidsstationer Vindeln Kommun	-5 537	-241	0	34	-5 745
Totalt personalkostnader heltidsbrandmän	-33 195	-1 447	0	202	-34 440
Umeå Brandstation Skift, vikarier och förmän	-33 195	-1 447	0	202	-34 441

Gemensamma kostnader	Ram 2025	Index	Förändringar	Tekniska justeringar	Ram 2026
Totalt gemensamma kostnader	-29 650	-1 097	0	153	-30 594
Driftkostnader	-5 236	-105	0	0	-5 341
Dagtid - personal och driftkostnader	-24 415	-992	0	153	-25 254

Räddningsledningssystem	Ram 2025	Index	Förändringar	Tekniska justeringar	Ram 2026
Räddningssamverkan Nord	-2 750	-120	0	0	-2 870

Bilaga 4 - Specifikation driftbidrag 2026

Driftbidrag 2026 per kommun (exkl kapitalkostnader)

Kommun (tkr)	Driftbidrag 2025	Driftbidrag 2026
Robertsfors	-8 460	-8 763
Umeå	-77 191	-79 961
Vindeln	-8 120	-8 411
Total budget	-93 771	-97 136

Specifikation Driftbidrag 2026 per kostnadstyp (exklusive kapitalkostnader)

Driftbidrag per kommun 2026 (tkr)	Personalkostnader brandstationer	Gemensamma kostnader	Räddningssamverkan Nord	Totalt driftbidrag
Robertsfors	-5 844	-2 735	-185	-8 763
Umeå	-52 084	-25 355	-2 523	-79 962
Vindeln	-5 745	-2 504	-163	-8 411
Total budget	-63 672	-30 594	-2 870	-97 136

Driftbidrag - kapitalkostnader

Kommun (tkr)	Kapitalkostnad 2025	Kapitalkostnad 2026
Robertsfors	-994	-971
Vindeln	-746	-730

Tjänsteskrivelse

2025-10-23

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diariennr: UBRN-2025/00068

Riskanalys och internkontrollplan 2026

Förslag till beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att fastställa brand- och räddningsnämndens riskanalys och plan för internkontroll 2026.

Ärendebeskrivning

Nämnden ska i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för intern styrning och kontroll (KF 2011- 05-26) samt i enlighet med kommunstyrelsens handledning (KS 2019-01-15) upprätta riskanalys och plan för intern kontroll för kommande verksamhetsår.

Beslutsunderlag

- Brand- och räddningsnämndens riskanalys och plan för internkontroll 2026

Beredningsansvariga

Eva-Lena Fjällström, beredskapsdirektör
Anders Jonsson, räddningschef
Jonas Andersson Wikström, enhetschef

Brand- och räddningsnämnden 2026

Riskinventering, riskvärdering och internkontrollplan

Samråd genomfördes vid Brand- och räddningsnämndens sammanträde 24 september 2025.

Riskvärdering har skett i enlighet med nedanstående definitioner:

Riskinventering/riskanalys

Sannolikhet	Definition	Värde
Osannolik	praktisk taget obefintlig risk att situation/avvikelse/fel uppstår	1
Mindre sannolik	mycket liten risk att situation/avvikelse/fel uppstår	2
Möjlig	det finns en möjlig risk att situation/avvikelse/fel uppstår	3
Sannolik	det är mycket troligt att situation/avvikelse/fel uppstår	4

Konsekvens	Definition	Värde
Försumbar	konsekvensen av avvikelse är obetydlig för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	1
Lindrig	konsekvensen av avvikelser är liten för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	2
Kännbar	konsekvensen av avvikelser uppfattas som besvarande för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	3
Allvarlig	konsekvensen av avvikelser innebär allvarliga konsekvenser för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	4

Riskhantering

Riskvärde	Rekommendation till hur risken ska hanteras	Innebär
12-16	Minimera risk	Direkta och omfattande åtgärder ska finnas med i internkontrollplan
4-11	Reducera risk	Åtgärder för att minska risk ska finnas med i internkontrollplan
1-3	Acceptera risk	Inget agerande krävs – åtgärder tas ej med i internkontrollplan

Riskanalys Brand- och räddningsnämnden 2026

Nämnd: Brand- och räddningsnämnden

Upprättad: 2025-11-19

Kontrollområde	Identifierad risk	Nr	Sannolikhet	Konsekvens	Risk-värde	Rekommenderad riskhantering
Kompetensförsörjning	Svårt att rekrytera och behålla personal vilket medför risk att krav ej kan uppfyllas och uppgifter ej genomföras.	R1	Sannolik	Kännbar	12	Minimera risk
Bebyggelse- och infrastruktur	Umeå stads utveckling påverkar möjligheten till att snabbt komma fram för att påbörja räddningsinsatser och genomföra dem på ett effektivt sätt.	R2	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Ekonomi	De ekonomiska medlen används inte på ett effektivt sätt eller att medel missbrukas.	R3	Osannolik	Kännbar	3	Acceptera risk
	Kostnader för stora insatser eller flera mindre insatser skapar stora underskott.	R4	Osannolik	Kännbar	3	Acceptera risk
Höjd beredskap	Organisationen ej förberedd vid eventuell förhöjd beredskap.	R5	Sannolik	Kännbar	12	Minimera risk
Förtroendeskada, jäv och andra oegentligheter	Risk att medborgarna inte har förtroende för att brandförsvaret kan utföra sitt uppdrag (tillsyner, remisshantering, vid insatser, beslut mm.)	R6	Mindre sannolik	Kännbar	6	Reducera risk
Kvalitet	Bristande kvalitet på grund av hög arbetsbelastning, bristande kompetens och/eller personal med bristande erfarenhet.	R7	Mindre sannolik	Kännbar	6	Reducera risk
	Risk att brandförsvaret inte genomför brandförebyggande åtgärder i tillräcklig omfattning.	R8	Mindre sannolik	Kännbar	6	Reducera risk

	Risk att brandförsvaret inte har resurser för att utföra uppgifter i enlighet med MSBs föreskrifter framförallt när det gäller tillsyn, olycksutredning och insatsutvärdering.	R9	Mindre sannolik	Kännbar	6	Reducera risk
Kontinuitet	Risk att brandförsvaret inte kan bistå med tillräcklig förmåga vid samhällsstörning såsom vid väderhändelser, elavbrott om inte tillräcklig kontinuitetsplanering finns.	R10	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Miljö	Brandförsvaret förorsakar onödiga utsläpp.	R11	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Arbetsmiljö	Personal skadas vid räddningsinsatser eller stationsarbete. Psykosocialt påfrestande arbetsmiljö.	R12	Mindre sannolik	Kännbar	6	Reducera risk
	Påverkan på den psykosociala arbetsmiljön med anledning av kommande organisationsförändring och två stationer	R13	Sannolik	Kännbar	12	Minimera risk
Verksamhet	Påverkan på verksamheten om budget och ekonomi inte är i balans	R14	Osannolik	Kännbar	3	Acceptera risk
	Svårigheter att klara beredskapen på heltidsstationen till följd av det nya regelverket utifrån EU:s arbetstidsdirektiv	R15	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk

Internkontrollplan 2026

Brand- och räddningsnämnden

Nr.	Inriktning för riskhantering	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Ansvarig	Återrapport
R1	Minimera risk	Verkställa och vid behov komplettera kompetensförsörjningsplanen med relevant aktivitetsplanering	Kontroll av att kompetensförsörjningsplanen är uppdaterad och att aktiviteter genomförs enligt plan	Räddningschef	T1, T2, T3
R2	Reducera risk	Ständigt bevaka behov av förändringar och kompletteringar (utryckningsvägar, insatsplanering, beredskap mm). Inventera de riskobjekt som tillkommer och planera för de insatser som kan erfordras.	Kontrollera att rutiner finns och följs, bevaka behov av förändringar och kompletteringar samt inventering av riskobjekt.	Räddningschef	T2, T3
R5	Minimera risk	Avdela resurser för att utveckla arbetet med räddningstjänst under höjd beredskap. Bevaka utredningar, nationella uppdrag och riktlinjer, kontinuitetsplanering, kompetenshöjning.	Kontroll av att åtgärder för att minimera risken vidtas.	Räddningschef	T1, T2, T3
R6	Reducera risk	Säkerställa att personal har rätt kompetens och stöd för att kunna genomföra uppdraget. Följa upp genomförda insatser och utvärderingar.	Kontroll av att åtgärder för att reducera risken vidtas.	Personalansvariga chefer	T2, T3
R7	Reducera risk	Säkerställa bemanning. Introduktion av nyanställda, närvarande ledarskap, dokumenterade rutinbeskrivningar	Kontroll av att verksamheten har erforderlig bemanning, att kompetensförsörjningsplanen följs samt att rutinbeskrivningar är uppdaterade och följs.	Personalansvariga chefer	T2, T3
R8	Reducera risk	Säkerställa att resurser för det förebyggande arbetet finns samt att fastställd tillsynsplan och verksamhets- och aktivitetsplan följs.	Kontrollera att fastställd tillsynsplan och fastställda aktiviteter genomförs.	Chef Förebyggande	T2, T3

R9	Reducera risk	Säkerställa bemanning och prioritera med befintliga resurser.	Kontroll av att verksamheten har erforderlig bemanning och att rätt prioriteringar görs.	Räddningschef	T2, T3
R10	Reducera risk	Kontinuitetsplanering räddningstjänst med koppling till kommunens krisledningsplan och geografiska områdesansvar.	Kontroll av att kontinuitetsplanering genomförs samt att den kopplas till kommunens krisledningsplan och geografiska områdesansvar.	Räddningschef	T2, T3
R11	Reducera risk	Avfallssortering, grön räddningstjänst, resfria möten som första alternativ, överväga miljöbränslen i första hand, modern utrustning och fordon.	Kontroll av att åtgärder för att reducera risken vidtas.	Chefer inom brandförsvaret	T2, T3

R12	Reducera risk	Skyddsfrågor är en högt prioriterad aktivitet inom brandförsvaret. Arbetsmiljöfrågor behandlas kontinuerligt inför planering av insatser och ny verksamhet. Förbättra arbetet kring tillbud (rapportering, utredning, åtgärder och uppföljning). Årliga läkarundersökningar av personal genomförs enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter för rökdykning och arbete på hög höjd (mstarbete). Läkarundersökningarna erbjuds samtlig personal för att tidigt upptäcka hälsorisker. Skyddsronder sker regelbundet vid samtliga 10 brandstationer. Psykosocial arbetsmiljö följs upp via enkäter och genom ett närvarande ledarskap.	Kontroll av att åtgärder för att reducera risken vidtas.	Personalansvariga chefer	T2, T3
R13	Minimera risk	Psykosocial arbetsmiljö följs upp via enkäter och genom ett närvarande ledarskap.	Kontroll av att åtgärder för att reducera risken vidtas.	Personalansvariga chefer	T1, T2, T3
R15	Reducera risk	Begära dispens och fortsatt arbete med att skapa förutsättningar för att uppfylla regelverket	Uppföljning av genomförd dispensansökan, kontinuerlig uppföljning avseende tolkningen av regelverket.	Räddningschef	T2, T3

Tjänsteskrivelse

2025-10-29

Diariennr: UBRN-2025/00069

Yttrande grundläggande granskning 2024

Förslag till beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att avge yttrande till Kommunrevisionen i enlighet med förvaltningens förslag till yttrande.

Ärendebeskrivning

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd har getts möjlighet att yttra sig över Kommunrevisorernas revisionsrapport, grundläggande granskning 2024.

Beslutsunderlag

- Kommunrevisorernas revisionsrapport, brand- och räddningsnämnden - grundläggande granskning 2024
- Yttrande, revisionsrapport grundläggande granskning 2024

Beredningsansvarig

Jonas Andersson Wikström, enhetschef

Beslutet ska skickas till

Kommunrevisorerna

Kommunrevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN
BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN

Grundläggande granskning 2024

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisionens arbete ska även ses som ett stöd till nämnderna och styrelsen. Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed.

Revisorerna har till uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt, och från ekonomisk synvinkel, tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Den grundläggande granskningen utgör en viktig del av revisionens årliga granskning och omfattar en översiktlig granskning av måloppfyllelse samt styrning och intern kontroll.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den grundläggande granskningen ger också underlag att under året uppdatera riskanalysen. Enligt god revisionssed i kommunal verksamhet ska den grundläggande granskningen ha en sådan omfattning att den ger en grund för bedömningar i revisionsberättelsen.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens översiktliga syfte är att bedöma om nämnden har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. De bedömningar som avlämnas ska utgöra en grund för säkerställande att nämnden lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt?
- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?
- Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?

1.2 Avgränsning

Granskningen avser brand- och räddningsnämnden och är avgränsad till verksamhetsåret 2024. Granskning och bedömning utgår ifrån väsentliga styr- och uppföljningsdokument som upprättas under året. Granskningen färdigställs och avslutas efter att nämnden behandlat sina årsbokslut och verksamhetsuppföljningar för 2024.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Strategisk plan 2016–2028
- Riktlinjer för aktiverade styrning (2021-03-09)
- Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024 (2023-06-19)
- Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- Reglemente för nämnden

1.3.1 Reglemente för gemensam brand- och räddningsnämnd

Enligt brand- och räddningsnämndens reglemente ska nämnden samordna medlemskommunernas resurser inom området skydd mot olyckor.

Nämnden ska verka för att uppfylla de eventuella mål som framgår av det avtal som reglerar nämndens verksamhet. Nämnden har mandat att avgöra vilka av värdkommunens övriga mål som ska gälla för nämnden. I de fall nämnden har anställd personal gäller anställande kommuns personalpolitiska mål. Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de riktlinjer som har beslutats av värdkommunen och är av relevans för nämnden. Nämnden kan välja att tillämpa värdkommunens riktlinjer för intern kontroll och nyttja de mallar och anvisningar som värdkommunen upparbetat.

1.3.2 Kommunspecifik styrmodell

Umeå kommun specificerar sin styrmodell i Riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, antaget av kommunfullmäktige 2021-03-09. Riktlinjen ska tillämpas av Umeå kommuns nämnder och helägda bolag.

Riktlinjerna fastslår att verksamheten i nämnder/styrelser ska utgå från tilldelat grunduppdrag. Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/styrelser möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och styrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter.

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och styrelse bedömer i vilken omfattning nämnden eller styrelsen verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige.

Utöver grunduppdraget har nämnder och styrelser att förhålla sig till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Inriktningsmål kan destinerats till namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Nämnder och styrelser har även att förhålla sig till specifika tilläggsuppdrag som kan tilldelas av kommunfullmäktige i samband med fastställande av planeringsdirektiv och budget.

1.3.3 Planeringsprocess och uppföljning

Efter kommunfullmäktiges beslut om samtliga nämnders och styrelsens inriktning under juni månad ska nämnder/styrelser anta verksamhetsplaner och en internbudget inför kommande verksamhetsår. Verksamhetsplaner och nämndbudget ska beskriva hur nämnder avser verkställa:

- Nämndens grunduppdrag och övriga åtaganden enligt kommunfullmäktiges reglemente
- Mål och tilläggsuppdrag ställda till nämnd i beslutade planeringsdirektiv och budget

Nämnden genomför därefter verksamheten i enlighet med upprättad och fastställd verksamhetsplan och nämndbudget.

Nämnder och styrelsernas verksamheter ska kontinuerligt följas upp. Detta i syfte för att följa måluppfyllelse av verksamheternas kvalitet och utveckling. Uppföljningen ska bland annat ske genom:

- Verksamhetsuppföljning genom månads-, tertial- och årsbokslut
- Uppföljning av internkontroll

1.3.4 Riktlinjer för internkontroll

Kommunens dokument för riktlinjer för intern kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

Risikanalys

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

Kontrollåtgärder

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

Uppföljning

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

Dokumentation

Risikanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

Rapportering

I samband med inrapportering av bokslut ska nämnderna/styrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras internkontroll har varit tillräcklig.

1.3.5 Inriktningsmål, tilläggsuppdrag och personalpolitiska mål från fullmäktige

Inga inriktningsmål eller tilläggsuppdrag är riktade till brand- och räddningsnämnden för 2024.

Följande personalpolitiska mål för 2024 är tilldelade samtliga nämnder, därmed även brand- och räddningsnämnden:

- Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
- Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.
- Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

1.4 Genomförande

Den grundläggande granskningen har genomförts av de förtroendevalda revisorerna tillsammans med sakkunnigt stöd från EY. Granskningen har genomförts genom dialogmöten, bedömning av styr- och uppföljande dokument samt protokollsgranskning.

Protokollsgranskning

De förtroendevalda revisorerna följer styrelse och nämnder löpande, utifrån sina bevakningsansvar för nämnder, genom bland annat protokollsgranskning. Bevakningen rapporteras löpande på revisorernas sammanträden. Protokollsgranskningen dokumenteras på ett av revisorerna överenskommet sätt.

Dokumentstudier

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, kompletteras dialogen (enligt nedan) med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglemente, uppdragsplan, verksamhetsuppföljning per T1, T2 och årsbokslut, riskanalys, internkontrollplan etc.).

Dialogmöten

Revisorerna genomför under året dialogmöten med styrelse och nämnders presidier respektive hela styrelsen och nämnder. Frågeställningarna vid dialogerna utgår från de områden som identifierats i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys.

Analys, bedömning och rapportering

När verksamhetsåret är slut, sammanställs resultatet och en sammanfattande analys och bedömning görs. Detta sammanställs i en rapport per nämnd. Den slutliga rapporten sammanställs först efter att respektive styrelse/nämnd behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2024. Detta för att säkerställa att granskningen omfattar hela granskningsåret.

Rapporten utgör ett underlag för revisorernas årliga bedömning av måluppfyllelse samt intern kontroll.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om verksamhetsplan där det framgår hur nämnden planerar att verkställa: - Grunduppdrag - Inriktningsmål - Personalpolitiska mål - Ev. tilläggsuppdrag	✓	2023-11-22 § 102 Verksamhetsplanen anger plan för att: • Genomföra nämndens grunduppdrag • Nå personalpolitiska mål • Nå mål i handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor Nämnden har inte tilldelats inriktningsmål eller tilläggsuppdrag från fullmäktige för 2024.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter	—	2024-05-22 § 15, tertial 1 Rapporten innehåller i enlighet med styrmodellen en förenklad ekonomi- och personalrapport med uppföljning av personalpolitiska mål men inte grunduppdraget. 2024-09-25 § 26, tertial 2 Nämnden bedömer i tertialrapport 2 att nämndens grunduppdrag i sin helhet till viss grad är uppfyllt för perioden. Rapporten redovisar ingen prognos för året. Nämnden bedömer att arbetet med de tre personalpolitiska målen sker enligt plan och ger en övergripande rapportering av pågående arbete och resultat. I förvaltningens rapportering till nämnden ges en beskrivande uppföljning av målen från verksamhetsplanen, inkluderat målen från handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor. Ingen bedömning eller prognos för måluppfyllelse ges.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	✓	2025-02-12 § 2
Uppnår/uppfyller: - Grunduppdrag - Inriktningsmål - Personalpolitiska mål - Ev. tilläggsuppdrag	—	Nämnden bedömer att <i>i viss grad</i> ha uppfyllt sitt grunduppdrag. Arbetet med personalpolitiska målen sker <i>enligt plan</i> .

Bedömning av grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål och ev. tilläggsuppdrag kan styrkas med relevanta underlag		Nämnden motiverar grunduppdragets uppfyllnad och arbetet med de personalpolitiska målen genom en övergripande beskrivning av verksamheten under året. Därtill har nämnden en separat måluppföljning, där genomförda aktiviteter framgår men inte bedömning av målen.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelser från grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål och ev. tilläggsuppdrag		I årsrapporten redogörs att prioriteringar har genomförts i verksamheten för att klara grunduppdraget. Prioriteringarna handlar om hantering av lokaler med anledning av brand och takras samt åtgärder för att klara av bemanningen på stationer med räddningstjänst i beredskap.

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.1.1 Övriga iakttagelser

Av nämndens årsrapport framgår en övergripande uppföljning av nämndens verksamhet och en bedömning av om grunduppdraget uppfyllts under året. Beskrivningen anger att nämnden, utifrån det förändrade läget med en nedbrunnen brandstation och ett takras på en vagnhall, har kunnat upprätthålla en fungerande verksamhet. Däremot har den beslutade beredskapen inte kunnat upprätthållas. Prioriteringar har genomförts i verksamheten som gör att nämnden i viss grad uppfyller grunduppdraget. Situationen uppges dock inte vara hållbar över tid och grunduppdraget måste säkerställas inför kommande verksamhetsår.

2.1.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden i huvudsak har säkerställt att verksamheten bedrivits i enlighet med det grunduppdrag och mål som fullmäktige bestämt. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en plan för genomförandet av sitt grunduppdrag och fullmäktiges mål. Nämnden bedömer att den i viss grad har uppfyllt grunduppdraget. Bedömningen styrks genom nämndens egna uppföljning av mål och aktiviteter, som dock inte innehåller en bedömning av måluppfyllelse.

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens ekonomistyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram		2023-11-22 § 102
Följt upp ekonomin i tertialrapporter		2024-05-22 § 15, tertial 1 2024-09-25 § 26, tertial 2 Nämnden prognostiserar enligt tertialrapport 2 ett underskott med -2,5 mnkr mot budget för helåret varav 2,1 mnkr avser Umeå kommuns andel.

Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	2025-02-12 § 2
Når måloppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	—	Nämnden redovisar ett underskott med 3 mnkr mot budget, varav 2,5 avser Umeå kommun.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måloppfyllelse avseende ekonomi	✓	2023-09-27 § 93 Beslut om handlingsplan för att nå en ekonomi i balans, handlingsplanen pågick även under 2024. Nämnden har inte fattat några ytterligare beslut för åtgärder under 2024.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Övriga iakttagelser

Enligt årsrapporten beror nämndens underskott till stor del på kostnader för brand och takras, 2,7 mnkr av 3 mnkr i underskott mot budget. Handlingsplanen för budget i balans beslutades i september 2023 och bestod av att delvis inte tillsätta vakanta tjänster, minska antal aktiviteter utanför beredskapstid för brandmännen och tillfällig prioriterat om verksamheten till aktiviteter som kan finansieras via externa medel. Nämndens uppföljningsrapporter har visat att kostnaderna för förstörda lokaler blev högre än väntat.

2.2.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden delvis har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en budget och följt upp ekonomin i enlighet med fullmäktiges styrprinciper. Nämnden redovisar ett underskott mot budget men under året har arbete pågått för en ekonomi i balans.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens internkontroll under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om internkontrollplan	✓	2023-11-22 § 103
Värderat identifierade risker	✓	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys.
Internkontrollplanen tydliggör ➤ vilka risker som ska kontrolleras ➤ kontrollmetod ➤ vem som är ansvarig för kontroll ➤ när i tid kontroll sker	✓	Samtliga punkter framgår i internkontrollplanen.
Följt upp internkontrollplanen	✓	2024-05-22 § 15, tertial 1 2024-09-25 § 26, tertial 2 2025-02-12 § 2, tertial 3

Vidtagit åtgärder vid identifierade brister		Framgång av nämndens uppföljning av internkontrollplan. Vi noterar att eventuella behov av ytterligare åtgärder inte tydligt framgår.
---	---	---

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.3.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden arbetar strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en internkontrollplan med riskanalys och följt upp den, samt att åtgärder har vidtagits utifrån avvikelser.

3. Sammanfattade bedömning

Vår sammanfattande bedömning utifrån vår översiktliga granskning av brand- och räddningsnämnden är att nämnden har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamhet samt en tillräcklig intern kontroll. Vi bedömer att nämnden delvis har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av ekonomi.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en plan för genomförandet av sitt grunduppdrag och fullmäktiges mål. Nämnden bedömer att den <i>i viss grad</i> har uppfyllt grunduppdraget och styrker detta med underlag. Bedömningen styrks genom nämndens egna uppföljning av mål och aktiviteter, som dock inte innehåller en bedömning av måluppfyllelse.
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?	Delvis	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en budget och har följt upp ekonomin via tertialrapporter samt årsrapport. Nämnden redovisar ett underskott mot budget. Nämnden har fattat beslut om åtgärder för att hantera underskottet.
Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en internkontrollplan utifrån en riskanalys och följt upp den, samt att åtgärder har vidtagits utifrån avvikelser.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi brand- och räddningsnämnden att:

- Säkerställa en tydlig uppföljning av nämndens mål med bedömning av utfall och prognos för måluppfyllelse
- Säkerställa ändamålsenliga åtgärder för budget i balans

Umeå mars 2025

Lydia Andersson
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY

Per Ståhlberg
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY

**UMEÅREGIONENS
BRANDFÖRSVAR**

Yttrande

Datum

2025-10-29

Diarienummer

UBRN-2025/00069

Yttrande, revisionsrapport grundläggande granskning 2024

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd har getts möjlighet att yttra sig över Kommunrevisorernas revisionsrapport, grundläggande granskning 2024.

Bakgrund

I revisorernas sammanfattande bedömning av genomförd granskning framförs att nämnden har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamheten samt en tillräcklig intern kontroll. Revisorerna bedömer att nämnden delvis har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av ekonomin.

Utgående från resultaten från granskningen rekommenderar revisorerna brand- och räddningsnämnden att:

- Säkerställa en tydlig uppföljning av nämndens mål med bedömning av utfall och prognos för måluppfyllelse.
- Säkerställa ändamålsenliga åtgärder för budget i balans.

Nämndens synpunkter avseende kommunrevisorernas bedömningar och rekommendationer

För att tydliggöra uppföljningen av nämndens mål med bedömning av utfall och prognos för måluppfyllelse kommer nämndens uppföljning av mål och uppdrag i verksamhetsplanen för 2026 att kompletteras med bedömningar av utfall och prognos för uppfyllelse avseende helår. Mål och uppdrag i verksamhetsplanen följs upp vid tertiäluppföljningarna samt årsuppföljningen.

Brand- och räddningsnämnden har ett väl utarbetat arbetssätt för att hantera en ekonomi och verksamhet i balans. De åtgärder som vidtogs under hösten 2023 hade gett avsedd effekt att åstadkomma en budget i balans under 2024 om inte nämnden drabbats av de två extraordinära händelserna med branden på stationen i Holmsund respektive takraset på vagnhallen i Umeå. Utifrån de givna förutsättningarna anser nämnden att den trots underskottet säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.

Umeåregionens brandförsvär

Jonas Andersson Wikström
Enhetschef

Tjänsteskrivelse

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diariennr: UBRN-2025/00070

Revidering av taxa för rengöring och brandskyddskontroll Robertsfors kommun

Förslag till beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att godkänna förslaget till ny taxa för rengöring och brandskyddskontroll inom Robertsfors kommun.

att föreslå kommunfullmäktige i Robertsfors kommun att fastställa den nya taxan för rengöring och brandskyddskontroll.

att föreslå kommunfullmäktige i Robertsfors kommun att den nya taxan ska gälla från och med 1 september 2026.

att föreslå kommunfullmäktige i Robertsfors kommun att delegera till Umeåregionens brand- och räddningsnämnd att besluta om årliga indexjusteringar av taxan enligt PKV (Prisindex för kommunal verksamhet).

Ärendebeskrivning

Justering av inställelsetid och objektstid

Taxan för rengöring och brandskyddskontroll av småhus bygger på den sammanlagda tiden av utförande av uppdraget, resor till och från förrättningsstället samt nödvändig administration. Tiden för resor och nödvändig administration benämns inställelsetiden och den tid det tar för att utföra uppdraget benämns objektstiden.

Inställelsetid

Inställelsetiden beräknas utifrån anvisningar från Sveriges skorstensfejares riksförbund (SSR) och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Inställelsetiden har ej genomgått någon översyn på flera årtionden, av den anledningen initierades en ny beräkning av inställelsetiderna. Dessa nya beräkningar visade på att inställelsetiderna är betydligt längre idag jämfört med vad de var tidigare. Orsaken till detta är främst att färre använder

Tjänsteskrivelse

Dnr: UBRN-2025/00070

eldstäder för uppvärmning av bostäder då allt fler övergått till andra energislag, exempelvis bergvärme och värmepumpar. Inställelsetiden för brandskyddskontroll beräknas enligt en schabloniserad tid som är 1,5 x inställelsetiden för rengöringen. Anledningen till detta är att det är samma antal objekt med samma resvägar men den administrativa hanteringen av en brandskyddskontroll är mer omfattande.

Inställelsetiden är olika beroende på om det handlar om småhus för helårsboende eller fritidshus, detta med anledning av att resvägarna till fritidshusen generellt är längre.

Utgående från gällande beräkningsmodell förändras inställelsetiderna för rengöring enligt följande:

	Inställelsetid nu gällande	Inställelsetid ny beräkning	Förändring
Småhus, helårsbebott	19 minuter	35 minuter	+ 16 minuter
Småhus, fritidshus	29 minuter	39 minuter	+ 10 minuter

Utgående från gällande beräkningsmodell förändras inställelsetiderna för brandskyddskontroll enligt följande:

	Inställelsetid nu gällande	Inställelsetid ny beräkning	Förändring
Småhus, helårsbebott	28,5 minuter	52 minuter	+ 23,5 minuter
Småhus, fritidshus	28,5 minuter	58 minuter	+ 29,5 minuter

Objektstid

I den nya taxan ökas objektstiden för rengöring med 10 minuter jämfört med den taxa som gäller idag. Orsaken är att rengöring i nästan samtliga fall utförs med s.k. stavteknik vilket innebär att rengöringen utförs inifrån och skorstensfejaren behöver därigenom väldigt sällan beträda taken. Detta följer även de krav som ställts i upphandlingen av entreprenör för rengöring och brandskyddskontroll.

Ändring av taxekonstruktionen

Den taxekonstruktion som gäller idag innehåller många delar och är för den oinvidde ganska svår att tolka och tillämpa. Av den anledningen har ett förslag till förenklad taxekonstruktion tagits fram i syfte att förenkla tillämpningen av taxan.

Tjänsteskrivelse

Dnr: UBRN-2025/00070

Förslaget till ny taxa för rengöring och brandskyddskontroll för småhus utgörs av summan av inställelsetiden och objektstiden multiplicerat med det aktuella timpriset med den entreprenör som är upphandlad för uppdraget. För alla andra objekt än småhus utgår taxan för rengöring och brandskyddskontroll utifrån nedlagd tid.

I bilagan "Beskrivning av förslag till ny taxa för rengöring och brandskyddskontroll, Robertsfors kommun" beskrivs den nya taxekonstruktionen i detalj.

Konsekvenser av justerade inställelsetider och objektstider samt ändrad taxekonstruktion

Rengöring

I tabellen nedan redovisas vilken effekt den nya taxekonstruktionen, inklusive nya beräkningar av inställelsetid och objektstid, har på kostnaden för rengöring med de timpriser som gäller i oktober 2025. Exemplet avser en braskamin som ej är huvudsaklig uppvärmningskälla.

	Objektsavgift 2025	Objektsavgift ny taxa	Förändring
Småhus, helårsbebott	434 kronor	742 kronor	+ 308 kronor
Småhus, fritidshus	538 kronor	785 kronor	+ 247 kronor

Brandskyddskontroll

I tabellen nedan redovisas vilken effekt den nya taxekonstruktionen, inklusive nya beräkningar av inställelsetid och objektstid, har på kostnaden för brandskyddskontroll med de timpriser som gäller i oktober 2025. Exemplet avser en braskamin som ej är huvudsaklig uppvärmningskälla.

	Objektsavgift taxa 2025	Objektsavgift ny taxa	Förändring
Småhus, helårsbebott	1086 kronor	1432 kronor	+ 346 kronor
Småhus, fritidshus	1086 kronor	1520 kronor	+ 434 kronor

Taxans tillämpning

För övriga objekt än småhus bedöms den nya taxan inte innebära några negativa konsekvenser, detta då de redan idag debiteras efter nedlagd tid.

Tjänsteskrivelse

Dnr: UBRN-2025/00070

Den nya taxekonstruktionen bedöms bli betydligt enklare att förstå och tillämpa för samtliga parter.

Beslutsunderlag

- Beskrivning av förslag till ny taxa för rengöring och brandskyddskontroll, Robertsfors kommun
- Förslag till taxa för rengöring och brandskyddskontroll, Robertsfors kommun

Beredningsansvarig

Jonas Andersson Wikström, enhetschef verksamhetsstöd

Beslutet ska skickas till

Robertsfors kommun

**ROBERTSFORS
KOMMUN**

Taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Taxan giltig från och med 2026-09-01

För rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap 4 § lag om skydd mot olyckor (2003:778) debiteras enligt denna taxa. Priserna är angivna exklusive och inklusive mervärdesskatt, moms 25 % och debiteras fastighetsägaren.

1. Rengöring (sotning) helårsbebott småhus

Tjänst	Beskrivning	Kronor exkl. moms	Kronor inkl. moms
1.1	Objektsavgift första objekt	Minutpris x 71 min	
1.2	Objektsavgift varje tillkommande objekt	Minutpris x 30 min	

2. Rengöring (sotning) fritidshus

Tjänst	Beskrivning	Kronor exkl. moms	Kronor inkl. moms
2.1	Objektsavgift första objekt	Minutpris x 75 min	
2.2	Objektsavgift varje tillkommande objekt	Minutpris x 30 min	

3. Brandskyddskontroll helårsbebott småhus

Tjänst	Beskrivning	Kronor exkl. moms	Kronor inkl. moms
3.1	Objektsavgift första objekt	Minutpris x 97 min	
3.2	Objektsavgift varje tillkommande objekt	Minutpris x 30 min	

4. Brandskyddskontroll fritidshus

Tjänst	Beskrivning	Kronor exkl. moms	Kronor inkl. moms
4.1	Objektsavgift första objekt	Minutpris x 103 min	
4.2	Objektsavgift varje tillkommande objekt	Minutpris x 30 min	

5. Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll övriga byggnader*

Tjänst	Beskrivning	Kronor exkl. moms	Kronor inkl. moms
5.1	Rengöring (sotning) per timme och person (minsta debitering är 1 timme, därefter varje påbörjad kvart)	Timdebitering	
5.2	Brandskyddskontroll per timme och person (minsta debitering är 1 timme, därefter varje påbörjad kvart)	Timdebitering	

**Flerbostadshus, pannor över 60 kWh, imkanaler i restaurang/storkök samt övriga objekt*

6. Särskilda bestämmelser

- 6.1 Om aviserad rengöring (sotning) eller brandskyddskontroll i småhus inte kan utföras på grund av hinder orsakat av fastighetsägare/nyttjare, och avbokning inte har skett senast 24 timmar före aviserad tid, debiteras en avgift motsvarande 0,5 timme enligt gällande timtaxa för rengöring (sotning) eller brandskyddskontroll.
- 6.2 Om aviserad rengöring (sotning) eller brandskyddskontroll i flerbostadshus, pannor över 60 kWh, restaurang/storköks imkanaler samt övriga objekt inte kan utföras på grund av hinder orsakat av fastighetsägare/nyttjare, och avbokning inte har skett senast 24 timmar före aviserad tid motsvarande 0,5 timme enligt gällande timtaxa för rengöring (sotning) eller brandskyddskontroll.
- 6.3 För arbete som på fastighetsägares/nyttjares önskemål utförs utanför ordinarie arbetstid debiteras dubbel avgift enligt tabell 1, 2, 3, 4 eller 5. (Ordinarie arbetstid gäller vardagar kl. 07.00- 16.00).
- 6.4 Om rengöring (sotning) eller brandskyddskontroll på fastighetsägares/nyttjares önskemål inte kan utföras vid tidpunkt då sotare/tekniker aviserar området debiteras ett tillägg för transporttid med en halvtimme enligt timtaxa för rengöring (sotning) eller brandskyddskontroll enligt 5.1 eller 5.2.
- 6.5 Om fastighetsägare beställer rengöring (sotning) eller brandskyddskontroll i småhus utöver den aviserade rengöringen (sotningen) eller brandskyddskontrollen debiteras enligt 5.1 alternativt 5.2.
- 6.6 Rengöring (sotning) av eldstäder ska i första hand ske med roterande undertryckssotning. Entreprenör får i undantagsfall göra avsteg och använda en annan sotningsmetod om det krävs på grund av anläggningens konstruktion eller hindrande åtkomst.
- 6.7 Förbrukningsmateriel vid rengöring (sotning) av imkanaler i restaurang/storkök får debiteras separat enligt redovisad förbrukning.
- 6.8 Årlig indexuppräknings sker med prisindex för kommunal verksamhet (PKV) enligt rekommendation från SSR (Sveriges Skorstensfejarmästares riksförbund) och SKR (Sveriges Kommuner och Regioner).

UMEÅREGIONENS BRANDFÖRSVAR

Räddningstjänst och olycksförebyggande i
Umeå, Vindeln och Robertsfors

2025-10-22

Beskrivning av förslag till ny taxa för rengöring och brandskyddskontroll, Robertsfors kommun

Uppbyggnad av taxan

Den nya taxan för sotning och brandskyddskontroll föreslås delas upp i tre delar:

- Rengöring (sotning) i småhus
- Brandskyddskontroll i småhus
- Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll övriga byggnader (dvs flerbostadshus, pannor över 60 kWh, imkanaler i restaurang/storkök samt övriga objekt)

Taxan för rengöring och brandskyddskontroll av småhus bygger på den sammanlagda tiden av utförande av uppdraget, resor till och från förrättningsstället samt nödvändig administration. Tiden för resor och nödvändig administration benämns inställelsetiden och den tid det tar för att utföra uppdraget benämns objektstiden.

Beräkningen av Inställelsetiden för rengöring (sotning) utförs enligt anvisning som har tagits fram av SKR (Sveriges kommuner och regioner) samt SSR (Sveriges skorstensfejares riksförbund). Inställelsetiden för brandskyddskontroll beräknas enligt en schabloniserad tid som är 1,5 inställelsetiden för rengöringen. Anledningen till detta är att det är samma antal objekt med samma resvägar men den administrativa hanteringen av en brandskyddskontroll är mer omfattande. Inställelsetiden är olika beroende på om det handlar om helårsboende eller fritidshus, detta med anledning av att resvägarna till fritidshusen generellt är längre.

När det gäller alla övriga objekt än småhus bygger taxan helt på nedlagd tid för uppdraget.

Rengöring i småhus

Inställelsetid enligt anvisningar från SKR och SSR:

- Helårsbebott hus, Inställelsetid 35 minuter.
- Fritidshus, Inställelsetid 39 minuter.

Objektstid, erforderlig tid för rengöring (sotning)

- Medelvärde av objektstider för rengöring med sk stavteknik, 36 minuter (avser första objektet)
- Objektstiden för varje tillkommande objekt utöver det första, 30 minuter.

Beräkning av objektsavgiften

Objektsavgiften beräknas enligt följande formel:

Objektsavgiften (kr) = (Inställelsetiden + Objektstiden) x minutpris enligt avtal

Taxa för rengöring i småhus

Enligt ovanstående beräkning blir taxan för rengöring i småhus följande:

Helårsbebott småhus

Beskrivning	Kronor exkl moms
Objektsavgift första objekt	Minutpris x 71 min
Objektsavgift varje till kommande objekt:	Minutpris x 30 min

Fritidshus

Beskrivning	Kronor exkl moms
Objektsavgift första objekt	Minutpris x 75 min
Objektsavgift varje till kommande objekt:	Minutpris x 30 min

Brandskyddskontroll i småhus

Inställelsetid

- Helårsbebott hus, Inställelsetid 52 minuter (1,5 x Inställelsetiden för rengöring)
- Fritidshus, Inställelsetid 58 minuter (1,5 x Inställelsetiden för rengöring)

Objektstid, erforderlig tid för brandskyddskontroll

- Medelvärde av objektstider för brandskyddskontroll, 45 minuter (avser första objektet)
- Objektstiden för varje tillkommande objekt utöver det första, 30 minuter.

Beräkning av objektsavgiften

Objektsavgiften beräknas enligt följande formel:

Objektsavgiften (kr) = (Inställelsetiden + Objektstiden) x minutpris enligt avtal

Taxa för brandskyddskontroll i småhus

Enligt ovanstående beräkning blir taxan för brandskyddskontroll i småhus följande:

Helårsbebott småhus

Beskrivning	Kronor exkl moms
Objektsavgift första objekt	Minutpris x 97 min
Objektsavgift varje till kommande objekt:	Minutpris x 30 min

Fritidshus

Beskrivning	Kronor exkl moms
Objektsavgift första objekt	Minutpris x 103 min
Objektsavgift varje till kommande objekt:	Minutpris x 30 min

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll övriga byggnader (dvs flerbostadshus, pannor över 60 kWh, imkanaler i restaurang/storkök samt övriga objekt)

Enligt ovan utgår taxan för rengöring och brandskyddskontroll avseende dessa objekt utifrån nedlagd tid. Minsta debitering är 1 timme, därefter debiteras för varje påbörjad kvart.

Taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll övriga byggnader

Beskrivning	Kronor exkl moms
Rengöring (sotning) per timme och person (minsta debitering är 1 timme, därefter varje påbörjad kvart)	Timpris
Brandskyddskontroll per timme och person (minsta debitering är 1 timme, därefter varje påbörjad kvart)	Timpris

Tjänsteskrivelse

2025-11-05

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diariennr: UBRN-2025/00006

Kurser och konferenser

Förslag till beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att ersättning samt arvode enligt arvodesregler ska utgå till ledamot Jari Prosi.

Ärendebeskrivning

Räddningstjänstens riksorganisation för beredskapsfrågor (RRB) genomförde sin årliga konferens 14–15 oktober, detta år i Umeå. Med kort varsel bereddes brand- och räddningsnämnden att delta i konferensen.

Från brand- och räddningsnämnden deltog ordförande Lena Karlsson Engman och ledamot Jari Prosi.

Kurser och konferenser som nämnden beslutar om ger rätt till ersättning samt arvode i enlighet med Arvodesregler.

Beredningsansvariga

Jonas Andersson Wikström, enhetschef

Tjänsteskrivelse

2025-11-05

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diariennr: UBRN-2025/00003

Informationsärenden

- Räddningstjänst under höjd beredskap
- Vagnhallen brandstationen Umeå

Tjänsteskrivelse

2025-10-24

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diariernr: UBRN-2025/00004

Delegationsbeslut och Anmälningsärenden

Förslag till beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att godkänna redovisning av delegationsbeslut och anmälningsärenden.

Ärendebeskrivning

Redovisning av ärenden beslutade med stöd av Umeåregionens brand- och räddningsnämnds delegationsordning samt anmälningsärenden.

Beslutsunderlag

- Delegationsbeslut under perioden 2025-09-01 till och med 2025-10-31.
- Uppföljning inriktningsmål och program T2 2025, Umeå kommun.
- Yttrande, förslag till ny föreskrift om behörighetskrav för antagning till utbildning i skydd mot olyckor.
- Yttrande, förslag till föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.
- Yttrande, förslag till föreskrifter om utformning av tillstånd för hantering, överföring, import och export av brandfarliga och explosiva varor.

2025-11-03

Umeåregionens brand och räddningsnämnd

Delegationsbeslut under perioden
2025-09-01 – 2025-10-31

Umeå

Medgivande egenrensning

		10	Datum
2025-000567	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-09-11
2025-000564	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-09-11
2025-000606	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-03
2025-000609	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-06
2025-000637	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-14
2025-000636	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-14
2025-000632	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-14
2025-000627	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-14
2025-000656	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-22
2025-000670	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-29

Tillståndsbeslut

		3	Datum
2025-000356	Brandfarlig vara	Tillståndsbeslut	2025-09-16
2024-000789	Brandfarlig vara	Tillståndsbeslut	2025-09-16
2025-000162	Brandfarlig vara	Tillståndsbeslut	2025-10-07

Vindeln

Tillståndsbeslut

		1	Datum
2025-000633	Egenrensning	Medgivande om egenrensning	2025-10-14

Totalt antal beslut: 14

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-10-14

§ 166

Diariennr: KS-2025/00492

Uppföljning kommunstyrelsens verksamheter jan-aug 2025

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna uppföljningen av kommunstyrelsens egna verksamheter för januari-augusti 2025

att godkänna uppföljning av internkontrollplan januari-augusti 2025.

Ärendebeskrivning

Alla nämnder i Umeå kommun, även kommunstyrelsen, ska lämna underlag till en sammanställd rapportering till kommunfullmäktige. Enligt anvisning ska underlaget innehålla uppföljning av grunduppdrag, inriktningsmål och program, tilläggsuppdrag samt väsentliga ekonomi- och personalförhållanden. Den sammanfattande rapporten utgör underlag till gemensam rapportering till fullmäktige.

Samtidigt görs en fördjupad uppföljning av kommunstyrelsens verksamhetsplan som enbart tillställs kommunstyrelsen.

Rapporteringen innefattar även uppföljning av kommunstyrelsens plan för intern styrning och kontroll för perioden januari–augusti 2025

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Kommunstyrelsens rapport till kommunstyrelsen jan-aug 2025

Bilaga 2. Fördjupad uppföljning av kommunstyrelsens verksamhetsplan

Bilaga 3. Uppföljning internkontrollplan jan-aug 2025

Bilaga 4. Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

Bilaga 5. Fördjupade programrapporter jan-aug 2025

Beredningsansvariga

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-10-14

Sofia Westin
Malin Degerman
Urban Blomdahl
Dan Gideonsson
Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet ska skickas till

-

Programrapport Tillväxt

Januari – augusti, 2025

UMEÅ
KOMMUN

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Mål - Inriktning och Program	5
Fokusområde - Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer.....	6
Bostadsbyggande.....	7
Planeringskapacitet.....	9
Attraktiva livsmiljöer.....	10
Fokusområde - Universiteten som tillväxtmotorer.....	12
Företagstillväxt och kommersialisering av forskning.....	13
Studenternas roll i Umeås tillväxt.....	13
Fokusområde - Etableringar och företagens tillväxt	15
Genomförda projekt och utvecklingsinsatser 2025	17
Insatser 2026	21
Status i underliggande planer och program	22

Sammanfattning

Umeå har fortsatt stark befolkningstillväxt och boende- och livsmiljön står sig väl i jämförelse med andra kommuner. Planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen förfinats, men bostadsbyggandet ligger fortfarande på en låg nivå. Detta gäller alla bostadstyper och följer en nationell trend.

Den demografiska utvecklingen de senaste åren har tydliggjort barnfamiljernas betydelse. För att skapa bästa möjliga förutsättningar för tillväxt behövs en fördjupad analys av hur sammansättningen av nya bostäder bör viktas.

Umeå universitet är fortsatt ett av landets mest attraktiva lärosäten. Höstterminen 2025 antogs flest studenter i hela landet. Kvarstanningsgraden behöver dock öka, och kunskap om framtidens arbetsmarknad är en nyckelfaktor. Därför föreslås ett karriärcenter, med fysisk placering på campusområdet och kompletterande digital närvaro, som länk mellan universitetet och regionens arbetsgivare.

Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande och attraktiv stadsdel är påbörjad. Mycket återstår, men det finns samsyn bland berörda aktörer om riktningen framåt.

Företagens tillväxt i Umeå är fortsatt stark med både fler anställda och en växande andel invånare i arbetsför ålder. Utvecklingen innebär både omlokaliseringar, expansioner och nyetableringar, vilket bidrar till ett näringsliv i ständig förändring. I en tätare stad kan mycket hanteras inom befintliga strukturer, men på sikt riskerar bristen på mark för framför allt industri och handel att bli en begränsande faktor.

Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050

Överblick	Görs det tillräckligt?
Inriktningsmål 1	
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.	
Fokusområden	
Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer	
Universiteten som tillväxtmotorer	
Etableringar och företagens tillväxt	

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

= Ja, det görs tillräckligt

= Nej, mer arbete krävs

= Nej, det behöver göras mycket mer

Mål - Inriktning och Program

Tabell 1 Översikt av Mål - Inriktning och Program

Mål - Inriktning och Program	Delmål	Årets bedömning
Befolkningsmål	Umeå har 200 000 invånare år 2050	Nej
Kulturell hållbarhet	Umeås tillväxt är kulturellt hållbar	Ja
Social hållbarhet	Umeås tillväxt är socialt hållbar	Delvis
Ekonomisk hållbarhet	Umeås tillväxt är ekonomiskt hållbar	Ja
Ekologisk hållbarhet	Umeås tillväxt är ekologiskt hållbar	Nej
Bostadsbyggande	I Umeå byggs 2 000 bostäder per år	Nej
Attraktiva livsmiljöer	I Umeå byggs attraktiva livsmiljöer för kommuninvånarna	Delvis
Universiteten	I Umeå är Universiteten tillväxtmotorer	Ja
Etableringar	I Umeå driver nya etableringar tillväxt	Ja

Sammanfattningen, som tar upp och adresserar flera av de största globala utmaningarna, måste betraktas med både ett holistiskt perspektiv och stor försiktighet. Bedömningarna som presenteras innehåller vissa osäkerheter och är beroende av att fortsatta insatser och åtgärder genomförs fram till år 2050. Detta gäller även för de områden som redan till år 2025 har markerats som uppfyllda eller åtgärdade. För att göra dessa bedömningar har man använt ett brett spektrum av verktyg, inklusive indikatorer, rankingar, vetenskapliga studier, samarbeten och rapporter samt noggranna analyser. Dessutom har man jämfört med resultat och insatser från andra kommuner för att säkerställa relevans och trovärdighet. Den programansvarige chefen har en central roll i denna process, och samråder kontinuerligt med programstyrgruppen för att löpande stämma av och justera bedömningarna, baserat på nya insikter och utvecklingar. Detta samspel mellan bedömning och åtgärd är avgörande för att uppnå de långsiktiga målen för hållbar tillväxt och utveckling.

Fokusområde - Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Umeå har under en lång tid bibehållit ett relativt högt bostadsbyggande med ett tydligt fokus på att förbättra planeringskapaciteten. Efterfrågan på bostäder påverkas i huvudsak av 3 underliggande faktorer: gynnsamma räntenivåer, god inkomstutveckling och en växande befolkning. Dessa underliggande faktorer är goda beror bostadsbyggandet på en marknads planeringskapacitet och dess attraktivitet.

Marknadsförutsättningarna för ett högt bostadsbyggande har saknats under de senaste 3 åren med stigande inflation och hög styrränta, lägre reallöner samt marginellt lägre befolkningstillväxt. Sedan maj 2024 har styrräntan halverats vilket påverkat boenderäntor och de ekonomiska förutsättningarna för byggaktörer. Reallönerna har under 2024 och 2025 återhämtat sig medan befolkningstillväxten ligger på en lägre nivå än tidigare år.

Bostadsbyggandet ligger under 2024 låg något över föregående års realiserade bostadsbyggande medan det förväntade bostadsbyggande för 2025 ligger på en marginellt lägre nivå. Förväntat tillskott av bostäder under 2026 kommer att ligga mellan 200 och 300 tillkommande bostäder. Sammantaget ger detta en bild av ett bostadsbyggande som haltar och möter befolkningstillväxten under 2025 men inte under 2026 och vidare ligger under Kommunfullmäktiges målsättning om 2 000 bostäder årligen. Tillskottet av småhus har legat på lägre nivåer under de senare åren och prognosen framåt är fortsatt ett lågt tillskott av småhus.

Planeringskapaciteten har stärkts sedan 2023 genom resursförstärkningar och effektiviseringar och i dagsläget ligger planeringskapaciteten högre än vad förväntad befolkningsförändring och befolkningstillväxt förväntas kräva. Under perioden har kontinuerligt 2 000 byggrätter i lagakraftvunna detaljplaner där Umeå rankats högt bland större städer i nationella jämförelser. Prognosen för realiserat bostadsbyggande under de kommande åren ligger fortsatt under kommunens målsättning om 2000 bostäder årligen. Förväntat bostadsbyggande för att tillskapa de bostäder som krävs för kommunens målsättning om 200 000 invånare till år 2050 kräver ett högre årligt tillskott av bostäder än den förväntade takt vi ser idag.

Umeå har fortsatt en stark befolkningstillväxt och presterar högt i nationella jämförelser. Under 2024 utsågs Umeå kommun till bästa kommun att leva i vid Fokus årliga ranking. Under 2025 rankas Umeå som tredje bästa boendekommun i Fokus senaste ranking. Umeå presterar även högt i WSP:s senaste ranking av robusta kommuner. Den sammantagna bilden är att Umeå fortsatt är mycket attraktivt i ett nationellt perspektiv.

Sammanfattning

Görs det
tillräckligt?

Bostadsbyggande

Det ska färdigställas 2 000 bostäder per år i Umeå kommun

Planeringskapacitet

Umeå ska ha två års bostadsbyggande i antagna detaljplaner

Prognos för bostadsbyggandet

Attraktiva livsmiljöer

Nationell ranking inom attraktivitet

Samsyn kring stegen mot en hållbar tillväxt

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

= Ja, det görs tillräckligt

= Nej, mer arbete krävs

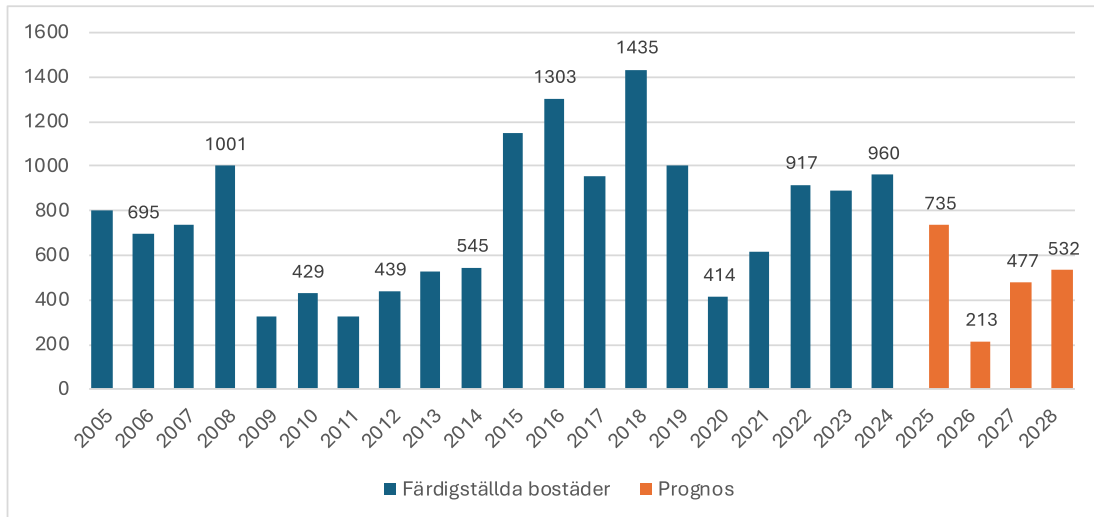

= Nej, det behöver göras mycket mer

Bostadsbyggande

Nedan i Figur 1 redovisas antalet färdigställda bostäder under perioden 1975–2024 med en prognos fram till 2027. Aktuell uppskattning av kommande bostadsbyggande visar på ett relativt litet realiserat bostadsbyggande under de kommande fyra åren. Under den kommande fyraårsperioden förväntas bostadsbyggandet bli närmare 2 000 bostäder eller motsvarande närmare 500 bostäder årligen. Det låga förväntade bostadsbyggandet beror på det ekonomiska läge bostadsmarknaden haft under de två senaste åren med hög inflation, hög styrränta och höga kostnader för byggbranschen. Detta har medfört att väldigt få bostadsprojekt påbörjats under åren 2023 till 2025 vilket medför att realiserade byggnationer under 2025 till 2027 blir låga.

Aktuell uppskattning av kommande bostadsbyggande visar på ett relativt litet realiserat bostadsbyggande under de kommande fyra åren. Under den kommande fyraårsperioden förväntas bostadsbyggandet bli närmare 2 000 bostäder eller motsvarande närmare 500 bostäder årligen. Det låga förväntade bostadsbyggandet beror på det ekonomiska läge bostadsmarknaden haft under de två senaste åren med hög inflation, hög styrränta och höga kostnader för byggbranschen. Detta har medfört att väldigt få bostadsprojekt påbörjats under åren 2023 till 2025 vilket medför att realiserade byggnationer under 2025 till 2027 blir låga.

Figur 1 Realiserat och förväntade färdigställda bostäder i Umeå kommun, 2005–2024 samt prognos till 2028

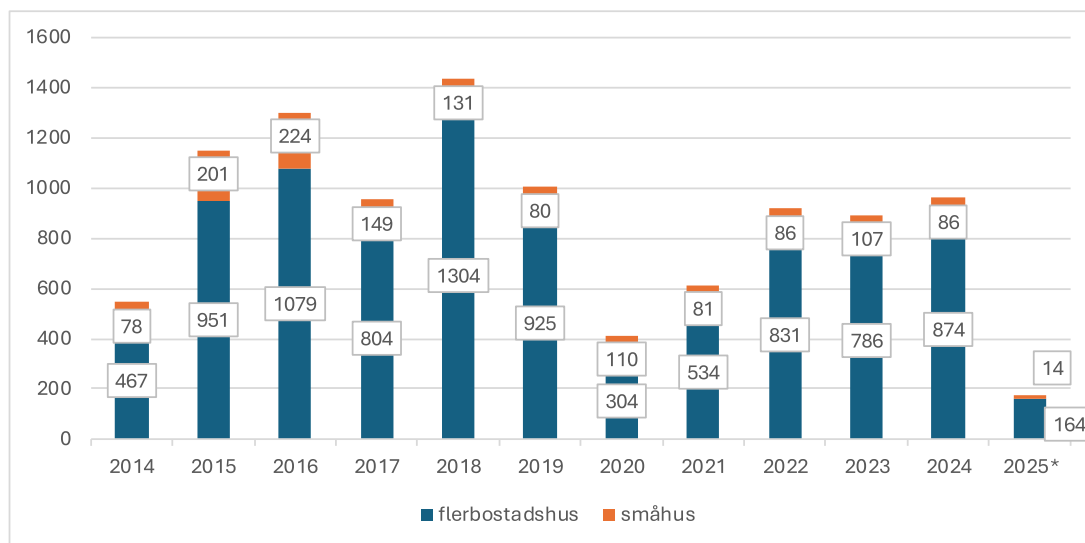
Aktuell uppskattning av kommande bostadsbyggande visar på ett relativt litet realiserat bostadsbyggande under de kommande fyra åren. Under den kommande fyraårsperioden förväntas bostadsbyggandet bli närmare 2 000 bostäder eller motsvarande närmare 500 bostäder årligen. Det låga förväntade bostadsbyggandet beror på det ekonomiska läge bostadsmarknaden haft under de två senaste åren med hög inflation, hög styrränta och höga kostnader för byggbranschen. Detta har medfört att väldigt få bostadsprojekt påbörjats under åren 2023 till 2025 vilket medför att realiserade byggnationer under 2025 till 2027 blir låga.

Det förväntade bostadsbyggandet under den kommande fyraårsperioden är till stor del på privat mark där 90 procent av bostäder förväntas färdigställas. En stor andel av det förväntade bostadsbyggandet är i flerbostadshus, där nära nio av tio förväntade bostäder tillkommer. Endast drygt 250 småhus förväntas realiserats under de kommande fyra åren, varav endast ett tjugotal på kommunal mark.

Bostadsbyggandet når inte KF-målet om 2 000 byggda bostäder per år.

De bostäder som tillkommit på Umeås bostadsmarknad är till största delen lägenheter i flerbostadshus. Mellan 2014 och första halvåret 2025 utgjorde dessa 87 procent av nyproduktionen, medan endast 13 procent var småhus. Inom flerbostadshusen dominerar de mindre lägenheterna – cirka två tredjedelar av alla nybyggda lägenheter sedan 2014 har varit ett- och tvåor.

En bostadsmarknad som präglas av små lägenheter riskerar att inte möta barnfamiljernas behov av större bostäder. Det kan leda till att unga familjer skjuter upp barnafödande eller väljer att flytta till andra kommuner. För Umeå innebär detta en utmaning för både befolkningstillväxt, försörjningsbalans och långsiktig attraktivitet.

Figur 2 Färdigställda bostäder efter hustyp och år, 2014–2025 (därendast första halvåret för 2025 redovisas)

De bostäder som tillkommit på Umeås bostadsmarknad är till största delen lägenheter i flerbostadshus. Mellan 2014 och första halvåret 2025 utgjorde dessa 87 procent av nyproduktionen, medan endast 13 procent var småhus. Inom flerbostadshusen dominerar de mindre lägenheterna – cirka två tredjedelar av alla nybyggda lägenheter sedan 2014 har varit ettor och tvåor.

En bostadsmarknad som präglas av små lägenheter riskerar att inte möta barnfamiljernas behov av större bostäder. Det kan leda till att unga familjer skjuter upp barnafödande eller väljer att flytta till andra kommuner. För Umeå innebär detta en utmaning för både befolkningstillväxt, försörjningsbalans och långsiktig attraktivitet.

Tillskottet av småhus har de senaste åren varit lågt – i genomsnitt drygt 90 färdigställda småhus per år. Prognoserna för de kommande åren visar på ännu lägre nivåer, under 70 småhus årligen. Den låga andelen småhus i kombination med det begränsade tillskottet av såväl småhus som större lägenheter riskerar därför att ytterligare försvåra familjebildning och barnafödande, när hushåll i familjebildande åldrar skjuter upp eller minskar antalet barn i väntan på en mer långsiktigt hållbar boendesituation.

Planeringskapacitet

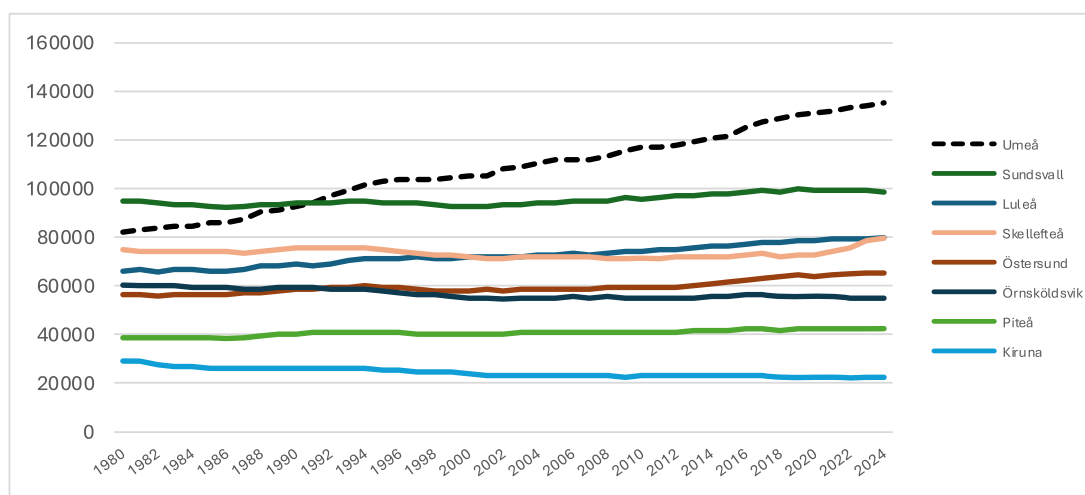
Fokus finns på att skapa förutsättningar för 2 000 byggda bostäder per år i linje med kommunens mål. Resursförstärkning och effektivisering har genomförts för uppfyllelse av målet. Bostadsbyggandet når inte KF-målet om 2 000 byggda bostäder per år. Resursförstärkning och effektivisering har genomförts för uppfyllelse av målet. Gällande planberedskapen för att uppnå målet har det under den senaste femårsperioden förutsättningar att nå målet funnits. Det har under perioden kontinuerligt funnits över 2000 byggrätter i lagakraftvunna detaljplaner. Umeå är placerat sig väl inom kategorin "större stad" sett till planlagda bostäder per 1000 invånare under 2024. Prognosen visar på fortsatt måluppfyllelse för planläggning av bostäder under kommande år.

Kommunen tar inom ramen för Bostadsförsörjningsprogrammet årligen fram ett byggnationsantagande där volymerna bostäder i kommande projekt sammanställs. Under hösten 2025 redovisades förväntad tillkomst av bostäder under de kommande åren.

Bedömningen är att volymerna bostäder i den sammantagna bilden av antagna planer anses räcka till för att nå kommunens befolkningsmål om 200 000 invånare till år 2050 men att den förväntade byggnationstakten i dagsläget ligger lägre än de uppskattade 33 000 bostäder som befolkningsmålet fordrar. Volymen bostäder som pekats ut i aktualiseringen av översiktsplanen bedöms ligga i linje med befolkningsmålet, att samhällsbyggnadsprocessen har en kapacitet att skapa förutsättningar för realiserandet av bostäder, men att perioder av mindre marknadsmässigt gynnsamma förutsättningar kan komma att ställa höga krav på en samhällsbyggnadsprocess som kan agera snabbt när förutsättningarna för bostadsmarknaden är goda. Detta stämmer även i år och fokuset här ligger väl på det arbete inom Utbyggnationsplan som startades under 2025 och nu är under arbete.

Attraktiva livsmiljöer

Umeå har varit största kommun i Norrlandslänen sedan 1992 när Umeås befolkning växte förbi Sundsvalls. Diagrammet nedan visar befolkningstillväxten i Umeå sedan 1980 i jämförelse med de största kommunerna i Sveriges fyra nordliga län. Sedan 1980 har Umeå kommun ökat sin befolkning med nära 65 procent samtidigt som de övriga stora kommunerna i de fyra Norrlandslänen haft en mera försiktig befolkningstillväxt.

Figur 3 Befolkningsutveckling Umeå kommun samt större Norrlandskommuner, 1980–2024, SCB

Bedömning är fortsatt att Umeås attraktivitet är god, med fortsatt stabil befolkningstillväxt.

Bedömningen huruvida attraktiva livsmiljöer utvecklas för kommuninvånarna görs utifrån nationella enkätundersökningar och rankingar inom sakområdet. Umeå kommun presenterar bra i ett nationellt perspektiv med högst ranking i Fokus "Bäst att leva" för 2024 och den tredje bästa kommunen för år 2025. Umeå rankas även högt i WSP:s Regionernas kamp med fokus på robusthet från 2023 med en nationell ranking på 28, där Umeå rangordnas på andraplats bland större kommuner. Under 2024 rangordnades Umeå på plats 49. I Dagens Samhälles ranking över årets superkommun placerade sig Umeå på första plats år 2023, fjärde plats år 2024 samt tredje plats år 2025.

Inom Planeringsprocessen planeras flertal viktiga styrande dokument att tas fram. Detta ser vi som en förutsättning för att attraktiva livsmiljöer ska kunna realiserar på ett effektivt sätt. Vi saknar fortsatt gemensamma bilder kring vad som finns inom räckhåll för Umeå inom närtid sett till mötesplatser, närservice, kulturella lokaler och liknande som karaktäriserar en större attraktiv stad. Utvecklingen är positiv men genom att precisera konkreta delmål som bidrar till en god livsmiljö får planeringsprocessen en tydligare riktning och det gemensamma arbetet mot tillväxt underlättas.

Att åstadkomma en tätare bebyggelse är avgörande för att tillväxten ska vara långsiktigt hållbar. Det innebär dock många utmaningar där kompromisser måste göras. Nya tidens lösningar och ökad stadsmässighet kommer ofta med högre kostnader, vilket måste vägas upp med att ökade värden också skapas. För att inte påverka tillväxttakten negativt krävs mer arbete för ökad samsyn om rimliga steg och takt för denna transformation. Under 2025 har arbeten med utbyggnationsplan och förtätning- och volymstudie för Umeå påbörjats.

Fokusområde - Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet är en central och betydande aktör i Umeås utveckling och innovationssystem. Universitetet har drygt 38 000 studenter och 4 600 anställda och erbjuder ett väl fungerande innovationsstöd som hjälper forskare och studenter att utveckla och kommersialisera idéer.

Universiteten medverkar som tillväxtmotorer på ett tredelat sätt. De bidrar med kommersialisering av forskning där upp till 10 procent av nystartade företag kommer från inkubatorerna. De bidrar till inflyttning av studenter och även utflyttning, men nettot är positivt. Umeå växer av att vi har kvarstanning av studenter bidrar till befolkningsmålet samt att hålla nere Umeå kommuns försörjningsbörda på låga nivåer. Universiteten är en motor för kompetensförsörjning som bidrar med kompetens som behövs i ett växande näringsliv och för att växla upp välfärdsleveranser.

Sammanfattning

Görs det
tillräckligt?

Företagstillväxt och kommersialisering av forskning

10 procent av tillkommande företag från inkubatorsverksamhet

Studenternas roll i Umeås tillväxt

Kvarstanningsgrad

Kompetensförsörjning

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

= Ja, det görs tillräckligt

= Nej, mer arbete krävs

= Nej, det behöver göras mycket mer

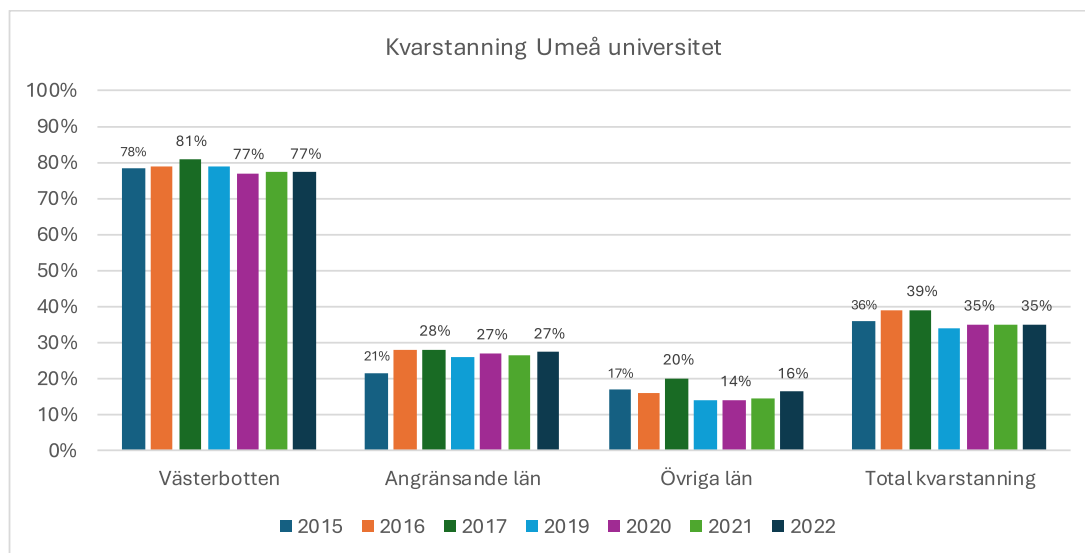
Företagstillväxt och kommersialisering av forskning

Under 2025 har arbetet med Universitetsstaden fortsatt att utvecklas utifrån de lärdomar som lyftes i Vitartes utvärdering året innan. En särskild utmaning som identifierades var accelerationsfasen – steget från inkubation till tillväxt med fler anställda och starkare affärsstöd. För att möta denna utmaning har pågått en samordning och fusion av inkubatorer vid Umeå universitet. Syftet är att skapa en tydligare och mer kraftfull struktur som kan erbjuda samlade resurser och specialiststöd till företag i accelerationsfasen.

Tillsammans med satsningen på att utveckla ett karriärcenter på Campus förstärks därmed både vägen för studenter mot arbetsmarknaden och för forskningsidéer mot kommersialisering och tillväxt. Sammantaget läggs grunden för ett starkare innovations- och kompetenssystem som på sikt kan bidra till att öka Umeås attraktivitet, kvarstanning och förmåga att omvandla kunskap till nya företag och arbetstillfällen.

Studenternas roll i Umeås tillväxt

Det naturliga tillskottet av examinerade studenter medför även till att befolkningen i Umeå har en av landets högsta nivåer av eftergymnasial utbildning och bidrar starkt till kompetensförsörjning inom såväl offentliga som privata verksamheter och företag. För att mäta hur stor andel av studenterna som blir kvar efter avslutade studier används begreppet kvarstanning. Här beskrivs andelen studenter som är kvar i högskolelänet två år efter antagen examen. För studenter vid Umeå universitet är kvarstanningen ungefär var tredje student där studenter som bodde i högskolelänet när de ansökte till sina studier har en högre kvarstanning. Studenter som ansökte från övriga Norrlandskommuner en något lägre kvarstanning medan de som ansökte från övriga Sverige den lägsta kvarstanningen i länet. Universiteten bidrar alltså i hög utsträckning till att utöver vara en inflyttningssanledning till Umeå kommun även bidra till att fler väljer att stanna kvar efter antagen examen.

Figur 4 Kvarstanning i högskolelänet 2 år efter antagen examen, 2015–2022, SCB

Umeås sysselsättning har under de senaste åren ökat i en snabb takt, där sysselsättningsfrekvensen också ökat. Allt fler av Umeås invånare är sysselsatta och

studenterna bidrar i att underlätta företags behov av arbetskraft. Kommunen har fortsatt ett överskott av arbetsföra där studenterna med tillfällig sysselsättning avhjälper företag som har ökade behov av kompetens och där studenter används för kortare toppar av behov. I förlängningen medför detta att studenterna är en viktig resurs för en stor del av Umeås näringsliv med tidsmässigt kortare insatser där företag kan hantera tillfälligt ökade behov eller provtrycka en utökning av antalet anställda.

Andelen studenter som studerar på distans har ökat sedan pandemin, vilket påverkar både kvarstanningsgraden bland examinerade och det bostadsbehov som nyantagna skapar. Sedan höstterminen 2025 redovisar universitetet statistik över hur stor andel som är campusstudenter respektive distansstudenter. Av drygt 5 750 nyantagna studenter hösten 2025 läser nära 4 600 på campus, motsvarande 81 procent.

Distansstudenter har generellt en betydligt lägre kvarstanningsgrad i länet efter examen än studenter som bott och verkat i kommunen. Samtidigt är deras bostadsbehov svårare att analysera. De flesta distansutbildningar innehåller perioder då studenten förväntas vara på plats i Umeå, vilket skapar tillfälliga bostadsbehov under året. Universitetets bedömning är att andelen distansutbildningar sannolikt kommer att öka framöver.

Fokusområde - Etableringar och företagens tillväxt

På en nationell nivå kännetecknas Sveriges ekonomiska läge av en blandning av utmaningar och möjligheter. Höga räntor och inflation pressar företag, samtidigt som starkt innovationsklimat och satsningar på hållbarhet skapar utrymme för nyetableringar och internationella investeringar. Det finns en fortsatt optimism många sektorer, särskilt tech och förnybar energi, även om den globala osäkerheten fortsatt hämmar företagandet i Sverige.

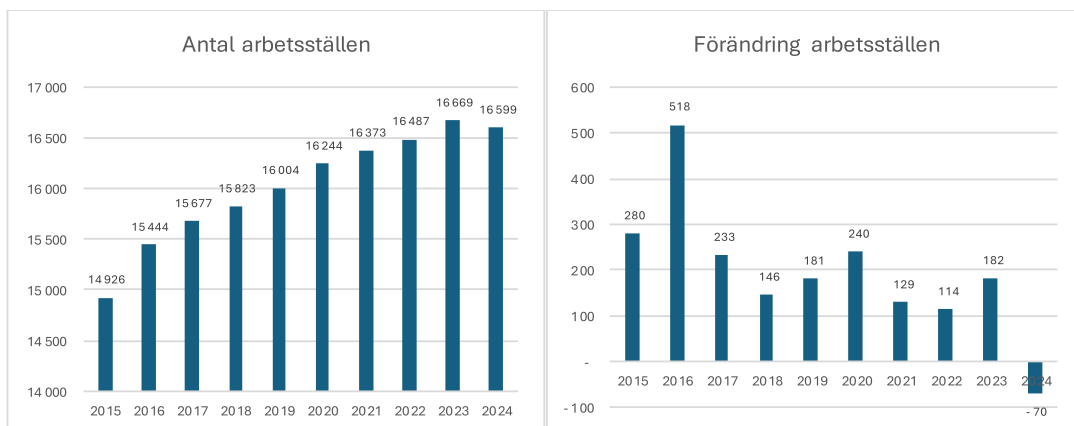
Umeå kommuns sysselsättning har varit stark under de senaste 5 åren. Antalet nya arbetsställen ökar stadigt årligen samtidigt som befolkningen i sysselsättningsåldern fortsätter att öka. Allt fler är i sysselsättning. Arbetslösheten är på lägre nivåer än i övriga riket vilket både bidrar till att skattebasen stärks men samtidigt att företag har svårare att finna efterfrågad kompetens. Sedan 2020 har antalet sysselsatta ökat med drygt 6 200. Förstärkningen inom sysselsättningen återfinns inom nästan alla branscher vilket visar på en bredd inom Umeås arbetsmarknad. Andelen mark för handel och industri är lägre än efterfrågan i ett längre perspektiv.

Sammanfattning		Görs det tillräckligt?
Etableringar		
Antalet arbetsställen ökar		
Tekniska förutsättningar för etableringar		
Företagens tillväxt		
Antalet anställda ökar		
Antal invånare i arbetsför ålder (20–64 år) ökar		

Under åren 2015 till 2024 ökade antalet arbetsställen i Umeå från 14 900 till nära 16 600, en ökning med nära 1 700 arbetsställen motsvarande drygt 11 procent. Företagandet är i ständig omvandling med nya företag som startas, företag som flyttar in och ut samt företag läggs ned. Under 2024 tillkom 1 324 företag genom nystartade och inflyttade företag men nettotillskottet på Umeås arbetsmarknad blev 70 färre företag. Detta pekar på att företagsetableringar är ett pågående arbete där företags behov kontinuerligt förändras och arbete med att skapa goda förutsättningar i form av tomtmark och stöd till uppstart av nya företag är ett fortlöpande arbete.

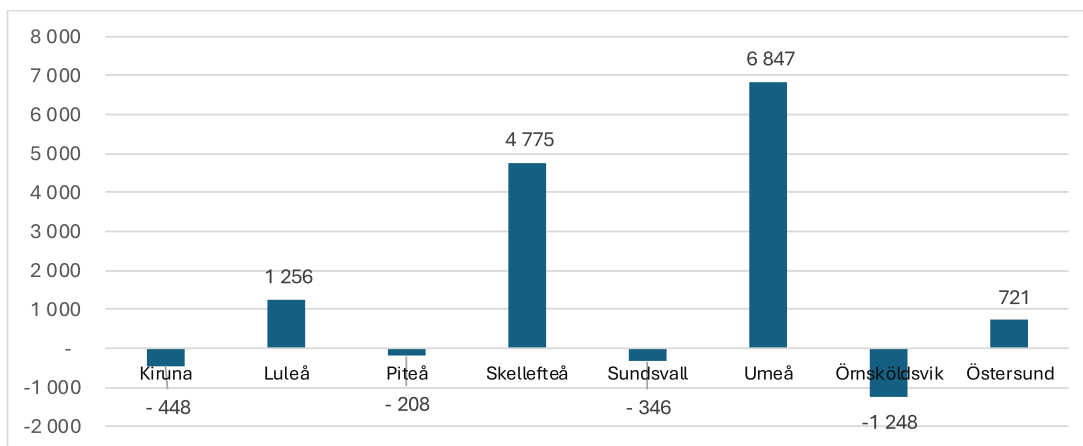
Tillgången på mark för industri- och handelsetableringar är med nuvarande efterfrågan relativt begränsad. En samlad bedömning av Mark och exploateringsavdelningen och

Näringslivsavdelningen visar på en brist på framför allt industrimark. Från tidigare års workshop om etableringar diskuterades även att de långa ledtiderna bidrar till att behovet av tydligare kommunikation internt inom hela kommunkoncernen krävs framför allt för industrimark där planeringsprocessen är lång.

Figur 5 Utveckling av antalet arbetsställen och årligt tillskott av arbetsställen i Umeå kommun, 2015-2024, SCB

Kompetensförsörjning för samhällsservice och företagens tillväxt utmanar på många sätt och behöver stort fokus under de närmaste åren. Samtidigt som befolkningstillväxten i Umeå varit något lägre sedan pandemiåren har tillväxten av befolkning i sysselsättningsåldern varit relativt god. Den lägre befolkningsökningen förklaras till stor del av ett lägre barnafödande och har inte påverkat tillväxttakten i åldrarna 20–64 år lika mycket. Bland de större kommunerna i norra Sverige visar hälften av kommunerna en minskning samtidigt som Umeå kommun över tid ökat med i genomsnitt 685 personer årligen.

Figur 6 Befolkningsutveckling i arbetsför ålder (20–64 år) i Umeå samt större Norrlandskommuner, 2015–2024, SCB

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser 2025

Programmets bredd gör det smått omöjligt att på ett rättvist sätt beskriva alla de projekt och utvecklingsinsatser som sker i riktning mot delmålen. Nedan följer en konkretisering baserat på prioriterade insatser för året.

Samverkan och dialog är en central och pågående prioritering. Under året har flera forum och initiativ bidragit till att stärka samarbetet mellan kommunen, byggaktörer och fastighetsägare. Nätverket för hållbart byggande och förvaltande i kallt klimat har arrangerat möten kring aktuella frågor, och formatet Afternoon Tea har utvecklat nya former för samverkan – bland annat genom Stadsbyggnadsdagen.

Inom ramen för Thriving Northern Cities pågår flera projekt med finansiering från Tillväxtverket fram till 2028. Parallellt har Länsstyrelsens initiativ Bostäder i Västerbotten (BoVä) samlat aktörer för att öka förståelsen för förutsättningar och behov, skapa gemensamma lösningar och etablera en plattform för påverkan – ett format som snabbt fått efterföljare i andra län.

Även på nationell nivå är kommunen aktiv, bland annat genom medverkan i Business Arena, logistikmässan och Almedalen

Kommunen och de kommunala bolagen behöver förtydliga sin “samplanering” av investeringar

För att skapa stringens i planeringen behövs nya analyser av framtida behov av såväl bostads- som industrimark på ett sammanhållet sätt. Med ett begränsat utbud av industrimark är det av vikt att prioritera vilka aktörer som ska köpa framtagna mark under det kommande decenniet. Vi kommer inte att kunna hantera alla aktörer som är intresserade av att etablera sig i Umeå kommun. Genom förbättrad samplanering skapas en långsiktig hållbarhet i planeringen, vilket stärker Umeås förutsättningar till såväl fler företag som ökat bostadsbyggande.

Utbyggnadsplan för kommunkoncernen

Kommunen har initierat arbetet med en kommunkoncernövergripande utbyggnadsplan. Planens syfte är att säkerställa en gemensam inriktning för hur tillväxten enligt översiktsplanens strategier ska genomföras. Genom planen ska prioriteringar mellan olika projekt bli tydligare, och samsynen öka kring hur resurser bäst används.

Utbyggnadsplanen ska ge ett helhetsgrepp om de samlade investeringarna inom samhällsbyggnadsprocessen och bidra till en stärkt samordning och samverkan mellan kommunens bolag och förvaltningar. Arbetet ska genomsyras av principerna om god ekonomisk hushållning, med målsättningen att rätt investering sker på rätt plats och vid rätt tidpunkt.

Utvecklingsarbete inom förtätning och volym

Umeå kommun genomför ett utvecklingsarbete inom översiktlig planering för att säkerställa en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling. Arbetet utgår från översiktsplanens strategier och det tillväxtscenario som anger inriktningen mot 200 000 invånare år 2050.

Syftet är att klargöra vilka volymer av bostäder och verksamheter som krävs för att nå målen, samt att analysera alternativa utvecklingsvägar om vissa nyckelområden försenas eller uteblir.

Genom att jämföra förtätning, utbyggnadsområden och alternativa scenarier skapas ett underlag som stödjer prioriteringar i planeringen.

Utvecklingsarbetet betonar principen om att bygga staden inifrån och ut. Förtätning i centrala delar och universitetsområdet är därmed en primär inriktning för att effektivt använda befintlig infrastruktur, korta reskedjor och skapa goda vardagsmiljöer.

Målet är att stärka planeringens robusthet och skapa en balanserad bebyggelseutveckling som underlag för kommunens fortsatta beslut.

Utvecklingsarbete inom kommunkoncernen

Under de senaste åren har Umeå kommunkoncern arbetat med att analysera och definiera gemensamma prioriteringar samt initiera de investeringar och utvecklingsinsatser som krävs för att möta kommunens tillväxtmål och hållbarhetsambitioner. Arbetet har omfattat både förvaltningar och bolag, med syfte att stärka samordning och skapa förutsättningar för effektiva helhetslösningar.

Nu går kommunkoncernen in i en fas där utmaningen är att säkerställa genomförandet och nyttan av dessa satsningar. Fokus ligger på att utveckla erbjudanden och verksamheter, öka effektiviteten och stärka genomförandekraften i hela organisationen. Genom portföljstyrning, gemensamma prioriteringar och en tydlig koppling till kommunens övergripande mål skapas förutsättningar för långsiktig ekonomisk hållbarhet och ett växande Umeå.

Precisera och lyfta fram vad inom Attraktiva boendemiljöer som gör Umeå attraktivt

För att skapa en tydlighet i hur en ökad tillväxt av Umeås befolkning bidrar till att stärka kommunens attraktivitet, bör ett arbete att tydliggöra och precisera kommande samhällsinvesteringar som bidrar till Umeås fortsatta attraktivitet tas fram. Idag saknas en plan för att precisera vilka kvalitéer Umeå har, samt vilka storstadskvaliteter vi har inom räckhåll. Rent konkret kanske det handlar om en ny arena eller en stadsteater? En sådan analys skulle bidra till att skapa konkreta gemensamma målbilder att samlas kring vilket bidrar till att förankra en förståelse kring och nytta av Umeås framtida tillväxt.

Erfarenheter från Arenautredningen

Arenautredningen har gett värdefulla erfarenheter av hur större samhällsinvesteringar kan analyseras i ett tidigt skede och på ett genomtänkt sätt. Genom att jämföra med andra städer, involvera relevanta aktörer och belysa frågan ur flera kommunala perspektiv och genom omfattade intervjuer med berörda aktörer i samhället skapades ett brett och väl förankrat beslutsunderlag. Arbetet visar hur dialog och helhetsperspektiv kan bidra till gemensamma målbilder och skapa trygghet i vilka satsningar som bäst stärker Umeås attraktivitet och tillväxt. Dessa lärdomar kan nu tas tillvara i andra projekt som formar framtidens livsmiljöer i kommunen.

Stärka företagens förmåga att utvecklas efter inkubationsfasen genom insatser i den så kallade accelerationsfasen.

Den senaste utvärderingen av Umeå inkubatorverksamheter visar på att verksamheten håller en hög nivå i att lyckas starta upp företag, men lägre resultat i att få företag att växa i antal anställda. Detta innebär att företag i dagsläget har sämre förutsättningar att ta nästa steg i företagets tillväxtfas från få till flera anställda och därmed bidra till att bredda Umeås näringsliv. Här saknas en sammanhållen bild i form av ett gemensamt kunskapsunderlag; handlar det om fysiska åtgärder eller mer abstrakta åtgärder? Detta har potential att både stärka näringslivet och kvarstanning av studenter och därmed även Umeås fortsatta befolkningstillväxt.

Fusionsarbete av inom våra inkubatorer

Under året har Umeå Kommun tillsammans med övriga aktörer i innovationssystemet drivit en fusionsprocess av våra 4 inkubatorer och Science Park i syfte att stärka får förmåga att stötta företag i hela livsresan och inte minst i en accelerationsfas. Fusionen är under genomförande och kommer att vara genomförd årsskiftet 2026.

Växla upp arbetet med att utveckla Universitetsstaden

Arbetet med Universitetsstaden har bidragit till att stärka områdets roll i Umeå och regionen. Det är ett av Norrlands absolut starkaste arbetsmarknadsområden och det finns ännu mera att göra här för att ta nästa steg. Detta innebär att vi bör växla upp arbetet med att utveckla Universitetsstaden både i fråga om fysisk stadsmiljö och mjukare faktorer för ett starkt och självklart centrum för Umeås fortsatta tillväxt. Genom nya arbetssätt i hur vi skapar transformation i större områden och samverkan med områdets aktörer kan vi skapa fler bostäder, verksamheter och bättre flöden till Umeås centrum.

Utvecklingsarbete för Campusområdet

Umeå kommun arbetar tillsammans med berörda aktörer för att steg för steg utveckla centrala delar av campusområdet till en mer levande och attraktiv stadsdel. Målsättningen är att stärka området både genom förbättrad fysisk planering och genom att tillföra fler boende, bättre kommunikationer och miljöer som är aktiva under fler av dygnets timmar.

För att driva arbetet framåt har två samordningspersoner utsetts med uppdrag att skapa samsyn, koordinering och nödvändig samverkan mellan berörda parter. Arbetet har inletts med att kartlägga aktörer, samla in förväntningar och behov samt identifiera de mest angelägna insatserna. Fokus ligger nu på att hantera centrala problemställningar och i vissa delar utveckla konkreta lösningsförslag.

Arbetet har tagit viktiga steg i rätt riktning, och utvecklingen av campusområdet är långsiktig och omfattande. Det finns en tydlig samsyn kring både målbilden och den väg vi är på, även om mycket återstår innan vi kan se de fulla effekterna.

Kunskapsunderlag för att skapa transparens kring vilka branscher Umeå kommun särskilt ska prioritera

För att på ett bättre sätt hantera utmaningar i prioriteringsarbetet av begränsad tillgång av mark och teknisk infrastruktur krävs en sammanhållen analys av vilka branscher Umeå bör ha ett särskilt fokus på. Detta innebär en gemensam bild över hur prioriteringar bör ske utifrån nyetableringar, företags omlokaliseringar från urväxta lokaler eller tillväxt i befintliga företag. Genom nya kunskapsunderlag kompletteras bilden för att skapa tydlighet i planeringen.

Detta stärker det tidigare helhetstänket på sysselsättning på vår arbetsmarknad som vår framgångsfaktor, till att även bidra att fokusera när förutsättningarna med marktillgång är svårare.

Mark och exploatering och Näringsliv har under året genomfört en samlad bedömning av efterfrågan på verksamhetsmark. Resultatet visar på en tydlig brist, särskilt för ytkrävande verksamheter. Behovet gäller både företag som behöver omflyttning inom Umeå och de branscher som prioriteras i kommunens etableringsstrategi, exempelvis försvarsindustri och medicinsk tillverkning.

Tillgång till verksamhetsmark är avgörande för att kunna möta näringslivets behov och samtidigt ge kommunen möjlighet att göra medvetna val kring vilka etableringar som bäst stödjer Umeås långsiktiga tillväxtmål.

Insatser 2026

Program tillväxt identifierade under 2025 följande insatser där det behövs fortsatta eller intensifierade insatser utöver de som redan pågår. Insatserna nedan tar inte upp frågor som hanteras i andra program eller frågor som hanteras i andra strategiska planer, program eller strategier.

Ett bostadsbyggande som möter barnfamiljers behov

Barnfamiljer efterfrågar i högre grad bostäder som ger möjlighet till större boytor, fler rum och närhet till goda uppväxtmiljöer. En bostadsmarknad som domineras av mindre lägenheter riskerar att inte fullt ut möta dessa behov. När andelen bostäder med fler rum är begränsad kan det innebära att hushåll i familjebildande åldrar skjuter upp beslut om fler barn, eller att de söker sig till andra kommuner där utbudet bättre matchar deras livssituation.

Det handlar inte enbart om småhus, utan även om att säkerställa tillgången till större bostäder inom flerbostadshus, radhus och andra boendeformer som kan anpassas för en växande familj. En mer balanserad bostadsproduktion som i högre grad inkluderar bostäder för barnfamiljer kan därmed bidra till att stärka kommunens långsiktiga attraktivitet och befolkningstillväxt.

Föreslagna åtgärder

För att bättre förstå småhusens roll i Umeås framtida bostadsförsörjning föreslås att frågan i ett första steg tas omhand genom en fördjupad analys. Analysen bör:

- problematisera småhusens betydelse i en växande blandstad och hur ett diversifierat bostadsutbud kan bidra till attraktivitet,
- belysa om Umeå erbjuder en tillräcklig bredd av småhus. Utbudet bör omfatta prisnivåer som många barnfamiljer kan efterfråga, ett mindre segment av exklusivare småhus för köpstarka hushåll samt stadsradhus i tätare lägen som ger småhuskvaliteter i blandstaden,
- väga småhusens effekter på tillväxt, attraktivitet och nyckelgrupper i harmoni med täthetens effekter på hållbar stadsutveckling,
- belysa alternativ för fler rum och större lägenheter i flerbostadsbyggande samt strategiska markanvisningar för blandade bostadsformer.

Slutsatserna från en sådan analys kan sedan tas omhand i kommande översyner av kommunens styrdokument, exempelvis nästa planeringsstrategi eller nytt Bostadsförsörjningsprogram. På så sätt säkerställs att bostadsplaneringen långsiktigt stödjer både kommunens tillväxtmål och hushållens behov i olika livsskeden.

Stärka kopplingen mellan universitet och näringsliv

Antalet antagna studenter vid Umeå universitet har ökat stadigt de senaste åren. Höstterminen 2025 noterades ett rekord med drygt 38 000 antagna studenter. Av dessa var cirka 5 700 nya studenter, varav drygt 1 600 från Umeå kommun. Studenternas närvaro bidrar i hög grad till kommunens utveckling – både genom befolkningstillväxt och kompetensförsörjning, med tydlig koppling till sysselsättningen i hela Umeåregionen.

Utveckla ett karriärscenter

Att växla upp det operativa arbetet med att knyta studenter närmare platsen och deras framtida karriär är högt prioriterat. Mycket görs redan i dag, men under perioden vill vi tillsammans med universiteten och regionens arbetsgivare utveckla ett karriärcenter som sänker trösklarna åt båda håll. Kunskap om framtidens arbetsmarknad är en avgörande faktor för att öka kvarstannningen. Vi ser gärna att centret får en tydlig fysisk placering på Campus för att stärka närvaron av både platsen och arbetsgivarna nära studenterna – men självklart också kompletteras av en digital närvaro

Status i underliggande planer och program

Nedan följer en genomgång av status för relaterade dokument och program till program för tillväxt.

Tabell 2 Status i underliggande planer och program

Handlingsplan	Bedömning
Program klimat	Mer arbete krävs
Program social hållbarhet	På god väg
Åtgärdsprogram miljömålen	Mer arbete krävs
Bostadsförsörjningsprogram	På god väg
Intern handlingsplan bostadsbyggande	Mer arbete krävs
Åtgärdsplan Umeå växer-tryggt och säkert	På god väg
Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 Bottenvikens vattendistrikt	Mer arbete krävs
Dagvattenprogram	Mer arbete krävs
Strategisk plan 2016–2028	På god väg
Kulturpolitiskt program för Umeå kommun	På god väg
Kollektivtrafikplan med miljöambitioner, Kollektivtrafiken	På god väg
Kollektivtrafikprogram	På god väg
Parkeringsprogram	På god väg
Trafiksäkerhetsprogram	På god väg
Cykeltrafikprogram	På god väg
Åtgärdsprogrammet för renare luft	Mer arbete krävs
Åtgärdsprogram mot buller	Mer arbete krävs
Avfallsplan för Umeåregionen	På god väg
Näringslivsstrategi	På god väg

Det finns en stor variation av planer och program som relaterar till program för tillväxt. Flera av dessa underliggande dokument återfinns även i de övriga programmen, där bedömningen bör ske på en övergripande nivå. Status för ovan lyfta underliggande planer och program är att det sker en framdrift samt att flertalet av ovan lyfta program och planer har längre tidshorisonter som medför att en komplett statusuppdatering är svår att genomföra.

Programrapport Social hållbarhet

Januari – augusti 2025

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Introduktion till programmet för social hållbarhet.....	3
Övergripande om social hållbarhet.....	4
Överblick.....	5
Fokusområde 1 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	7
Fokusområde 2- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.	12
Fokusområde 3 – Barns uppväxtvillkor	15
Fokusområde 4 – Boende och bebyggelsemiljö.	19
Fokusområde 5 – Arbete och försörjning.....	23

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*.

Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planeringen för socioekonomiskt blandade områden är dock en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortgår.

Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassats som utsatta av polisen. Utmaningar kvarstår dock. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden gällande våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

Vad gäller ungas livsvillkor är det en fortsatt hög nivå av avhopp från gymnasiet. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomiskt under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter inom Umeå Kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Fortsatt arbete behövs dock för att bibehålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Introduktion till programmet för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. Som enda program styrs programmet för social hållbarhet av två övergripande inriktningsmål; *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden* och *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv*.

En översiktlig lägesbild för samtliga fem fokusområden presenteras i rapporten. Vissa fokusområden i programmet för social hållbarhet är formulerade på ett sätt som gör det komplicerat att använda indikatorer i uppföljningsarbetet. Social hållbarhet är komplext och i arbetet med social hållbarhet är dessutom ett helhetsperspektiv av stor betydelse. De indikatorer som finns i rapport ska därför inte förstås som en heltäckande lägesbild av den sociala hållbarheten i Umeå kommun.

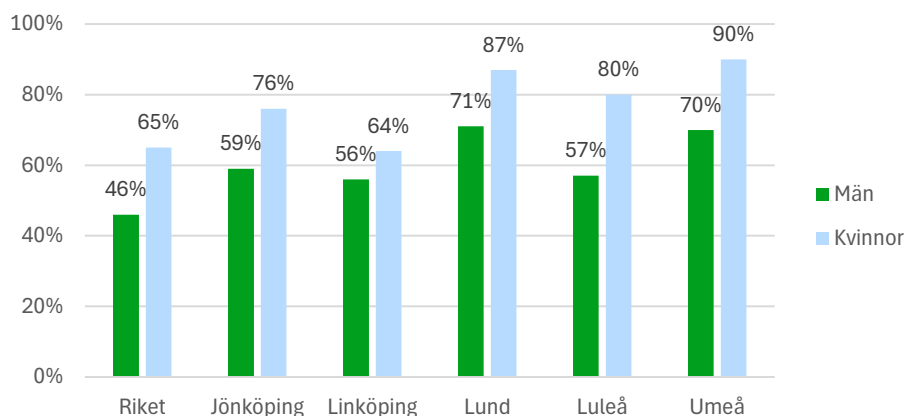
Övergripande om social hållbarhet

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*.

Sverige är ett land där invånare generellt sett känner hög tillit mellan människor och Umeå ligger bra till i nationella mätningar. När tillitsgraden är hög märks det genom att fler deltar i påverkansprocesser som demokratiska val, föreningsliv och annat. Stora skillnader i livsvillkor mellan medborgare riskerar å andra sidan att leda till minskad tillit. Förebyggande arbete är därför av högsta vikt för att bibehålla en hög grad av tillit i hela kommunen.

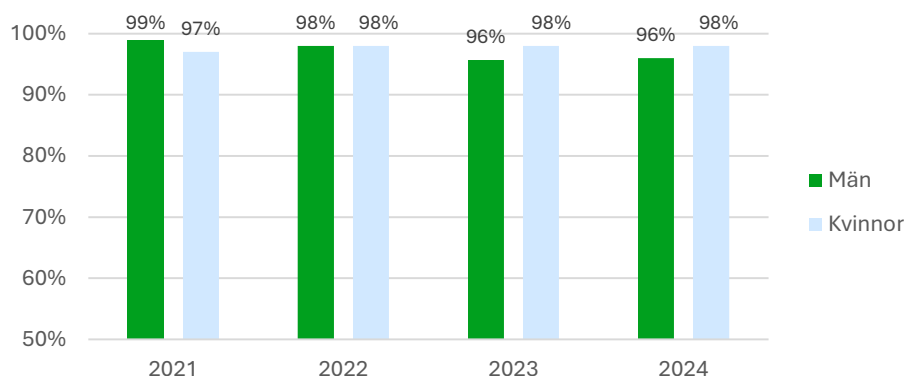
Eftersom kommunkoncernen inte har egen rådighet över allas vårt välmående och de sociala strukturerna, är det viktigt och nödvändigt att fortsätta arbete för ökat samarbete med alla samhällsaktörer.

Figur 1. Sociala relationer och tillit - index 2024¹

Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Figur 2. Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2024²

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

¹ Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

² Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

Överblick

Görs det tillräckligt?

Inriktningsmål

Umeå ska växa hållbart utan utsatta områden

Negativ påverkan från organiserad brottslighet och våld i nära relation men framsteg har gjorts i samverkansarbetet.

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Jämställdhetsarbetet pågår och är väl inarbetat. Det finns ett behov av nya goda exempel för att ej tappa position.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

= Ja, det görs tillräckligt

= Nej, mer arbete krävs

= Nej, det behöver göras mycket mer

Status i underliggande IOP, idéburet offentliga partnerskap

IOP	Förening(ar)	Bedömning	Tidsperiod
Barns rättigheter (IFN)	Barnrättsbyrån, BRIS, Rädda Barnen	Nytt IOP, arbete under uppstart	2024–2026
Brottsofferjouren (KS)	Brottsofferjouren	Arbete pågår enligt plan	2018, automatisk årsvis förlängning
Fritidsbanken (FN)	Fritidsbanken	Arbete pågår enligt plan. Översyn inför utgången av avtalet.	2023–2025
Kvinno- och tjejjouren (IFN)	Kvinno- och tjejjouren i Umeå	Avtalet nyligen förlängt. Arbete pågår enligt plan	2025–2028
Kärngården (IFN)	Kärngården ideell förening	Arbete pågår enligt plan. Avtalet följs upp av parterna årligen	2023–2027
Mottagande flyktingar från Ukraina (GVN)	Röda korset	Arbete pågår enligt plan. Utvärdering genomförd inför ev. förlängning.	2024–2025
Natthärbärg utsatta EU-medborgare (KS)	Pingstkyrkan, Svenska kyrkan	Arbete pågår enligt plan. Översyn inför utgången av avtalet.	2023–2026
Stadsmissionen (IFN)	Stadsmissionen	Dialog pågår kring brister i ekonomisk redovisning.	2021–2025
Integration (GVN)	Vän i Umeå	Arbete pågår enligt plan. Översyn inför utgången av avtalet	2024–2025

Beslutade ansökningar från utvecklingsanslag för social hållbarhet 2024–2025

Projekt	Beviljade medel	Tidsperiod
Kulturcrew (KN)	1 205 000	2024–2025
Elevlunden samskapande (TN)	300 000	2024–2025
Förskolan som arena för att förebygga våld och utsatthet hos barn (FGN och KS)	2 644 000	2025–2027
Prioritering av brottsförebyggande insatser, kommundoktorand. (KS)	1 200 000	2025–2027
Salam tillsammans (GVN)	5 579 000	2025–2027
Utveckla ungdomsdemokrati i Umeå kommun (FN)	880 000	2025

Fokusområde 1 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
1.1 Umeå växer tryggt och säkert <i>Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår, inklusive i digitala forum. Många utvecklingsarbeten på gång, fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.</i> 1.2 Ett Umeå fritt från våld <i>Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där stärkt samordning bedöms som avgörande för framgång.</i> 1.3 Motverka segregation och framväxten av utsatta områden <i>Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre</i>	

För att Umeås fortsatta tillväxt ska ske på ett socialt hållbart sätt är det viktigt att värna de värden som utgör den sociala hållbarhetens grund: trygghet, tillit till varandra och till myndigheter, samt en bredare känsla av gemenskap och tillhörande. De värdena hotas av segregation, den uppdelningsprocess varmed människor med olika bakgrund, ålder eller socioekonomisk status lever och verkar separerade från varandra. Social hållbarhet förutsätter även att medborgarna känner sig trygga, såväl i det offentliga rummet som i sina egna hem – därför är våldsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder också en viktig del av arbetet med social hållbarhet.

Umeå har ett bra utgångsläge. Den senaste lägesbilden som gjorts visar att Umeås brottslighet ligger på en lägre nivå än jämförbara städer inom de flesta kategorier.³ Den upplevda otryggheten är även den jämförelsevis lägre, och medborgarundersökningen⁴ visar på höga nivåer av tillit till andra människor och till myndigheter. Umeå har inte heller någon stadsdel som av polisen klassats som utsatt område. Frishetsfaktorerna är många.

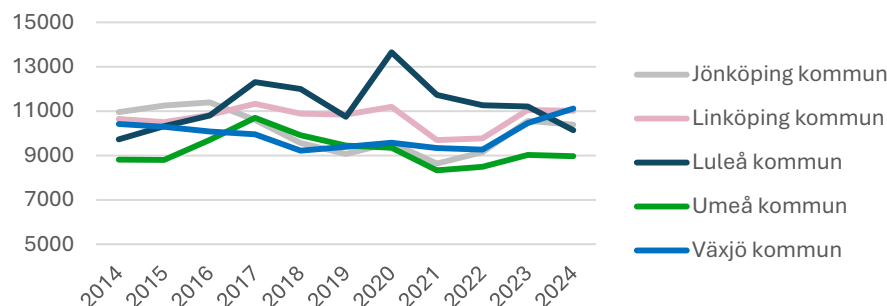
Men inom vissa områden går trenden åt fel håll. Boverket ojämlikhetsindex pekar på en svag men stadig ökning av Umeås ekonomiska segregation (se avsnitt 1.3 nedan). Organiserad brottslighet utgör ett tydligare samhällshot än tidigare i Umeå, inte minst kopplat till välfärdsbrott, risken av rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk, eller tillskapandet av utanförskapsområden.⁵ Vad gäller våld så ligger misshandelsärenden mot kvinnor inomhus på en fortsatt hög nivå (se avsnitt 1.2 nedan). Här finns ett behov av bättre samordning och ökade resurser.

³ För mer information se rapporten *Brottsligheten i Umeå, lägesbild 2023*.

⁴ Se SCB:s medborgarundersökning.

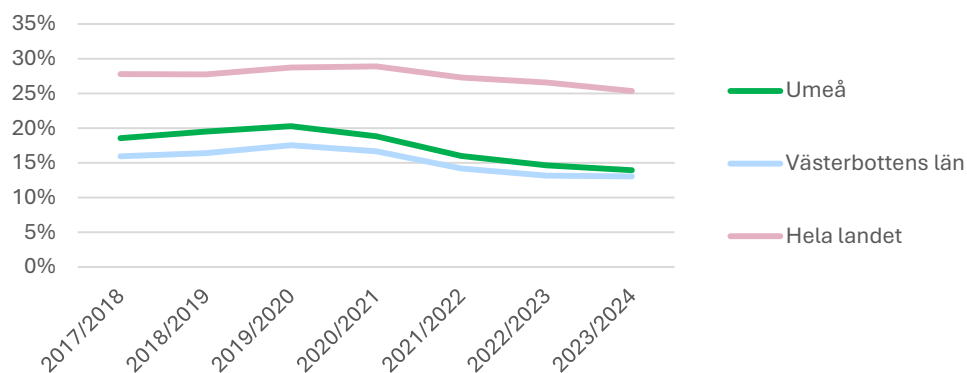
⁵ För mer information se rapporten *Nulägesanalys: Barn och unga som rekryteras in i kriminella nätverk (2023)*.

Figur 3. Anmälda brott uppdelat efter olika kommuner, antal brott per 100 000 invånare

Källa: Anmälda brott, Brå

Figur 4. Otrygghet vid utevistelse sen kväll i det egna bostadsområdet, andelar

Källa: Nationella trygghetsundersökningen, Brå

1.1 Umeå växer tryggt och säkert

Sedan 2023 har fokuset på samarbetet inom *Umeå växer tryggt och säkert* varit att förebygga rekryteringen av barn och unga till kriminella nätverk. Detta på två sätt. Dels genom tidigt förebyggande insatser vars syfte är att på sikt minska de riskfaktorer som ökar sannolikheten för att barn rekryteras till kriminella nätverk (exempelvis skolmisslyckande, problem i familjen, funktionsnedsättningar, utanförskap, osv). Dels utifrån en kortare tidshorisont, genom att sätta in insatser här och nu för att fånga upp och hjälpa barn som redan är rekryterade eller i akut risk att bli det.

Många bra insatser är igång; de synliggörs i UVTS Aktivitetsplan (Aktivitetsplan 2024 - Umeå växer tryggt och säkert). Uppföljning av alla insatser är igång och kommer att vara färdig till hösten. Men som den senaste revideringen av Nulägesanalysen visar så pekar mycket på att antalet barn som rekryteras ökar, inte minst kopplad till en alltmer professionell och digitaliserad rekrytering.⁶ Det innebär att det förebyggande och motverkande arbetet också måste fortsätta förstärkas för att hålla emot de starka krafter som driver på själva rekryteringen. Det finns även ett behov av ökad samordning när det gäller upptäckt och stöd till de barn som är indragna - här kan polisens initiativ att etablera ett lokalt Bob-råd utgöra en möjlighet.⁷

⁶ Nulägesanalys 2025, Barn och unga som rekryteras in i gängrelaterad brottslighet - hur ser läget ut i Umeå?

⁷ För kortfattad information om syftet med Bob-råden, se [Myndighetssamverkan för att motverka att barn hamnar i kriminalitet etablerat i Polismyndigheten](#)

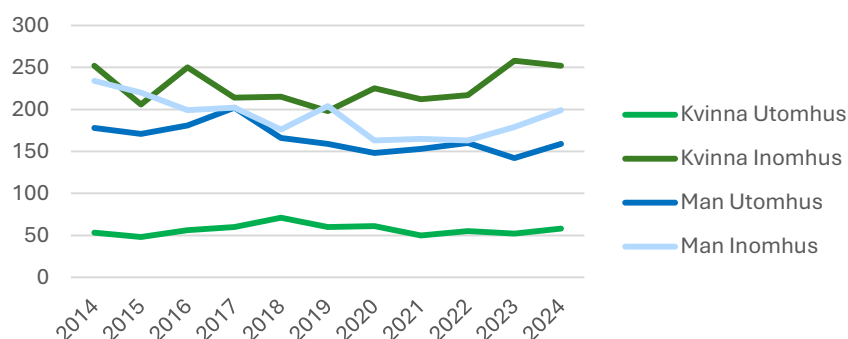
1.2 Ett Umeå fritt från våld

Syftet med *Ett Umeå fritt från våld* var att minska våldet i Umeå kommun, i enlighet med riktningen och ambitionerna i kommunens tidigare *Handlingsplan mot våld*. Då såväl den externa revisionen och Umebrås egen uppföljning pekat på brister med handlingsplanens resurssättning samt ledning och styrning beslutade kommunfullmäktige i april 2025 att handlingsplanen skulle upphävas.

Att i samverkan med andra aktörer förflytta positionerna i det våldsförebyggande arbetet är dock fortsatt angeläget. Statistik visar att antalet fall av misshandel mot kvinnor ligger på en fortsatt hög nivå⁸.

En annan utveckling som oroar polisen är antalet fall av misshandels- och förnedringsvåld mellan ungdomar, ofta i grupp. De ser att våldet blivit mer utstuderat, och är ett sätt för vissa unga att visa upp ett våldskapital, som ett sätt att positionera sig i en kriminell miljö.⁹

Figur 5. Misshandel inklusive grov i Umeå, anmälda brott per 100 000 invånare.

Källa: Anmälda brott, Brå

1.3 Motverka segregation och framväxten av utsatta områden

Segregation är en utmaning för den sociala hållbarheten eftersom konsekvenserna av att människor med olika socioekonomiska förutsättningar lever rumsligt åtskilda från varandra är att de inte möts i vardagen, och inte lär känna varandra. Därmed minskar den ömsesidiga tilliten, integrationen, och det överbyggande sociala kapitalet¹⁰, det vill säga interaktioner och tillit mellan olika grupper.

Segregation kan leda till framväxten av privilegierade, homogena områden med stark socioekonomi men låg mångfald å ena sidan, och å andra sidan framväxten av utanförskapsområden eller "utsatta områden" enligt polisens definition, som karakteriseras av låg socioekonomi och att kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Eftersom segregation är en relationell process så hänger båda dessa utvecklingar ihop.

Data från Boverket visar på en svag men stadig ökning av den socioekonomiska segregationen.

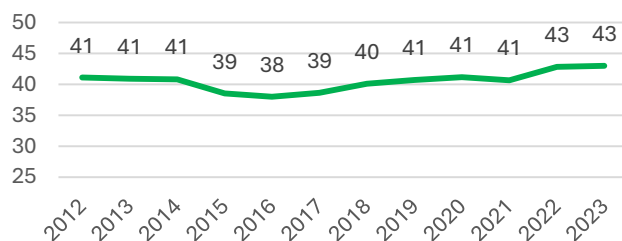
Figur 6. Ojämlighetsindex för Umeå kommun¹¹

⁸ Anmälda brott, Brå.

⁹ För mer information, se Nulägesanalysen.

¹⁰ Se Robert Putnam, *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York: Touchstone, s. 22.

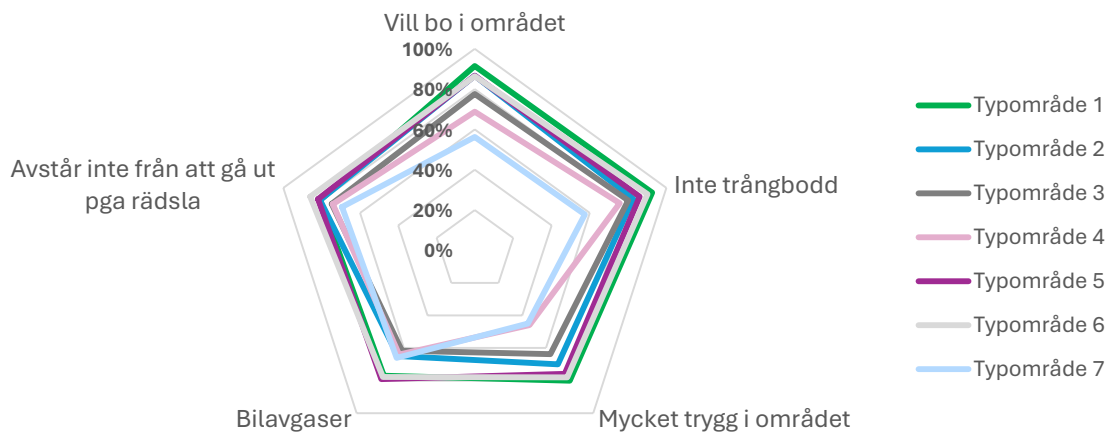
¹¹ Ojämlighetsindexet är ett mått på segregation. Indexet mäter skillnaden i bosättningsmönster mellan olika socioekonomiska grupper och tas fram utifrån indikatorn disponibel inkomst per konsumtionsenhet.

Källa: SCB och Boverket

Data från folkhälsoundersökningen *Jämlika Liv* visar också de boendes upplevelse av sitt område, exempelvis när det gäller trygghet och skiljer sig åt mellan olika socioekonomiska typområden. Varje typområde består av flera delområden med liknande demografi.¹²

Figur 7. Upplevelser av det egna bostadsområdet uppdelat på typområde, jämlika liv 2020

Källa: Umeå kommun, Jämlika liv 2020

För att förhindra att ökad segregation leder till framväxten av utsatta områden och klyftor mellan olika grupper behövs ett långsiktigt arbete med att utjämna skillnader och skapa förutsättningar för möten. Detta genom att planera för socialt blandade bostadsbestånd, för mänskliga flöden över områdesgränser och för offentliga mötesplatser.¹³ Andra viktiga pusselbitar är att verka för goda uppväxtvillkor, se till att så många elever som möjligt fullföljer sin skolgång, att alla får möjlighet att komma i arbete, tillgång till en meningsfull fritid, och till en god och lika vård under livets alla skeden. Av största vikt är också att förebygga känslor av utanförskap genom ett aktivt jämlikhetsarbete, och genom att ge alla grupper möjlighet till delaktighet och till att göra sina röster hörda.

Eftersom segregation och dess konsekvenser utgör en komplex samhällsfråga är det ett område som kräver fördjupad samverkan i det förebyggande arbetet. Samverkan bromsas dock av att ingen verksamhet eller forum har ett utpekat samordningsansvar för att kartlägga utvecklingen och utveckla insatser.

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser under 2024–2025 (urval)

- Ny inriktning och Aktivitetsplan för det kommunövergripande brottsförebyggande samarbetet *Umeå växer tryggt och säkert*.

¹² Framtagna typområden baserat på ett antal socioekonomiska variabler, bland annat ålder och ekonomi. När områden grupperas i en klusteranalys blir det tydligare hur olika demografiska förutsättningar påverkar vår hälsa. För mer info se Umeå kommuns rapport *Jämlika liv*.

¹³ För en beskrivning av strategierna se *Översiktsplan Umeå kommun*.

- Öppna mötesplatser, stöd till social innovation med fokus på unga som är utanför det ordinarie föreningslivet, i samverkan med Umeå Universitet.
- *På Ungas Hemmaplan*, pilot av ny brottsförebyggande utbildning för unga i riskzon, med fokus på delaktighet.
- *Okej med dig och Trygga Barn - Hållbar framtid*, våldsförebyggande insatser i förskolan.

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Aktivitetsplan Umeå växer tryggt och säkert	Arbete pågår enligt plan
Strategi för integration	Arbete pågår enligt plan

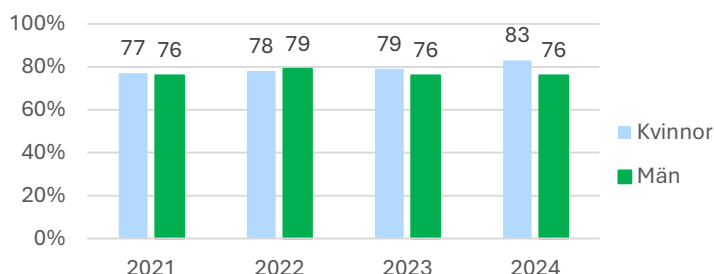
Fokusområde 2- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering <i>Arbetet pågår och är väl inarbetat. Behov av nya goda exempel för att flytta fram positioner.</i>	●
2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling <i>Arbete med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående.</i>	●
2.3 Mäns våld mot kvinnor ska upphöra <i>Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.</i>	●

Umeå kommun har under lång tid följt upp jämställdhetsarbetet genom att synliggöra insatser i förvaltningarnas verksamhetsplaner och rapportering. Med riktlinjerna för aktiverande styrning destinerar nu inriktningsmålen till utvalda nämnder och bolag, vilket har förändrat omfattningen av hur jämställdhetsarbetet redovisas. Det innebär nya förutsättningar för att följa och analysera arbetet med jämställdhet i hela organisationen. För att säkerställa fortsatt synlighet och uppföljningsbarhet finns behov av att utveckla arbetssätt inom ramen för den nya styrmodellen.

För fokusområdet jämställdhet ger indikatorn kvinnor som kan rekommendera andra att flytta till kommunen (nedan) tillsammans med sociala relationer och tillit (se inledningen) en generell bild av Umeå som en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Denna jämförelse pekar på att Umeå har en något bättre position än andra jämförbara kommuner i Sverige, vilket möjligtvis bland annat kan härledas till kommunens långsiktiga och strategiska jämställdhetsarbete som pågått obrutet i över tre decennier.

Figur 8. Kan du rekommendera andra att flytta till kommunen, andelar¹⁴

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

¹⁴ Andel som har svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del" på frågan "Kan du rekommendera andra som inte bor här i kommunen att flytta hit?" i SCB:s medborgarundersökning. De som har svarat "Ingen åsikt" har exkluderats.

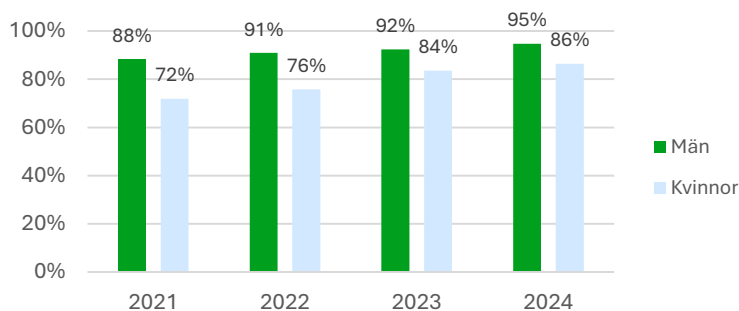
2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Umeå kommun har arbetat aktivt med jämställdhet i stadsplaneringen i flera decennier, och det finns tydliga skrivningar i bland annat översiktsplanen som kan användas för att synliggöra och utmana maktrelationer för att verka för ett jämställt offentligt rum. Arbetet har också varit en avgörande faktor i att Umeå har en stark position internationellt, där jämställdhet i relation till stadsplaneringen är ett av Umeås flaggskepp, vilket också möjliggör finansiering för utvecklingsprojekt, inte bara för detta specifika område utan även bredare.

Grunderna för detta är väl inarbetade, däremot är det viktigt att tillföra nya goda exempel och innovativa piloter för att flytta fram positionerna och fortsätta ligga i framkant. Detta var också en intention bakom *Tilläggsuppdrag 2022:3 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att ta fram en metod så att projekt ur den befintliga investeringsplanen årligen väljs ut som lämpliga piloter för jämställdhetsfokus*. Denna metod finns utarbetad och det är viktigt att den implementeras och resurssätts.

Det finns en skillnad mellan upplevd trygghet mellan kvinnor och män, där kvinnor anger en lägre grad av trygghet än män. Däremot upplever sig både kvinnor och män mer trygga i Umeå än i andra jämförbara städer. Den upplevda tryggheten ha dessutom ökat.

Figur 9. Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute, andelar¹⁵

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Arbete med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående. Analyser baserat på kvalitativa underlag såväl som insamlingar av könsuppdelade data görs kontinuerligt och inom ett flertal olika områden.

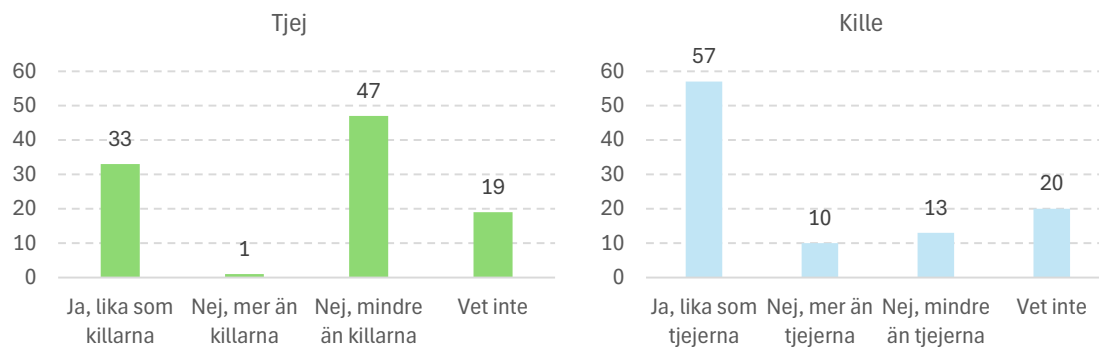
Könade strukturer tar tid att förändra och är svåra att mäta kvantitativt, därav är det också viktigt att det arbete som pågår synliggörs, ett resonemang som lyfts i den övergripande bedömningen för fokusområdet som helhet ovan.

Prioritering 2.2. lyfter också vikten av att tydligt koppla på social hållbarhet och specifikt analyser kring jämställdhet i relation till klimatarbete och arbete med hållbar utveckling. Detta är ej två separata dimensioner, även om de i kommunens styrmodell hanteras i två olika program.

Ungaundersökningen 2024 inkluderade en ny jämställdhetspolitisk fråga med fokus på upplevelse av makt. Enligt resultatet tycker 47 procent av alla tjejer att de har mindre makt än killar medan 13 procent av killarna tycker att tjejer har mer makt. Denna indikator visar på ett behov av fortsatt arbete.

¹⁵ Andel som har svarat "Mycket trygg" eller "Ganska trygg" på frågan "Hur trygg känner du dig utomhus i det området där du bor när det är mörkt ute?"

Figur 10. Tycker du att du som kille/tjej för det mesta har samma makt som tjejer/killar i samhället?

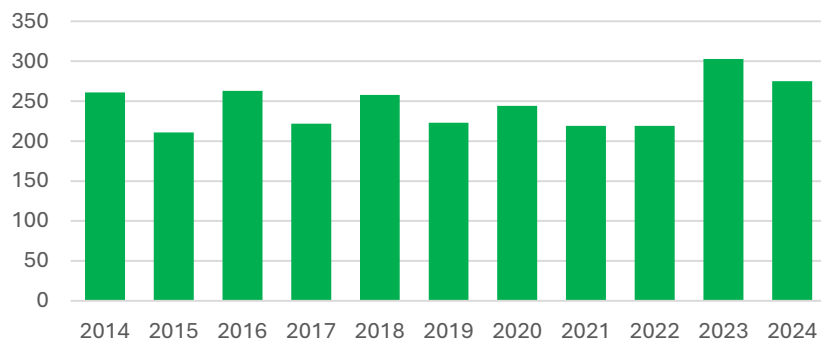
Källa: Umeå kommun, Ungaundersökningen 2024

2.3 Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Kommunfullmäktige beslutade på sitt sammanträde i april 2025 att gällande handlingsplan mot våld ska avskaffas i sin nuvarande form. Styrning på området inordnas i nytt brottsförebyggande program samt inom ramen för arbete med inriktningsmål och program.

Det anmälda våldet mot kvinnor utsatta av närstående ger en indikation på utvecklingen av våld i nära relation men är inte att beakta som ett fullständigt mått. Det anmälda våldet är bara toppen på ett isberg.

Figur 11. Kvinnor utsatta för misshandel av närstående i Umeå, antal anmälningar

Källa: Brå

Genomförda särskilda projekt och utvecklingsinsatser under 2024–2025 (urval)

- Samverkansprojekt som drivs av kvinno- och tjejjouren med fokus på kvinnor och tjejer som har eller haft en relation med en man/kille i gängkriminalitet (finansiering JUSK)
- Försättningsprojekt hållbar och jämställd arbetspendling Västerslätt

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	Under uppdatering 2025 för att harmonisera med nya styrmodellen samt nya artiklar CEMR

Fokusområde 3 – Barns uppväxtvillkor

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
3.1 Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas <i>Arbete pågår inom ramen för dialog och demokratiutveckling. Det finns behov att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.</i> 3.2 Motverka barnfattigdom <i>Lägre andel barn i ekonomisk utsatthet än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.</i> 3.3 Förebyggande folkhälsoarbete <i>Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa.</i>	

Umeå kommun ska vara en bra plats att växa upp på och alla barn i vår kommun ska ha goda, jämlika uppväxtvillkor, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval. Arbetet med fokusområdets prioriteringar har fortgått löpande under året, till största delen inom ramen för skolnämndernas samt fritids- och kulturnämndernas grundverksamheter.

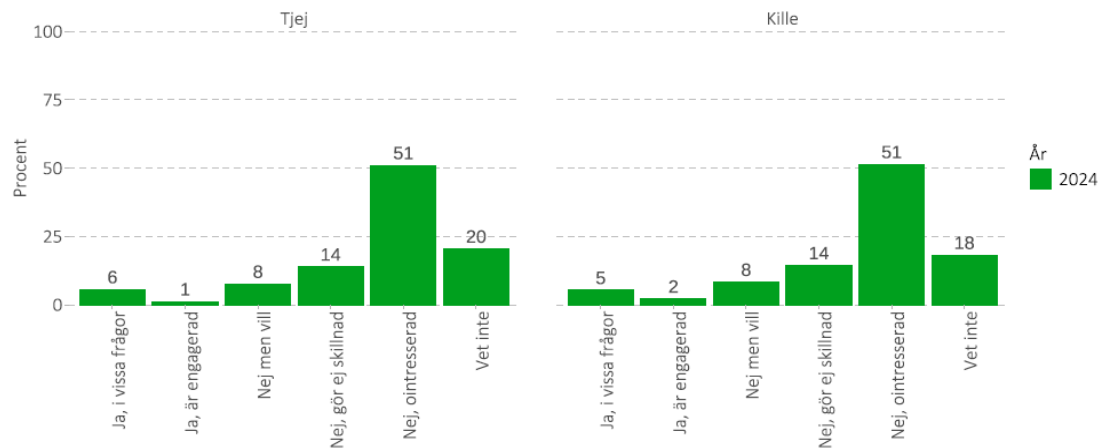
3.1 Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas

Arbetet utgår ifrån barnkonventionens grundläggande principer om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på i alla frågor som rör dem. Området är en del i det pågående arbetet med dialog och demokratiutveckling med fokus på utvecklad medborgardialog.

Det pågår ett bland annat ett arbete med att kartlägga indikatorer och mätvärden för ungas inflytande och delaktighet. Ungas åsikter och inflytande följs upp inom vissa områden i kommunen så som fritidsverksamheter och skola. Gällande skolans verksamhet har Ungaundersökningen visat att unga upplever minskade möjligheter att påverka sin skolas verksamhet. Fritidsförvaltningen tar del av ungas åsikter om verksamheterna och fångar upp ungas initiativförmågor genom den dagliga verksamheten såväl som genom frågeformulär (KEKS).

Vad gäller ungas delaktighet och inflytande i generella demokratiska eller kommunala processer uppger runt hälften av unga i högstadiet och gymnasiet att de inte är intresserade av att vara med och påverka frågor som rör sin kommun. 7 procent av de unga på högstadiet och 9 procent av de unga på gymnasiet uppger i att de inte är med och påverkar saker i sin kommun, men att de skulle vilja. Det är en lika stor andel tjejer som killar som vill vara med och påverka.

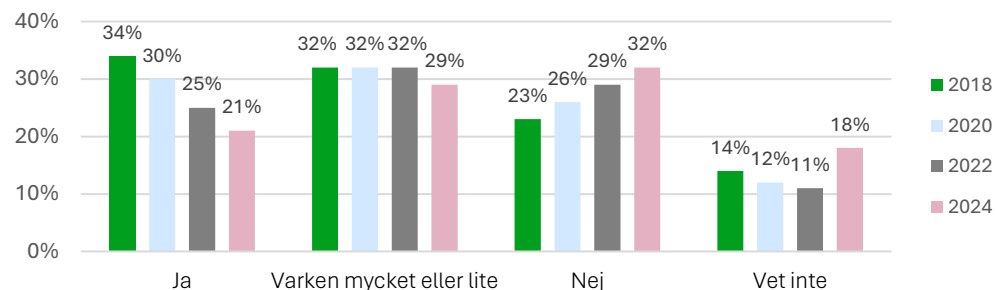
Figur 12. Är du med och påverkar i frågor som rör din kommun, gymnasiet och högstadiet, andelar

Källa: Umeå kommun, Ungaundersökningen 2024

Det är en ökande andel unga på högstadiet som upplever att de inte har möjlighet att påverka skolans verksamhet, samma trend syns även på gymnasiet.

Figur 13. Upplever du att du har möjlighet att påverka din skolas verksamhet? Högstadiet, andelar

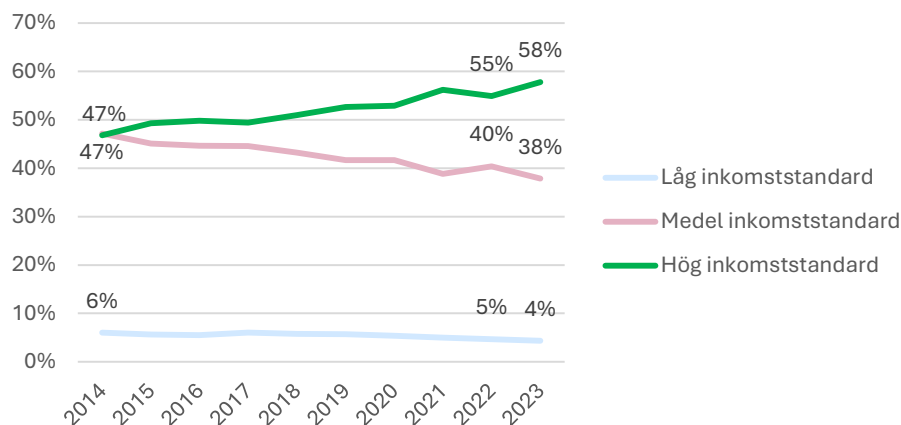
Källa: Umeå kommun, Ungaundersökningen 2024

3.2 Motverka barnfattigdom

Umeå har en lägre andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll än de flesta jämförbara städer samt än riksgenomsnittet. Andelen hushåll med barn som har låg inkomststandard har minskat något över tid.

I vissa områden är det dock relativt många barnfamiljer som lever med knappa resurser. Det är viktigt att fortsatt bevaka området då ökade kostnader slår hårdast mot de hushåll som har små marginaler. Inom gruppen barnfamiljer består dessa hushåll i högre grad av föräldrar som är ensamstående och föräldrar som är utrikesfödda.

Figur 14. Inkomststandard för barnfamiljer i Umeå, andelar

Källa: SCB

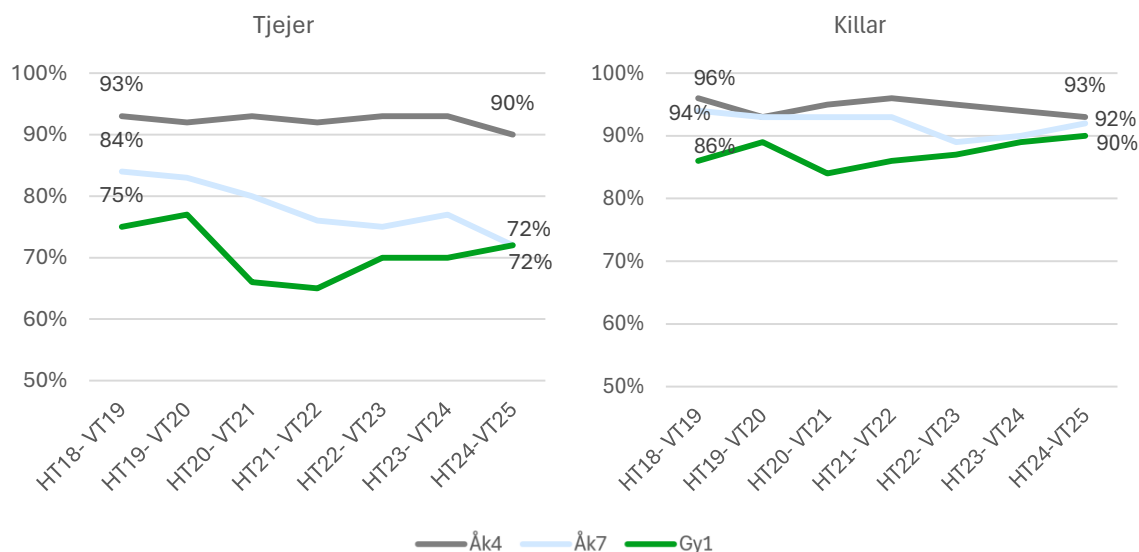
3.3 Förebyggande folkhälsoarbete

Jämfört med riket och liknande kommuner ligger Umeå bra till vad gäller behörighet och närvaro i skolan. I Ungaundersökningen 2024 framkommer det dock att unga i allt lägre utsträckning deltar i fritidsaktiviteter med andra.

Ungefär en tredjedel av tjejerna och knappt hälften av killarna rör sig mer än 60 minuter varje dag. Mer än hälften av alla ungdomar är med i en organisation eller förening. Det finns dock även en relativt stor andel av de unga som inte rör sig i enlighet med rekommendationerna för fysisk aktivitet, särskilt bland tjejerna. I kommunens Ungaundersökning framkommer det att drygt 30 procent av tjejerna och drygt 20 procent av killarna rör sig mindre än 60 minuter per dag.

Många ungdomar mår tyvärr också dåligt och känner sig stressade. Det är även vanligt förekommande med psykosomatiska besvär och trötthet, särskilt bland tjejer.

Figur 15. Jag mår bra eller mycket bra, elevers självskattade hälsa, andelar

Källa: Umeå kommun, Elevhälsan

Umeå följer den nationella trenden med minskande alkoholkonsumtion bland unga. Andelen som snusar dagligen har dock ökat både bland tjejer och killar. Bland de unga som lever i familjer med dålig ekonomi, och bland de som inte får stöd av sin familj, är användningen av narkotika betydligt högre än bland övriga unga.

Socialtjänsten har under senare år fått in allt fler orosanmälningar och polisen upplever en ökande problematik med våld bland unga. Elevhälsans undersökning och Ungaundersökningen visar även att skolan är en vanlig plats att utsättas för våld och kränkningar.

Genomförda särskilda projekt och utvecklingsinsatser under 2024–2025 (urval)

- Resultaten från UNGA-enkäten används i samverkan mellan skola, fritid och socialtjänst som underlag för gemensam analys och planering av insatser på lokal nivå.
- Fritid Unga ingår i ett partnerskap genom ICLD med fokus på att stärka kommunens förmåga att planera och genomföra aktiviteter där ungdomar kan vara med och påverka samt att ta fram en policy för ungdomsutveckling som omfattar alla kommunens förvaltningar.
- Up 2 - (Utvecklingsprogram för fullföljd utbildning) är en nationell satsning som drivs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) med stöd från Europeiska socialfonden (ESF) med syfte att förebygga studieavbrott och öka andelen ungdomar som återupptar och fullföljer sin utbildning.

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom	Mer arbete krävs. Aktualitets- och relevansprövning efterfrågas.
Handlingsplan för suicidprevention	Arbete pågår enligt plan

Fokusområde 4 – Boende och bebyggelsemiljö.

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
4.1 Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten <i>Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.</i> 4.2 Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer <i>Arbete med mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.</i> 4.3 Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet <i>Andelen barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat de senaste åren.</i>	

Detta fokusområde handlar om att i takt med fortsatt tillväxt utveckla boendemiljöer som är trygga, tillgängliga och som främjar delaktighet samt möten mellan människor. Arbetet med fokusområdets prioriteringar sker till största delen inom ramen för stadsbyggnadsförvaltningens, teknik- och fastighetsförvaltningens samt stadsledningskontorets grundverksamheter. Målmedvetet arbete med översiktsplanen som utgångspunkt kommer att leda till ett samhälle som hänger ihop socialt. I juni 2024 antogs i kommunfullmäktige planeringsstrategin.

4.1 Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten

I ovan nämnda planeringsstrategi finns en uppföljning med vissa förtydliganden av översiktsplanens utvecklingsstrategier med grund i stadsbyggnadsprinciperna med integrerade perspektiv, som visar vägen för att uppnå en hållbar tillväxt. Principerna verkar för att utveckla goda strukturer i stället för att ta ett fokus på enskilda geografier eller sektorsintressen. Dessa strategier gynnar hållbara flöden, skapar förutsättningar för ett gott vardagsliv och värnar betydelsen av lokal platsidentitet och social hållbarhet, där ett fortsatt målmedvetet arbete för ökad blandning i hela kommunen är grundläggande. Med anledning av denna aktualisering bedöms förutsättningarna kring prioritering vara goda.

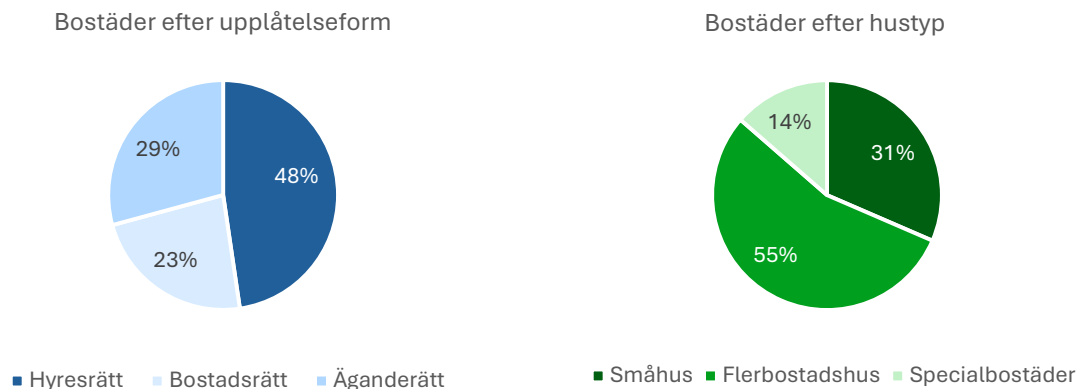
Utöver planeringsstrategin har kommunfullmäktige även antagit program för hållbar landsbygdsutveckling vars strategier för hållbar tillväxt på landsbygden tydligt knyter an till översiktsplanen och dess övergripande inriktning mot social hållbarhet.

Att planera systematiskt för blandning – där olika människor med olika livsvillkor kan leva sida vid sida – som är grundläggande för den sociala hållbarheten på lång sikt innebär blandning av upplåtelseformer, boendetyper, boendestorlekar, andel dag- och nattbefolkning, olika typer av verksamheter.

Fördelningen av andelen hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter är något som är trögörsligt. Under de senaste 10 åren har fördelningen inte förändrats nämnvärt. Äganderätter är i de allra flesta fall en villa, ett radhus, ett kedjehus eller ett parhus. I kategorin flerbostadshus ingår både hyresrätter

och bostadsrätter. En specialbostad kan vara en bostad anpassad för äldre, funktionshindrade eller en studentbostad och som är varaktigt förbehållen vissa grupper.

Figur 16. Bostäder i Umeå 2024, andelar

Källa: SCB

4.2 Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer

Kommunens olika styrdokument kring den fysiska planeringen understryker vikten av att stärka mötesplatser, skapa förutsättningar för socialt sammanhållna stadsdelar och tätorter, samt platser och motverka såväl fysiska som sociala barriärer i det offentliga rummet.

Mötesplatser är till viss del svårdefinierat och därför inte helt lätt att mäta. En form av mötesplats i det offentliga rummet är grönområden och parker, där det går att mäta hur många som har ca 300 meter till närmaste grönområde från sin bostad. Dock är detta en något trubbig indikator. Parker och grönområden finns relativt jämnt fördelat över de områden i centralorten där flest människor bor och de senaste åren har andelen legat på strax över 83 procent. Mötesplatser kan dock innebära väldigt många saker, till mötesplatser kan också exempelvis kommunal service såsom bibliotek, eller privat service såsom livsmedelsbutiker räknas. Under 2023 stängde dagligvarubutiken i Botsmark vilket lett till minskad tillgänglighet till service på landsbygden runt omkring.

I Umeå kommun finns ett flertal öppna mötesplatser; träffpunkter där människor kan umgås, hålla möten, skapa och uppleva kultur, idrotta, lära sig saker. Flera av dessa drivs av civilsamhällesorganisationer, såsom Ersboda Folkets Hus, Kulturhuset Klossen och Mötesplats Stöcke. Även den kommunala verksamheten Seniortorget kan beskrivas som en öppen mötesplats. Öppna mötesplatser bidrar till att främja lokal sammanhållning och en positiv bild av stadsdelen och ger människor tillgång till samlingslokaler som annars skulle sakna det. Lokalt förankrade öppna verksamheter kan ha en unik potential att främja social hållbarhet i både närområdet och Umeå i stort. Långsiktig ekonomisk hållbarhet kan vara en utmaning för de som drivs av civilsamhället då det stöd de får ofta är villkorat, tidsbegränsat och otillräckligt.¹⁶

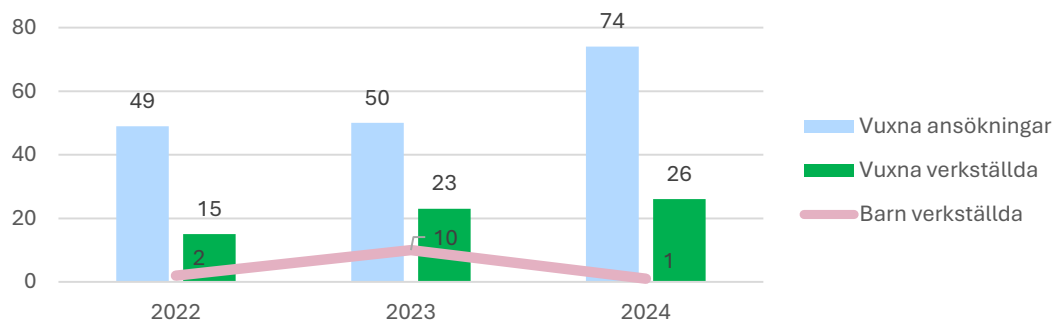
¹⁶ Läs mer i rapporten "Plats att mötas och växa. En kvalitativ studie av tre öppna mötesplatser i Umeå kommun" av Hanna Bäckström Olofsson och Linda Berg

4.3 Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet

Under de senaste åren har det blivit svårare att etablera sig på bostadsmarknaden, särskilt för unga och de utan fast förankring på arbetsmarknaden. Ökade bostadspriser, höjda räntor och minskade reallöner påverkar köpkraften.

Färre personer vräks i Umeå per 100 000 invånare än vad som görs i riket. Vi har dock på senaste år sett hur fler barn berörs av vräkning i Umeå. Det finns rutiner för hur dessa ärenden ska hanteras för att trygga situationen. Det kan vara svårt att komma in på bostadsmarknaden och det gör att även personer som inte bedöms av socialtjänsten som stödbehövande kan behöva hänvisas till Stadsmissionens akutboende eller en campingstuga.

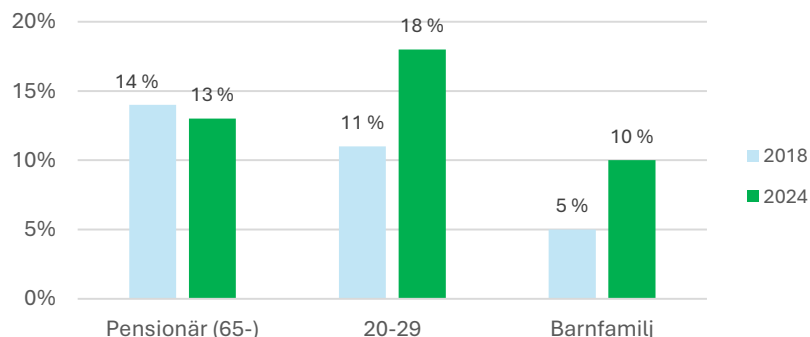
Figur 17. Vräkningar i Umeå, antal ärenden

Källa: Kronofogden

I Umeå kommuns rapport *Vad kostar det att bo* framgår det att de som bor i hyresrätt tenderar att ha det sämre ekonomisk ställt än de som bor i bostadsrätt eller i en villa. Ensamstående med barn samt familjer där någon har en svår funktionsnedsättning rapporterar om en än sämre ekonomisk situation. En relativt stor andel av hushållen med pensionärer eller unga vuxna lägger mer än 50 procent av sin inkomst på boendekostnader. Sedan 2018 har andelen unga och barnfamiljer som lägger mer än 50 procent av sin inkomst på boendekostnader ökat markant. Efter att undersökningen genomförts har dessutom hyresnivåerna för många invånare i kommunen höjts.

Figur 18. De som lägger mer än 50 procent av sin inkomst på boendekostnader, andelar

Källa: Vad kostar det att bo i Umeå kommun?

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser

- *Stadsdelslyft Ålidhem*, treårig satsning på att förbättra utemiljön på Ålidhem i samverkan mellan olika förvaltningar och med externa aktörer
- Modellen *Bostad först* blir en del av IFN:s ordinarie verksamhet under 2025 efter att ha testats i ett uppstartsprojekt under 2023–2024.
- Hållbara hem för alla: bland annat arbete med attraktiv och effektiv mobilitet.

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram	Arbete pågår enligt plan
Handlingsplan för ökat bostadsbyggande	Enligt plan
Handlingsplan mot hemlöshet	Mer arbete krävs. Aktualitets- och relevansprövning efterfrågas.
Program för hållbar landsbygdsutveckling	Aktualiserad och antagen av kommunfullmäktige 2024. Arbete pågår enligt plan
Planeringsstrategi	Aktualiserad och antagen av kommunfullmäktige 2024. Arbete pågår enligt plan

Fokusområde 5 – Arbete och försörjning

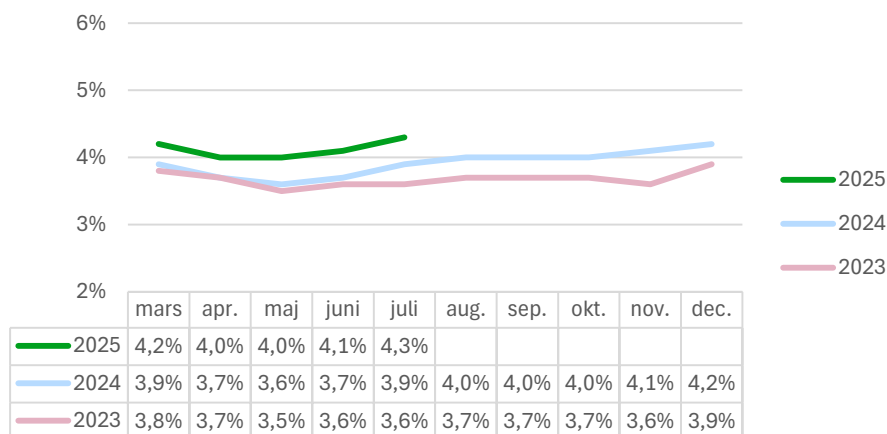
Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
5.1 Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.	●
5.2 Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.	●
5.3 Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas Arbete pågår med syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.	●
5.4 Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet Det finns behov av ökade insatser kopplat till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.	●

Det är relativt få som står utanför arbetsmarknaden i Umeå jämfört med nivåerna i riket. Arbetslösheten för 2025 är dock något högre än 2023 och 2024. Kompetensbristen är fortsatt en utmaning i Umeå. Det är angeläget att minska matchningsgapet och få in fler personer i arbete. Antalet personer som försörjs i trygghetssystemen är lågt jämfört med andra kommuner, förutom när det gäller sjukpenning.

Vissa grupper har dock svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland de som har en mer omfattande funktionsnedsättning är fortsatt hög. Även andelen utrikesfödda som står utanför arbetsmarknaden har ökat något under 2025.

Antalet elever som inte fullföljer sina studier är dessutom fortsatt högt. Den dominerande orsaken till studieavbrott är dåligt mående. Det är viktigt att satsa för att fånga upp de unga så snabbt som möjligt.

Figur 19. Inskrivna arbetslösa i Umeå kommun, 16-65 år, andel arbetslösa

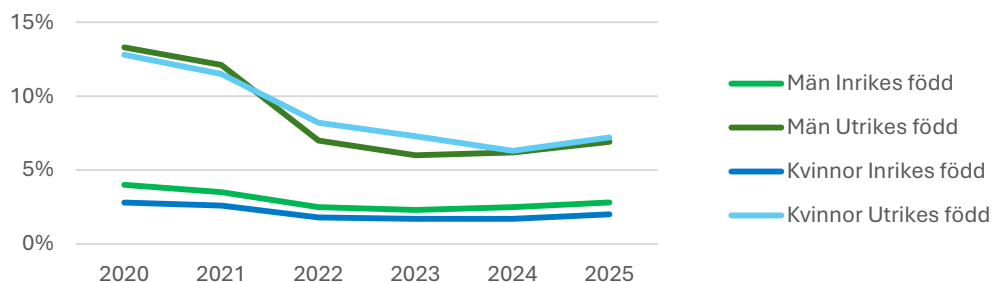

Källa: Arbetsförmedlingen

5.1 Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden

Att minska utanförskapet och få in så många personer som möjligt i sysselsättning är viktigt ur ett jämlikhetsperspektiv. Det är positivt att antalet arbetslösa fortsatt är relativt lågt, även inom gruppen långtidsarbetslösa. Vad gäller utrikesfödda så har arbetslösheten ökat något både för kvinnor och män.

Figur 20. Arbetslöshet 2020-2025 (juni). Efter kön och födelseregion, andelar¹⁷

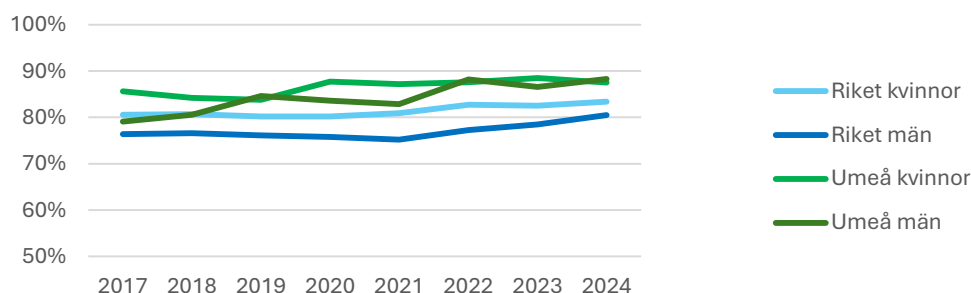

Källa: SCB, Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS)

Att få så många som möjligt i sysselsättning är även viktigt ur ett barnperspektiv, eftersom det påverkar barn och ungas uppväxtvillkor. Därför prioriteras personer med barn i kön till arbetsmarknadsinsatser, och inom försörjningsstödet finns möjlighet till extra bidrag för exempelvis studentmössa eller semesteraktiviteter för barnfamiljer.

När det gäller barn och unga är ett prioriterat område att så många elever som möjligt ska klara skolan. Att bli behörig till gymnasiet, och att fullfölja sina gymnasiestudier är en stark skyddsfaktor, som också ger bättre förutsättningar för att komma ut i arbete. En positiv utveckling inom det här området är den ökande andelen elever på yrkesprogrammen som går klart gymnasiet inom 4 år.

Figur 21. Elever med gymnasieexamen inom 4 år, lägeskommun, andelar

Källa: SCB

Däremot är antalet studieavbrott från gymnasiet fortsatt högt. Psykisk ohälsa är den huvudsakliga anledningen till avbrottet. Under 2024 var det 119 elever som avbröt sina studier. Under läsåret 2023/2024 avbröt 133 ungdomar sina studier i Umeå, 46 av dessa (35 procent) återupptog sina studier höstterminen 2024.

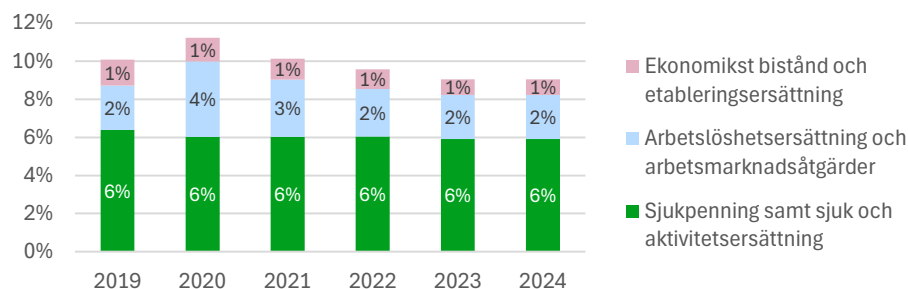
¹⁷ Arbetslöshet som utgörs av antal arbetslösa som andel av arbetskraften. Sysselsatta och arbetslösa utgör tillsammans i arbetskraften.

5.2 Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden

För att uppnå de mål som finns kring arbetskraftsdeltagande, sjukpenningtal och ekonomiskt bistånd är det viktigt att ge extra stöttning till grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden och som annars riskerar att fastna i ett långvarigt utanförskap.

Det är ett fortsatt lågt behov av försörjningsstöd i Umeå, vilket beror på en god arbetsmarknad och på ett aktivt arbete i samverkan för att ge stöd till självförsörjning. Andelen med sjukpenning och sjukersättningen är dock fortsatt hög.

Figur 22. Helårspersoner i Umeå kommun som försörjs av sociala ersättningar och bidrag, andel av befolkningen 20-64 år.

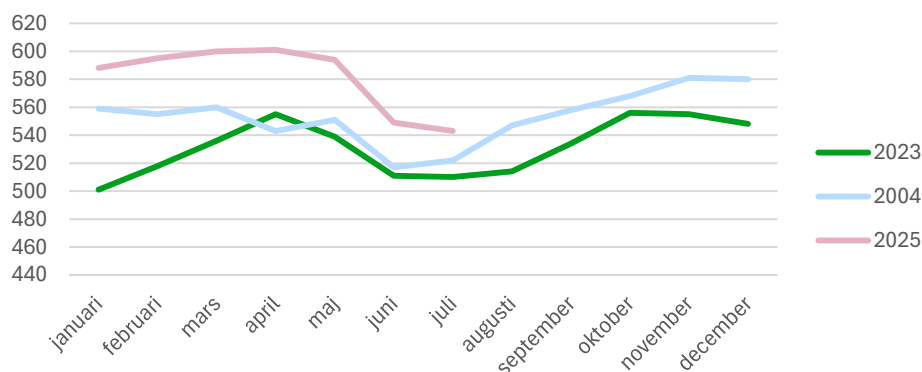

Källa: SCB

Vissa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Att kunna matcha personer i arbetslöshet med arbetstillfällen är extra viktigt ur ett kompetensförsörjningsperspektiv, då det råder en generell brist på arbetskraft.

Bland personer med funktionsnedsättning är det en relativt hög andel arbetslösa. Det finns ett behov av fortsatta satsningar för en mer inkluderande arbetsmarknad.

Figur 23. Arbetslösa med funktionsnedsättning, antal

Källa: Arbetsförmedlingen

Ett viktigt utvecklingsarbete som pågår inom Samordningsförbundet är att få bättre förståelse för den grupp människor som inte är i sysselsättning men inte heller har kontakt med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller socialtjänsten. Arbetsmarknad och integration planerar en ESF-ansökan för att kunna genomföra en förstudie med fokus både på en kvantitativ och kvalitativ kartläggning av gruppen. En bättre förståelse för problematiken och gruppen ifråga kommer underlätta vid riktade insatser.

5.3 Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas

Enligt diskrimineringslagen ska arbetsgivare följa upp deras arbete med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter, i syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla. Under våren 2025 har SLK HR utfört ett noggrant uppföljningsarbete, med utgång från data i Umeå kommuns medarbetarenkät. Uppföljningen visar på positiva resultat, men identifierar områden där arbetet måste förstärkas, exempelvis kring introduktion av unga medarbetare. Uppföljningsrapporten beskriver såväl de förebyggande åtgärder som redan är implementerade, och de som föreslås för utvecklingsarbetet framåt. Den framhäver vikten av att driva intern förändring genom att långsiktigt och systematiskt arbeta med analys, kunskapsspridning, erfarenhetsutbyte och samarbete.

5.4 Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet

I programmet definieras skuggsamhälle som ” en växande grupp av marginaliserade människor i samhället som lever utanför samhälles skyddsnät och som ofta utnyttjas på arbetsmarknaden”.

Att mäta omfattningen på skuggsamhället enligt den definitionen är svårt, såväl nationellt som i Umeå, eftersom det till stor del handlar om människor som inte har giltiga uppehållstillstånd och/eller som arbetar svart. Därmed är de sällan folkbokförda, och inte heller registrerade i olika system. Den forskning som finns visar att det är människor som lever i en väldigt stor utsatthet.¹⁸

Säkerhetsenheten på Umeå kommun har i uppdrag att arbeta med att förebygga och motverka arbetslivskriminalitet. Deras analys är att det har vuxit fram ett skuggsamhälle i Umeå sedan ett antal år tillbaka. Utvecklingen blev mer tydlig efter 2009 då arbetsgivare fick ökad kontroll över arbetstillstånden, och tog fart runt 2016-2017 kopplat till ökad migration.

Problemet är inte lika tydligt och utvecklat som i andra delar av Sverige, eftersom Umeå länge skyddats av strukturella faktorer kopplade till geografi, migration, demografi och stadsutveckling. Men strukturerna finns även här i kommunen, främst kopplade till ett antal riskbranscher som pizzerior, biltvättar, frisörer, städfirmor, osv. där det förekommer handel med arbetstillstånd och där människor exploateras som billig, ofta oavlönad svart arbetskraft. Säkerhetsenheten beskriver det som ett pyramidspel där människor hamnar i beroendeställning under lång tid, först genom skulder kopplade till att de köpt ett arbetstillstånd, och sedan för att de lånar pengar till ockerräntor för att exempelvis kunna öppna en egen restaurang.

Det är svårt att uttala sig om trend, men enligt Säkerhetsenheten så har skuggsamhället troligen inte minskat de senaste åren, men kanske bromsat in något kopplat till lägre migrationsvolym och större svårigheter att få arbetstillstånd. Nationella och lokala erfarenheter pekar på att det tar en mer stabil form över tid, i och med att ledande personer etablerar sig i sin kriminella karriär och samtidigt utvecklar ”vita verksamheter”, som även möjliggör pengatvätt. Aktörer involverade i arbetslivskriminalitet är ofta aktiva inom andra kriminella arenor, som narkotikahandel.

¹⁸ Se exempelvis Zenia Hellgrens kunskapsöversikt åt Delmi, *Det andra utanförskapet: en kunskapsöversikt om skuggsamhället i Sverige*, kunskapsöversikt 2024:4, Delmi
[Det andra utanförskapet: En kunskapsöversikt om skuggsamhället i Sverige](#)

Genomförda särskilda projekt och utvecklingsinsatser under 2024 (urval)

- NYTTA – Nyanländas tidiga tillgång till arbetsmarknaden (AMIF). Nyanlända i etableringsprogrammet får en arbetsmarknadsinsats om 20 veckor på deltid parallellt med Sfi-studier: en förberedande arbetsmarknadsutbildning som följs av språkpraktik på arbetsplats.
- KOLL 2.0 – Vidareutveckling av KOLL - *Kunskap om livets lägen*, syftar till att göra samhällsinformation mer tillgänglig för nyanlända.

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Överenskommelse om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Umeåregionens kommuner	Enligt plan
Strategi för integration	Arbete pågår enligt plan

Programrapport Klimatneutrala Umeå 2040

Januari – augusti, 2025

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Territoriella utsläpp.....	5
Konsumtionsbaserade utsläpp.....	6
Kommunkoncernens utsläpp	7
Fokusområden	8
Fokusområde 1- Transporter	8
Fokusområde 2- Bygg och anläggning.....	12
Fokusområde 3- Energi, el och fjärrvärme	14
Fokusområde 4- Cirkulär ekonomi	17
Fokusområde 5- Övergripande insatser	21
Status i underliggande planer och program	22
Definitioner	23

Sammanfattning

Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

Under perioden januari–augusti 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering samt att realisera projekt som kan accelerera omställningen av samhällssystemen.

Eftersom omställningen av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokala mobiliseringar inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ såsom EU:s mission för 100 klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp: Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO₂e, vilket innebär en ökning från föregående år men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.

Konsumtionsbaserade utsläpp: Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen.

Kommunkoncernen: Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO₂e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärrvärmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari. För att åter närma sig målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder.

Fokusområden:

- *Transporter:* Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställningen till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom exempelvis infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.
- *Bygg och anläggning:* Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användningen av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser
- *Energi, el och fjärrvärme:* Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet samt minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.
- *Cirkulär ekonomi:* Mängden avfall minskar och sysselsättningen i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.
- *Övergripande insatser:* För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärsektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Överblick

Görs det
tillräckligt?

Inriktningsmål 4

Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

= Ja, det görs tillräckligt

= Nej, mer arbete krävs

= Nej, det behöver göras mycket mer

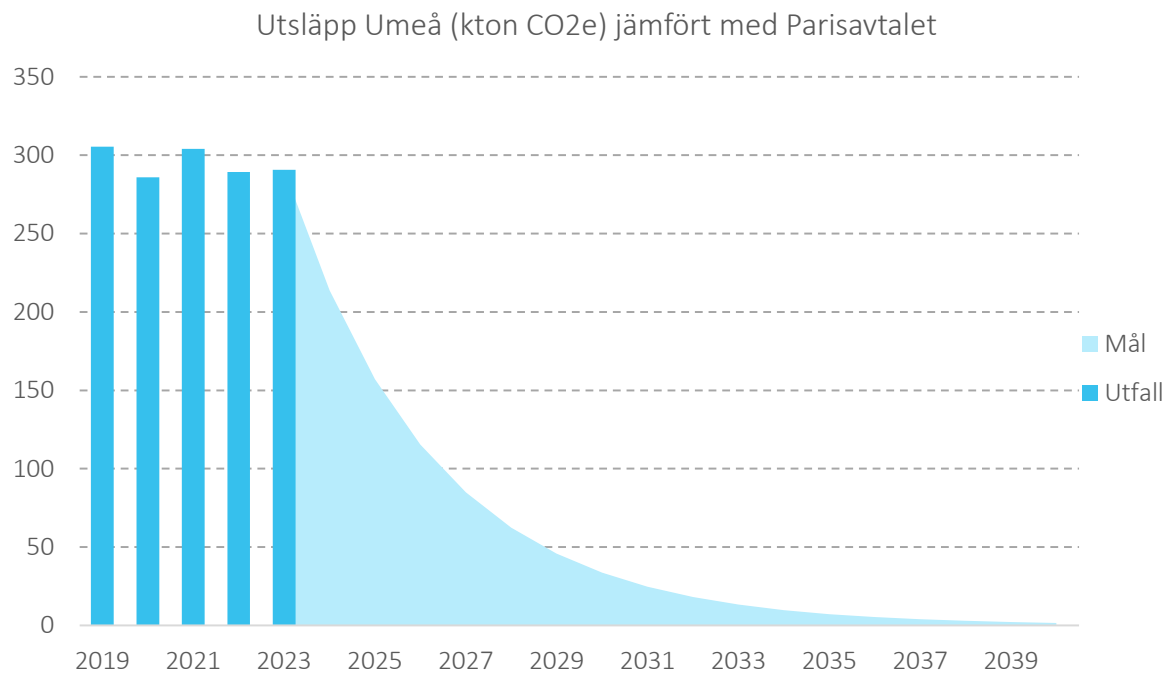
Bedömning

För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i utsläppsminskningen. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling inom fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

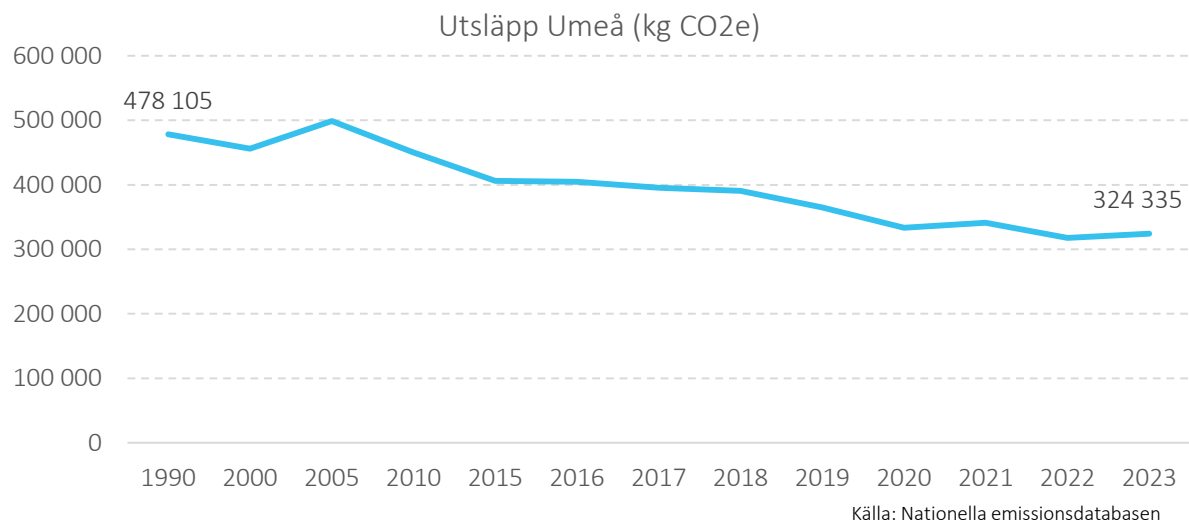
Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskapen om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan, samt att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

För uppnå sig målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter, där minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas

Territoriella utsläpp

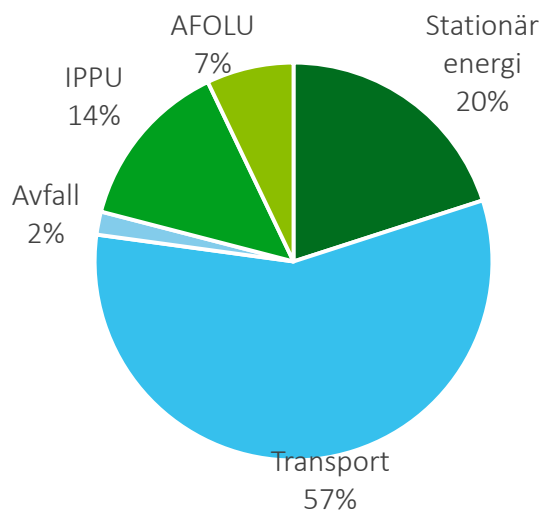

De sammanlagda utsläppen inom scope 1 och 2 i Umeå kommun uppgick år 2023 till 291 ton CO₂e. Det är en ökning jämfört med år 2022.

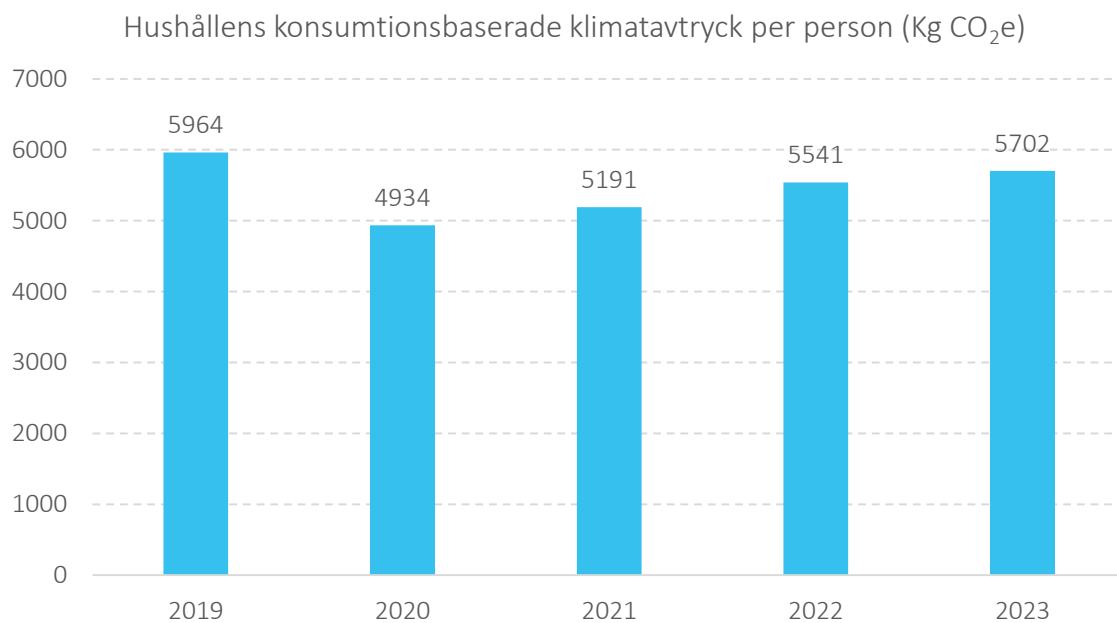
Vid en jämförelse av nationella emissionsdatabasens utsläppsdata har utsläppen i Umeå kommun minskat med 32 procent sedan 1990. Skillnaderna mellan Umeå kommuns värden och nationella emissionsdatabasens värden beror på vissa skillnader i beräkningarna och tillämpningar av schablonvärden.

Diagram 2 Utsläpp per kategori

De största utsläppen kommer från transportsektorn, den står för 57 procent av utsläppen år 2023.

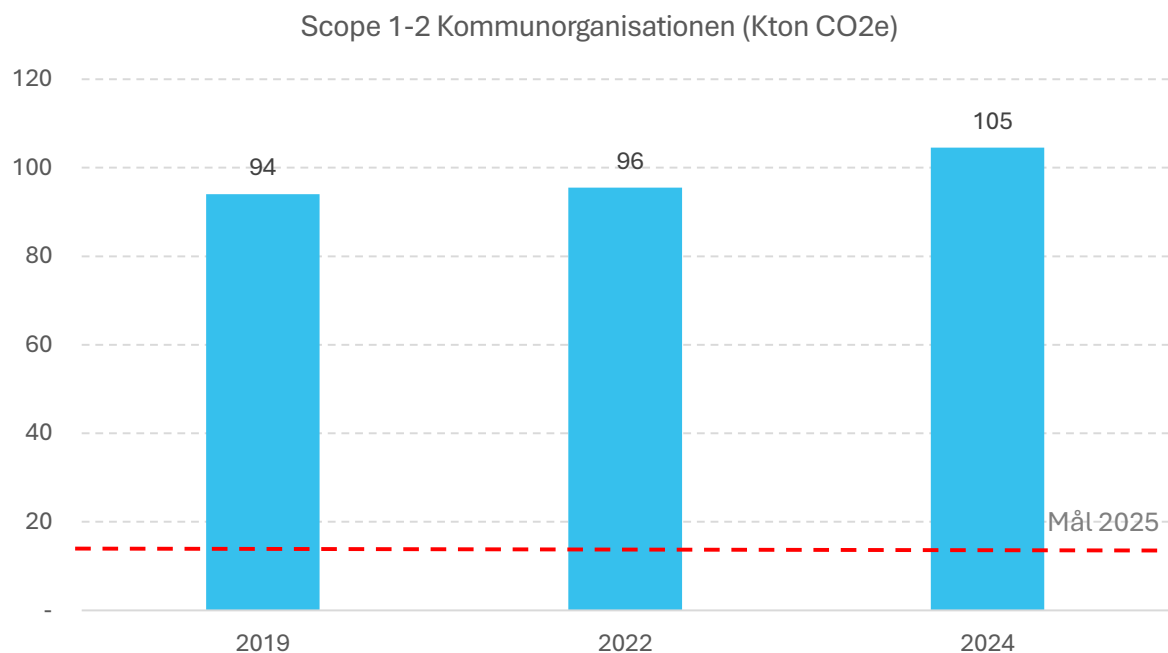
Konsumtionsbaserade utsläpp

Källa: Konsumtionskompassen.se , SEI (Stockholm Environmental Institute) 2025

De konsumtionsbaserade utsläppen i Umeå kommun är något högre 2023 jämfört med tidigare. År 2023 var hushållens konsumtion cirka 5 700 kg koldioxidekvivalenter per person.

Kommunkoncernens utsläpp

Under år 2019, 2022 och 2024 har det genomförts beräkningar på kommunorganisationens utsläpp inom scope 1 och 2. År 2019 stod kommunen för 96 kton CO₂e. År 2022 låg utsläppen på en liknande nivå, medan de till 2024 hade ökat till 105 kton CO₂e. Den stora ökningen beror nästan uteslutande på större utsläpp från Umeå energi. 2024 inleddes med temperaturer som låg under -30 °C flera dagar i följd. Detta medförde att pannor som drivs av olja fick startas upp för att upprätthålla förväntad temperatur i fjärrvärmenätet. Detta gav ett stort tillskott till utsläppen inom scope 1. Utsläppen minskar inte i den takt som behövs för att nå målet om 14 kton CO₂e till 2025. För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder.

Vad är de olika scopen?

Scope 1 (direkta utsläpp): Dessa utsläpp kommer direkt från källor som ägs eller kontrolleras av organisationen, till exempel från förbränning i anläggning och fordon.

Scope 2 (indirekta utsläpp från energi): Dessa utsläpp kommer från produktion av elektricitet och värme, som köps och konsumeras av organisationen.

Scope 3 (övriga indirekta utsläpp): Dessa utsläpp uppstår från källor som inte ägs eller kontrolleras av organisationen, men som är en del av dess värdekedja. Det kan inkludera allt från inköpta varor och tjänster till anställdas pendling och avfallshantering.

Fokusområden

Fokusområde 1- Transporter

	Görs det tillräckligt?
Hållbart resande	
47% hållbart resande i kommunen	
52% hållbart resande i Umeå tätort	
Bränslefördelning	
Minst 19% av alla personbilar i Umeå kan drivas med fossilfria drivmedel	
Minst 6% av alla lastbilar i Umeå kan drivas med fossilfria drivmedel	
Personbil och bussresor	
4389 km med personbil per kommuninvånare	
73,3 bussresor per kommuninvånare	
Energianvändning resande	
2,1 kWh per personkilometer	

De områden och indikatorer som redovisas ovan är utvalda för att de antingen följer upp mål satta av kommunen eller för att de är viktig information kopplat till exempelvis scenarioanalys.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket mer

Bedömning

Fokusområdet transporter står för den överlägset största andelen av klimatutsläpp i Umeå. Därför är snabba utsläppsminskningar inom detta fokusområde mycket viktiga för att nå både områdesspecifika och övergripande klimatmålsättningar.

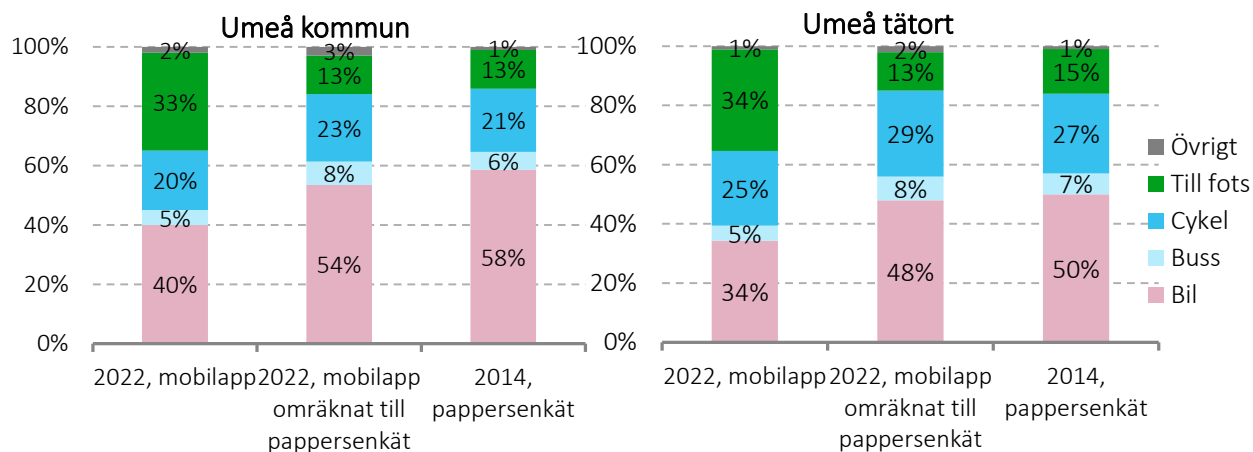
Arbete pågår för att möjliggöra ett ökat hållbart, effektivt resande och skifte till fossilfria bränslen. Bedömningen är att mer arbete krävs för att kunna minska utsläppen i en snabbare takt.

Det hållbara resandet liksom användningen av fossilfria bränslen för person- och godstrafik ökar i Umeå, men det bedöms att det inte sker i den takt som behövs. Här behöver arbetet med beteendepåverkan / mobility management förstärkas liksom det möjliggörande arbetet för en snabbare övergång till fossilfria bränslen och ett effektivt, kollektivt resande, exempel kan vara upphandling av fossilfria transporter och arbete med hållbart resande i detaljplaner och ombyggnadsprojekt.

För att minska utsläppen från fokusområdet finns följande generella rekommendationer för Umeås klimatomställning (i ramverket Umeå klimatfärdplan):

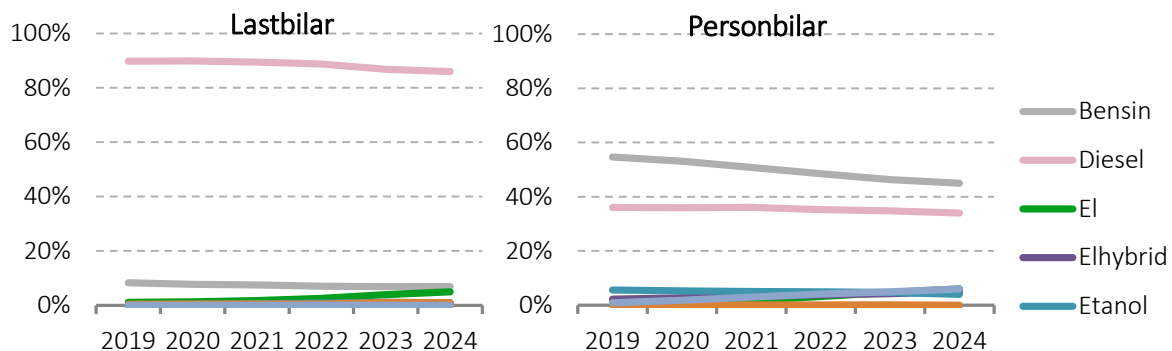
- Underlätta för lokalt hållbart resande
- Skifta till hållbar personbilsflotta
- Skapa resepolicy för färre och mer hållbara tjänsteresor
- Välj hållbar godstransport
- Skifta till hållbar lastbilsflotta samt energieffektivisera lastbilstransporter

Hållbart resande

Resandet år 2022 skedde med hållbara färdmedel till 47 procent i Umeå kommun och 52 procent i Umeå tätort. Detta är något högre jämfört med den resvaneundersökning som genomfördes år 2014. En resvaneundersökning är planerad att genomföras i Umeå tätort under hösten 2025 för att följa upp målet om hållbart resande.

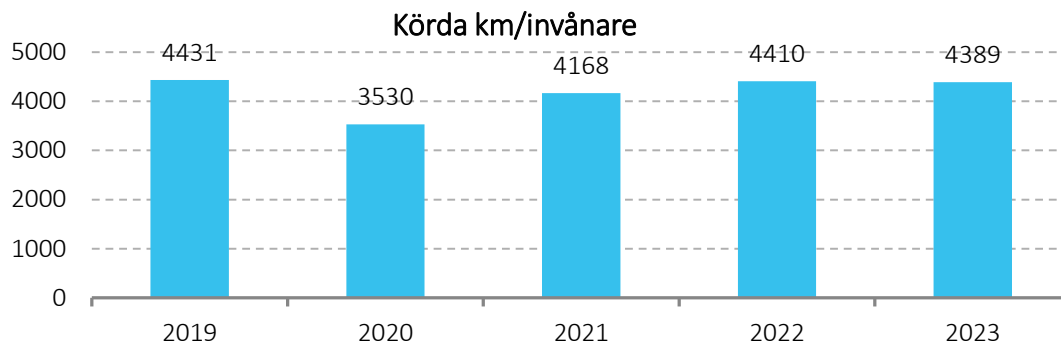
Bränslefördelning

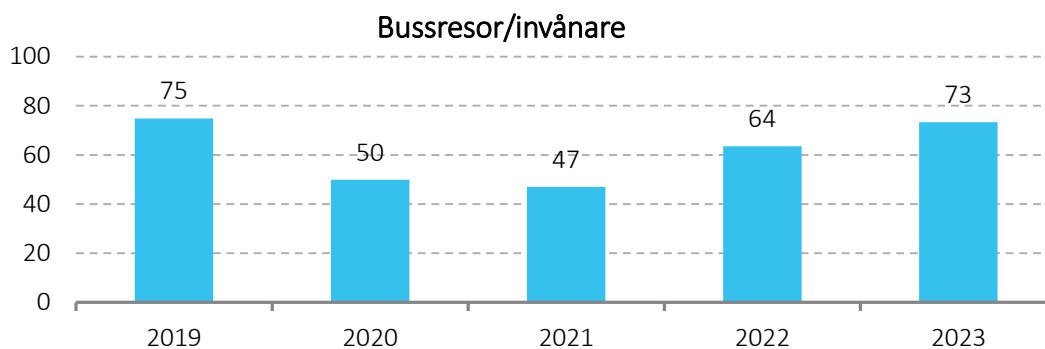
Dieseldrivna lastbilar skulle också kunna drivas av biodrivmedlet HVO. Man kan därför anta att andelen fordon som drivs med fossila drivmedel är något högre än vad statistiken kan visa. De allra flesta lastbilar använder diesel som drivmedel, andelen har dock minskat under åren. Mellan år 2023 och 2024 minskade andelen med en procentenhet, från 87 procent till 86 procent. Även andelen el-lastbilar ökat, från en procent år 2020 till fem procent år 2024.

När det gäller personbilar drivs de flesta av bensin, även om andelen bensinbilar gått från 55 procent år 2019 till 45 procent år 2024. Därefter drivs 34 procent av diesel. Andelen som drivs av diesel har inte minskat på samma sätt som de bensindrivna utan har bara minskat ett par procentenheter sedan 2019. Andelarna laddhybrider och elbilar har ökat under de senaste åren och står nu för 6 procent vardera i personbilsflottan. Även elhybrider har ökat men inte i samma omfattning, från 2 procent år 2019 till 5 procent år 2024. Etanolbilar har minskat något och antalet gasbilar är i princip försumbart.

Personbil och bussresor

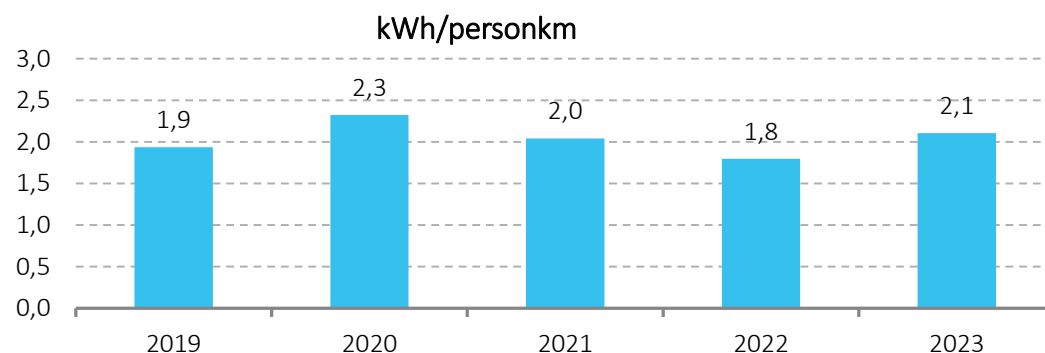

Antalet körda km per invånare är något lägre år 2023 än år 2022. År 2020 under pandemin var den genomsnittliga sträckan som lägst med strax över 3 500 km per person.

Antalet bussresor i relation till befolkningen har ökat under de senaste åren. Under pandemin gick antalet resor ner av förklarliga skäl. År 2023 var nivån uppe på nästan samma nivåer som innan.

Energianvändning resande

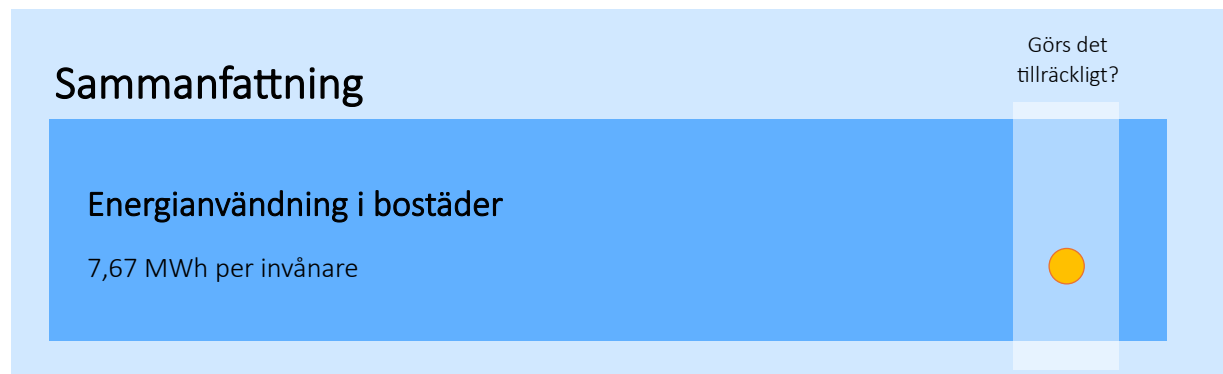

Vid en jämförelse av slutanvändning av energi och de resta sträckorna framkommer att resandet under pandemin krävde, av förklarliga skäl, mer energi jämfört med resandet under året innan och åren efter. År 2022 var energiåtgången på resande i kommunen på en lägre nivå än innan pandemin, 1,8 kWh/person-km. Personkilometer används i stället för den totala insamlade sträckan eftersom den tar hänsyn till att det exempelvis kan åka fler än en person i en bil och flera personer i en buss.

Genomförda och pågående projekt och insatser

- Inom projektet BATS – hållbara färdvägar året runt pågår insatserna Umehoj (gratis 3-veckorslån av cykel hos cykelhandlare) och Vinterspanare (fotgängare, cyklisterna om sin gång- och cykelväg)
- Arbetet pågår med implementering av trafikprogrammen och stadsutvecklingsprogrammet liksom utveckling av parkeringsnormen till en mobilitetsnorm
- Wasaline blir det första koldioxidneutrala rederiet i Östersjön - Umeå kommun
- Ultra-trafiken övergår till helt elektrifierad busstrafik från juni 2026 och Regiontrafiken har genomfört en upphandling på ett avtalsområde där det nu också blir helt elektrifierad busstrafik.
- AB Bostaden, Kollektivtrafiken och UPAB samarbetar inom bolagskoncernens fokusområde "Smarta transporter" för att tillsammans stärka vårt mobilitetserbjudande. Arbetet leds av målet om att bidra till realiseringen av Umeå kommuns inriktningsmål.
- Samarbete med upphandlad resebyrå för att säkerställa efterlevnad av bolagskoncernens riktlinjer för hållbara tjänsteresor. Dessa riktlinjer ska säkerställa att vi vid resor i tjänsten också bidrar till realisering av Umeå kommuns inriktningsmål.

Fokusområde 2- Bygg och anläggning

De områden och indikatorer som redovisas ovan är utvalda för att de antingen följer upp mål satta av kommunen eller för att de är viktig information kopplat till exempelvis scenarioanalys.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket mer

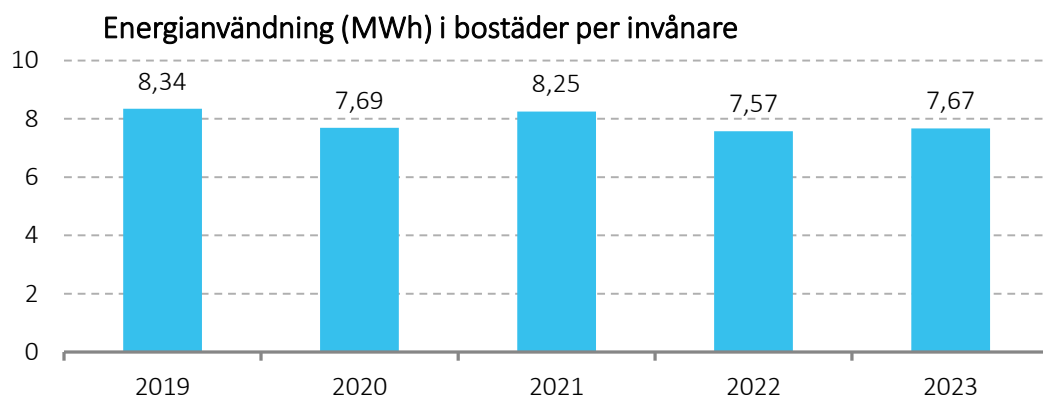
Bedömning

Energianvändning i bostäder har en svagt nedåtgående trend, bedömningen är att mer arbete krävs för att använda energi (el och fjärrvärme) mer effektivt i våra bostäder. För övriga delar av fokusområdet finns för närvarande inga indikatorer. Arbete pågår för att minska utsläpp i byggprocessen och inom olika anläggningsprojekt i Umeå och bedömning är att det behöver accelereras och skalas upp genom att t.ex. öka antalet fossilfria byggarbetsplatser och minska användningen av jungfruliga material.

För att minska utsläppen från fokusområdet finns följande generella rekommendationer för Umeås klimatomställning (i ramverket Umeå klimatfärdplan):

- Bygg i klimatsmarta material
- Bygg bostäder och lokaler som lågenergihus
- Skifta till hållbara arbetsmaskiner
- Effektivisera lokalanvändning
- Energieffektivisera lokaler och bostäder

Energianvändning i bostäder

Energianvändningen i bostadshus går mestadels till uppvärmning av bostäderna. En mindre del används till hushållsel. Energiåtgången var något högre år 2023 än år 2022. År 2023 förbrukades det i bostäder 7,67 MWh per invånare jämfört med 7,57 MWh per invånare år 2022.

Genomförda och pågående projekt och insatser

- Gator och parker förstärker inom anläggningsarbeten framför allt miljö- och masshantering och har bytt ut alla handhavande maskiner till el med plan för att upphandla eldrivna större grönytemaskiner.
- Fastighet arbetar med kartläggning av klimatpåverkan vid nybyggnationer och har ett pågående arbete med att testa nya tekniker och arbetssätt (exempelvis cellglas i grundläggning, återbrukat tegel som fasad).
- Inom partnerskapet Umeå klimatfärdplan testas en framtiden Umeåmodell av klimatberäkningsanvisningar för byggande inklusive gränsvärden, där Fastighet har antagit modellen som ett nytt arbetssätt.
- Kommunen erbjuder löpande tjänster inom energi och klimatrådgivning till Umeås medborgare, företag och organisationer.
- Tomtebo strand kommer vara en 100% fossilfri entreprenad och förutsättningar har skapats för elmaskiner genom framdragning av elkablar.
- Tekniska nämnden kommer genomföra projektet Utsläppsfri byggarbetsplats, där byggandet av serviceboende kommer genomföras som en utsläppsfri byggarbetsplats.
- AB Bostaden Återbruk inom och mellan ROT-projekt av exempelvis WC-stolar, handfat, fönster, fönsterdörrar, entrepartier, etc.
- AB Bostaden Tillförande av fler lägenheter genom utveckling av befintliga fastigheter (ombyggnation av studentkorridorsrum till studentlägenheter)

Fokusområde 3- Energi, el och fjärrvärme

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
Fjärrvärme 49,2 kton CO2e från fjärrvärmeproduktion	
Producerad och använd energi 5 486 725 MWh använda 2 836 812 MWh producerade	
Användning av fossila bränslen 8,37 MWh per invånare använda via fossila bränslen	

De områden och indikatorer som redovisas ovan är utvalda för att de antingen följer upp mål satta av kommunen eller för att de är viktig information kopplat till exempelvis scenarioanalys.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket mer

Bedömning

Produktionen av fjärrvärme och el står för ca 20% av Umeås utsläpp, arbete pågår för att möjliggöra och förbereda fjärrvärmesystemet i Umeå för att kunna minska utsläppen t.ex. genom utsortering av plast och öka upptaget av restvärme. Bedömningen är att mer arbete krävs för att kunna minska utsläppen i en snabbare takt.

I Umeå producerar relativt mycket energi, framför allt fossilfri el och bedömningen är att det görs tillräckligt. Elanvändningen och effektbehovet förväntas öka mycket kommande åren i och med elektrifiering vilket beaktas inom bl.a. energiprogrammet och Umeå energis nätutvecklingsplan.

För att minska utsläppen från fokusområdet finns följande generella rekommendationer för Umeås klimatomställning (i ramverket Umeå klimatfärdplan):

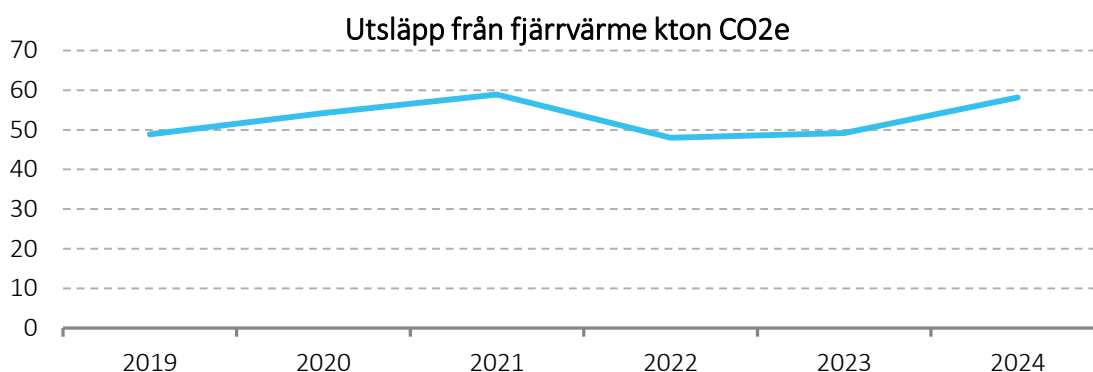
- Energieffektivisera lokaler och bostäder
- Välj hållbar uppvärmning
- Producera och konsumera mer hållbar energi

Umeå använder mer energi än som produceras inom kommunen vilket beror till stor del på import av fossila bränslen. Mer arbete krävs för att effektivisera och fasa ut fossila bränslen.

Anledningen till att fjärrvärmens utsläpp ökade markant under 2024 jämfört med 2023 beror till största del på den extrema köldknäppen under första veckan i januari. Oljepannor som inte används utan bara är till för denna typ av situationer var tvungen att användas för att leverera förväntad värme i systemet. Utöver detta bidrog även en ökad andel plast i avfallet som energiåtervunnits till mer utsläpp av koldioxidekvivalenter.

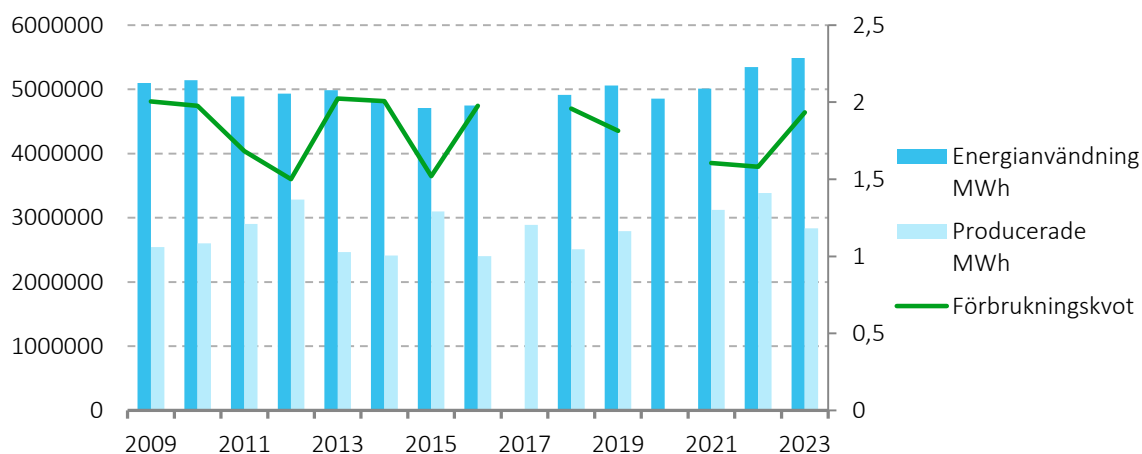
Användningen av fossila bränslen per invånare i Umeå har legat relativt konstant de senaste åren. För att minska utsläppen krävs betydligt mer kraftfulla åtgärder, särskilt inom transportsektorn där huvuddelen av utsläppen sker.

Fjärrvärme

Utsläppen från fjärrvärme stod för 49,2 kiloton CO₂e år 2023. Det var en uppgång jämfört med 2022 när utsläppen var 48 kiloton CO₂e. Nedgången mellan de föregående åren 2021 till 2022 berodde både på en lägre förbrukning och en relativt stor minskning i fjärrvärmens emissionsfaktor, som i sin tur berodde på att Umeå Energi slutat förbränna torv i produktionen. Mellan år 2022 och 2023 ökade utsläppen något, vilket till stor del beror på ökade utsläpp från produktionen eftersom mängden avfall som användes för energiåtervinning ökade.

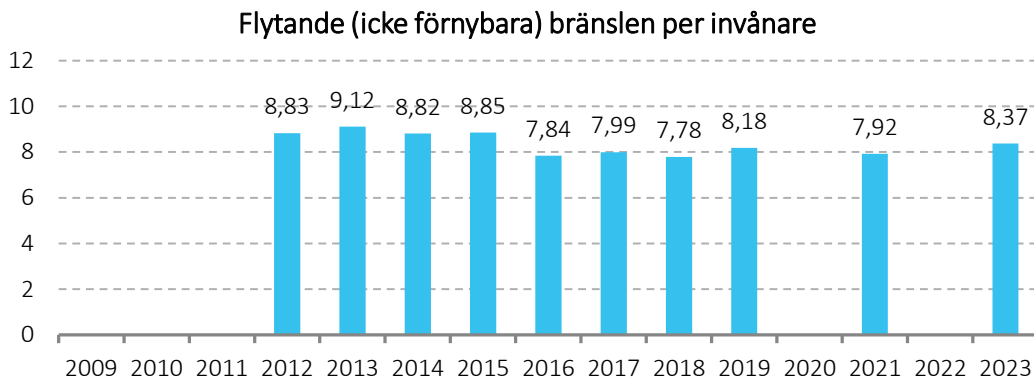
Producerad och förbrukad energi

I staplarna i diagrammet ovan visas all producerad el och fjärrvärme respektive all förbrukad energi. Och kvoten dem emellan visas i den gröna linjen. Ett värde på 2 betyder att det förbrukas dubbelt så mycket MWh i Umeå kommun jämfört med hur mycket som produceras. År 2023 var kvoten högre än

de två föregående åren, vilket beror både på en minskad produktion av energi under år 2023 och en ökad energianvändning.

Användning av fossila bränslen

Användningen av fossila bränslen per invånare har gått ner de senaste åren. År 2023 låg användningen på 8,37 MWh per invånare. Det är något högre jämfört med de senaste åren som går att jämföra med. Vissa år saknas statistik för att kunna jämföra.

Genomförda och pågående projekt och insatser

- Åtgärder för tex produktion av solel, driftoptimering och energieffektivisering pågår löpande inom kommunens fastigheter.
- Umeå Energi genomför kontinuerliga åtgärder för att stärka och öka robustheten i elnätet inom Umeå kommun. Som en del av dessa insatser pågår bland annat en omfattande utbyggnad som syftar till att fördubbla överföringskapaciteten till Umeå tätort.
- Ett nytt energiprogram antogs januari 2025 som pekar ut en riktning/strategier för utvecklingen av Umeås energisystem i linje med Umeås inriktningsmål.
- Flera projekt genomförs av Umeå energi och andra parter för att minska utsläpp från Umeås fjärrvärmesystem, bl.a. utvecklas en digital tvilling av fjärrvärmenätet samt projekt för att utforska nya restvärmeaffärer i Umeå.
- En sorteringsanläggning kommer att uppföras vilket beräknas kunna halvera utsläppen som uppstår från förbränning av plast, planeras vara i drift under 2028.
- Tekniska nämnden genomför ett löpande arbete med att byta ut gatubelysning med gammal teknik till nya energieffektiva armaturer pågår.
- AB Bostaden arbetar med att minska energianvändning genom byte till bättre och effektivare system samt test av AI-styrning

Fokusområde 4- Cirkulär ekonomi

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
Avfall 331 kg kommunalt avfall per invånare (exkl. trädgårdsavfall) 39 % kommunalt avfall till materialåtervinning 206 kg kommunalt avfall per invånare till energiåtervinning 4 % avfall till återanvändning Sysselsatta inom cirkulär ekonomi 804 personer	

De områden och indikatorer som redovisas ovan är utvalda för att de antingen följer upp mål satta av kommunen eller för att de är viktig information kopplat till exempelvis scenarioanalys.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket mer

Bedömning

En cirkulär ekonomi bygger på att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt, ex. ökad återvinning och återbruk, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme.

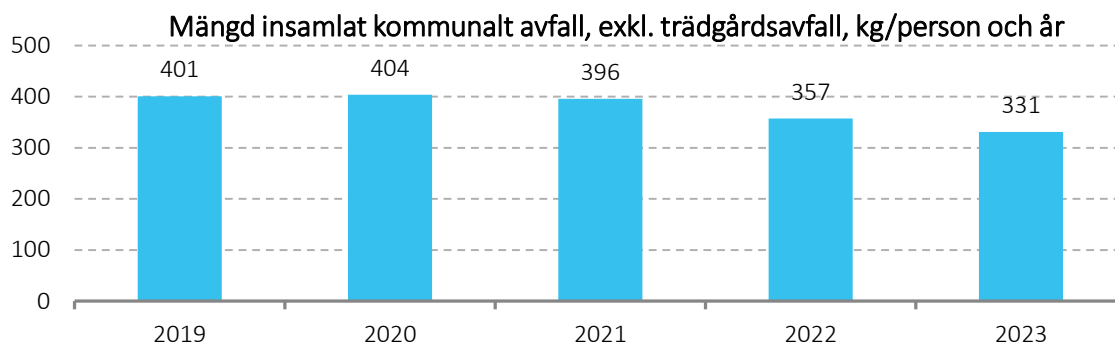
En positiv utveckling är att insamlat avfall liksom avfall till energiåtervinning minskar, medan andel avfall till materialåtervinning och återanvändning står still. Det behöver dock inte vara negativt, eftersom det även kan betyda att material används längre.

För att minska utsläppen från fokusområdet finns följande generella rekommendationer för Umeås klimatomställning (i ramverket Umeå klimatfärdplan):

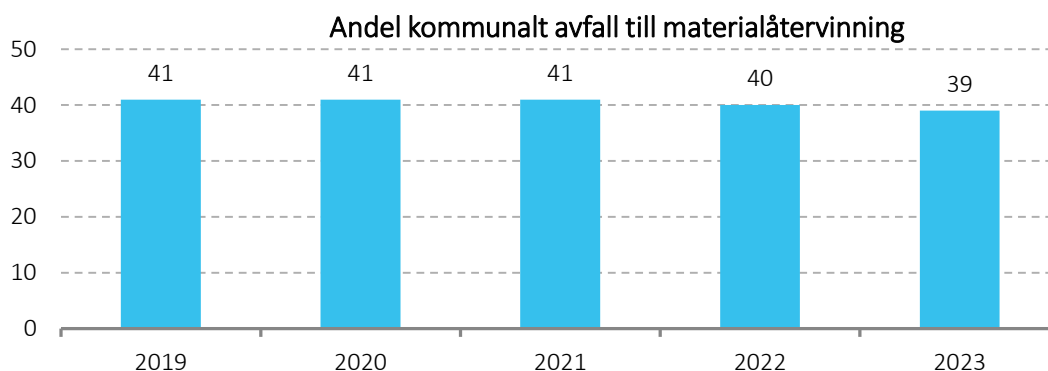
- Minska klimatpåverkan från resursanvändning
- Använd mindre och mer hållbar plast
- Använd och utveckla delningstjänster inom mobilitet och service
- Skifta till fossilfria finansiella investeringar och kapitalplaceringar

Bedömningen är att arbete pågår för en mer cirkulär ekonomi, men att mer arbete krävs för att kunna minska utsläppen från området i en snabbare takt, exempelvis utbildningskampanjer, hållbara upphandlingsmetoder, riktade policyinsatser och incitament för återanvändning och reparation.

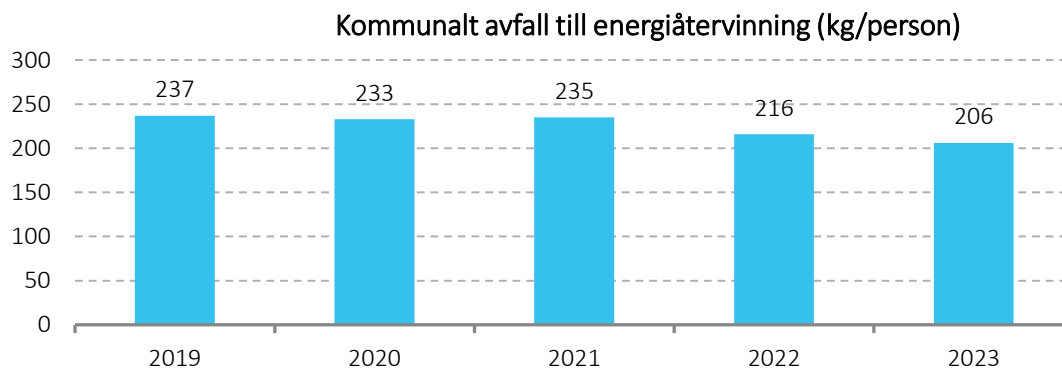
Avfall

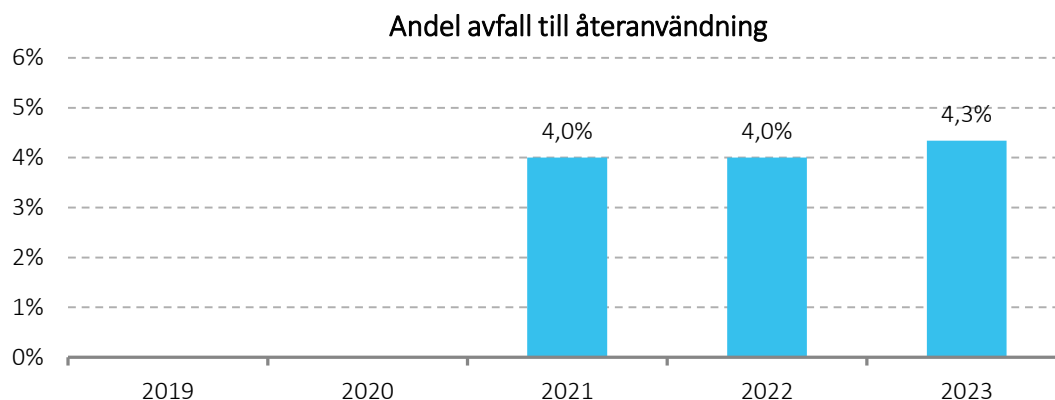
Mängden insamlat kommunalt avfall (exklusive trädgårdsavfall) har minskat per person under de senaste tre åren. Särskilt stor var minskningen mellan år 2021 och 2022.

Andelen kommunalt avfall som går till materialåtervinning har varit relativt stabilt under de senaste 4 åren, runt 40 procent.

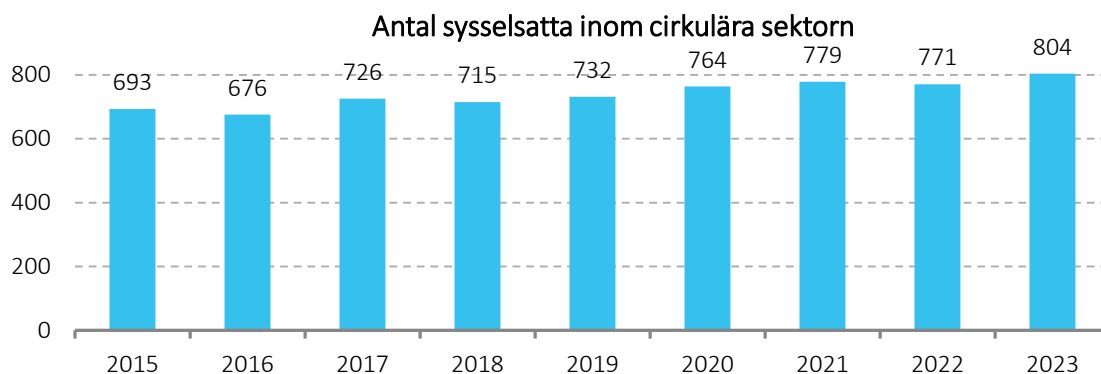

Mängden kommunalt avfall som går till energiåtervinning minskade mellan 2021 och 2023 till 206 kg per person.

Information om andelen avfall till återanvändning finns endast under de senaste tre åren. Både 2021 och 2022 återanvändes fyra procent av avfallet. Informationen är dock komplex att följa upp eftersom det som kan återanvändas också skulle kunna exempelvis säljas på andrahandsmarknaden. En minskning i andelen avfall till återanvändning behöver således nödvändigtvis inte vara negativ eftersom det också kan betyda att livscykeln på saker förlängs.

Sysselsatta inom cirkulär ekonomi

Antalet sysselsatta inom det SCB definierar som cirkulära sektorn har konstant ökat ända sedan 2015, år 2023 var 111 fler personer sysselsatta inom sektorn jämfört med år 2015. År 2023 arbetade 33 fler personer i sektorn jämfört med år 2022. I riket har antalet sysselsatta inom den cirkulära sektorn ökat med tre procent mellan år 2015 och 2021. I Umeå är ökningen nästan 15 procent under samma period.¹

Genomförda och pågående projekt och insatser

- En cirkulär policy för Umeå kommun ska tas fram, de föreslagna områdena för policyn är urban-industriell symbios, byggande resp. internt återbruk
- Byggåterbruket invigdes i januari, insatsen sker i samverkan med ABC Umeå ekonomisk förening, [ABC – Cirkulär bygghandel](#)
- Inom projektet Cirkulära Västerbotten har flera piloter genomförts, bland annat återbruk av växter, cirkulär möbelhantering liksom kartläggning av cirkulära lösningar och IT-återtagningsdag

¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/miljoekonomi-och-hallbar-utveckling/cirkular-ekonomi/pong/tabell-och-diagram/konkurrens-och-innovation2/antal-sysselsatta-i-naringslivet-i-den-cirkulara-sektorn/>

- Horizon-projektet School Food for Change avslutas under året och arbetet har bland annat handlat om att minska matsvinn och arbeta med skolmåltider som pedagogiskt verktyg
- De kommunala bolagen har tillsammans definierat en gemensam strategi för cirkulära affärer. Målsättningen är att frikoppla Umeås tillväxt från ohållbar resursanvändning. Detta bidrar till att minska utsläppen samt göra det enklare att återbruka resurser och reparera saker.
- Bolagen inom ramen för "Umeå Eco Industrial park" fortsätter arbetet inom bolagskoncernens fokusområde "Industriell symbios" med de gröna omställningsprojekt & cirkulära lösningar som möjliggör att rester från befintliga affärer kan bli en resurs i nästa affär eller återanvändas. Projekten handlar om energiförädling, cirkulära vattenlösningar, avfallsåtervinning och hållbara logistiklösningar med mera. Arbetet leds av målet om att bidra till Umeå kommuns övergripande inriktningsmål med fokus på klimatneutralitet och tillväxt.

Fokusområde 5- Övergripande insatser

Sammanfattning

Görs det
tillräckligt?

Utvecklingen inom fokusområdet går framåt, men för sakta.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket mer

Bedömning

Kommunkoncernen arbetar aktivt med att utveckla sin förmåga att möjliggöra och påskynda Umeås klimatomställning inom samtliga fokusområden. För att öka implementeringstakten krävs fortsatt förstärkning av stödjande åtgärder, särskilt inom portföljstyrning samt kapacitet för finansiering och investering i klimatåtgärder. Uppföljning, analys och kommunikation inom klimatområdet behöver utvecklas ytterligare för att ge bättre stöd till styrning och genomförande. Detta gäller både inom kommunkoncernen och för Umeå som geografisk yta.

Genomförda och pågående projekt och insatser

- Arbete med en portföljkartläggning pågår med syfte att accelerera, hitta synergier och identifiera luckor med målsättning att ta fram en modell för hur Umeå kan arbeta med en klimatomställningsportfölj och långsiktigt öka omställningskapaciteten.
- Arbete pågår inom koncernen med att framför allt öka kunskapen kring investeringar och finansiering av klimatåtgärder med stor potential för minskning av klimatutsläpp. Det kan innebära att den externa finansieringen ökar, att större investeringar möjliggörs och att teknisk expertis liksom innovativa lösningar från nationella och internationella initiativ nyttjas på bästa sätt.
- Inom det lokala klimatkontraktet och partnerskapet Umeå klimatfärdplan har en rad event och träffar genomförts för att skapa fler mötesplatser och förutsättningar för samarbeten mellan partners inom klimatomställning.
- Partnerskapet och utbytet med Viable Cities, nationella myndigheter och andra svenska städer utvecklas och stärks kontinuerligt, där den årliga revideringen av det nationella Klimatkontrakt 2030 utgör bas.
- Umeå har inom EU-missionen 100 klimatneutrala och smarta städer en s.k. Mission label och ett Climate City Contract. I och med det genomförs ett aktivt arbete med NetZeroCities inom specifika utvecklingsområden, bland annat har support getts kring utvecklad partnerskapsmodell för Umeå klimatfärdplan och utveckling av Umeås klimatportfölj.

Status i underliggande planer och program

Tabell 1 Kortfattad bedömning av relaterade styrdokument till programmet.

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet	Bedömning
Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)	Reviderad plan tas fram
Cykeltrafikprogram (KF 2018)	Mer arbete krävs
Energiprogram (KF2025)	Enligt plan
Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)	Mer arbete krävs
Godstrafikprogram (KF 2018)	Mer arbete krävs
Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)	Ny policy tas fram
Kollektivtrafikprogram (KF 2021)	Mer arbete krävs
Näringslivsstrategi Umeå kommun (KF 2019)	Enligt plan
Parkeringsprogram (KS 2013)	Ej aktuellt
Riktlinjer för resor i tjänsten, Umeå kommun (KS 2016)	Ersatt av ny resepolicy
Strategiska planen (KF 2016)	Enligt plan
Trafiksäkerhetsprogram (KF 2014)	Ej aktuellt
Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)	Enligt plan
Umeås lokala miljömål (KF 2020)	Mer arbete krävs
Åtgärdsplan för minskade utsläpp av växthusgaser (KF 2009)	Enligt plan
Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF)	Mer arbete krävs
Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål, 2022-2025	Mer arbete krävs
Umeå klimatfärdplan	Mer arbete krävs
Undertecknade åtaganden	
Klimatkontrakt 2030	Enligt plan
Circular Cities Declaration	Mer arbete krävs
Covenant of Mayors	Mer arbete krävs
Cities Race to Zero	Enligt plan

Definitioner

Fördelning av beräknade utsläpp 2021

Här presenteras en uppdelning av utsläppen från olika sektorer under 2021.

- Stationär energi: Denna sektor inkluderar utsläpp från bostadsbyggnader, kommersiella och institutionella byggnader, industribyggnader och jordbruk. Bostadsbyggnader står för den största delen av utsläppen inom denna kategori.
- Transporter: Vägtrafik dominerar denna sektor med det högsta antalet utsläpp, följt av terrängfordon och arbetsmaskiner. Det har skett en ökning av utsläppen från 2019 till 2021.
- Avfall: Utsläppen från denna sektor kommer främst från fast avfallshantering och avloppsvatten. Det har varit en minskning av utsläppen från 2019 till 2021.
- IPPU (Industriell process och produktanvändning): Det har skett en ökning av utsläppen från industriella processer från 2019 till 2021.
- AFOLU (Jordbruk, skogsbruk och annan markanvändning): Utsläppen från denna sektor har varit relativt konsekventa, med boskap som den största källan till utsläpp.

Utsläpp som genereras från fossilandelen i energiåtervinningen ur avfall inkluderar ett regionalt upptag av avfall och inkluderas i de territoriella utsläppen. Umeå kommun står för ca 25% av mängden avfall.

Sammanfattningsvis visar diagrammet att de största utsläppskällorna är stationär energi och transporter.

Utsläpp Umeå [kton CO₂e] jmf med Parisavtal

De beräknade utsläpp som visas är samma data som Umeå kommun rapporterar till exempelvis CDP och Covenant of Mayors och de är beräknade enligt en standardmetod (GPC-CRF).

Enligt www.klimatkollen.se (vilket ligger i linje med tidigare beräknad koldioxidbudget i Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål, 2022-2025) behöver utsläppen i Umeå minska med drygt 20% per år från 2021 för att vara i linje med Parisavtalet och inom den beräknade koldioxidbudgeten 1139 kton CO₂.

Sammanfattningsvis visar diagrammet att de totala klimatutsläppen i Umeå under de senaste åren har legat ganska stilla (undantag 2020 pga. pandemi) och att de inte minskar i den hastighet som krävs enligt Parisavtalet.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Umeå kommun har en målsättning om att Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton koldioxidekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050. Exempel på konsumtion omfattat av målsättningen är byggmaterial, livsmedel, möbler etc.

Vad är scopen?

Scope 1 (direkta utsläpp): Dessa utsläpp kommer direkt från källor som ägs eller kontrolleras av organisationen, till exempel från förbränning i anläggning och fordon.

Scope 2 (indirekta utsläpp från energi): Dessa utsläpp kommer från produktion av elektricitet och värme, som köps och konsumeras av organisationen.

Scope 3 (övriga indirekta utsläpp): Dessa utsläpp uppstår från källor som inte ägs eller kontrolleras av organisationen, men som är en del av dess värdekedja. Det kan inkludera allt från inköpta varor och tjänster till anställdas pendling och avfallshantering.

Uppdatering av data för territoriella utsläpp

Uppdatering av data i de nationella databaserna för de territoriella utsläppen sker i augusti. Datat har en eftersläpning på ca 1½ år.

Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp:
Rapport

Diarienummer:
KS-2025/00492

Datum, paragraf för beslut:
2025-10-14, §

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret,
Ekonomi och styrning

Bedömning inriktningsmål

Överblick

Inriktningsmål 1	Gör vi tillräckligt?
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Inriktningsmål 2	
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden <i>Negativ påverkan från organiserad brottslighet och våld i nära relation men framsteg har gjorts i samverkansarbetet.</i>	
Inriktningsmål 3	
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv <i>Jämställdhetsarbetet pågår och är väl inarbetat. Det finns ett behov av nya goda exempel för att ej tappa position.</i>	
Inriktningsmål 4	
Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

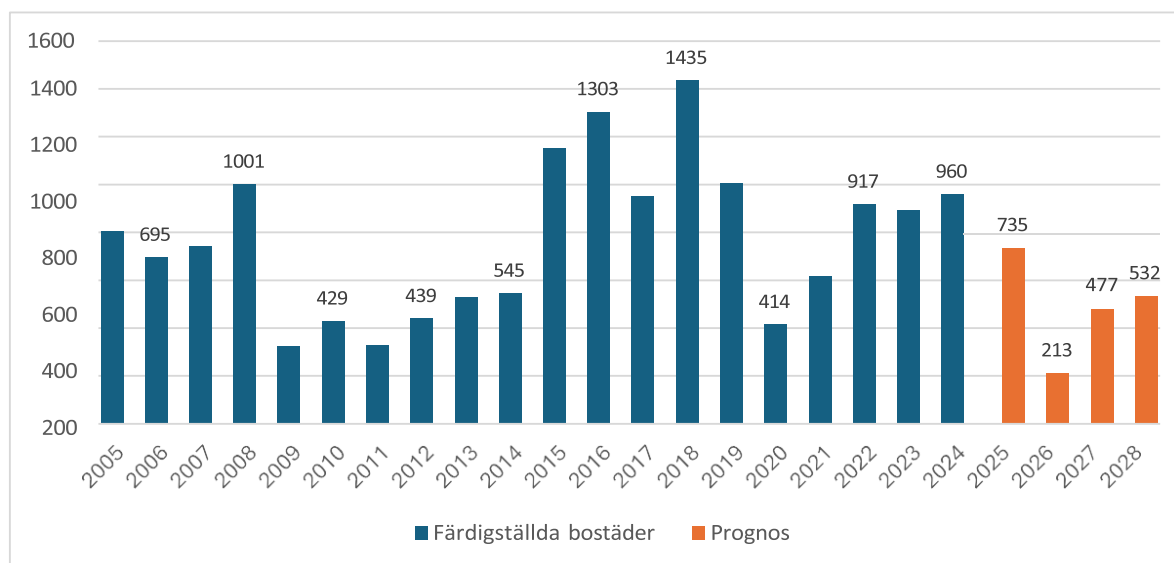
I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket

Program tillväxt

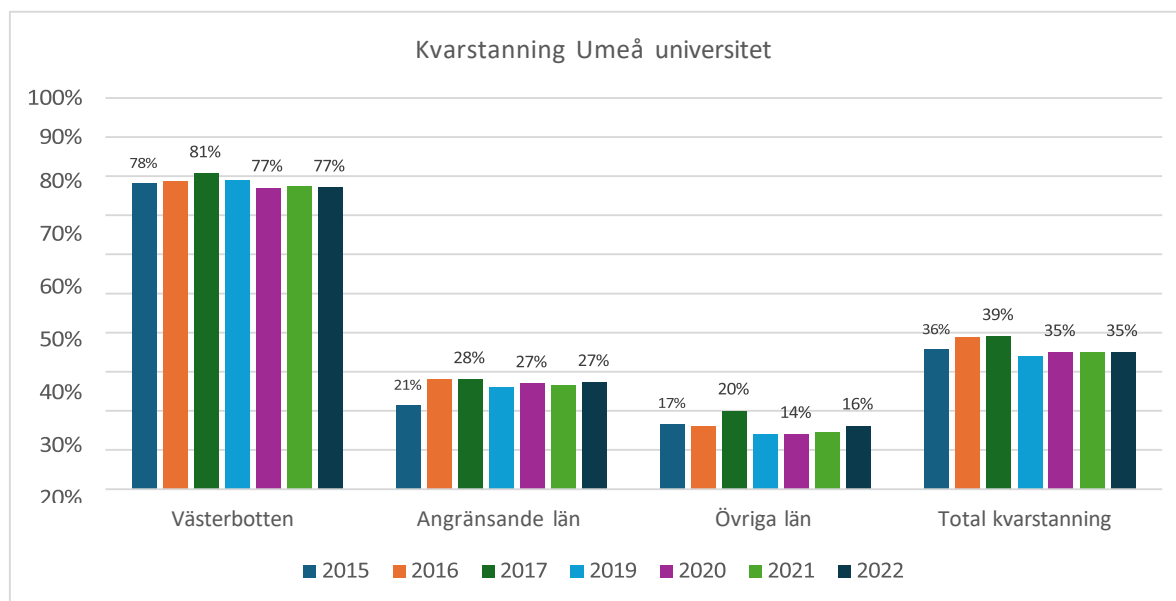
Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Umeå har fortsatt stark befolkningstillväxt och boende- och livsmiljön står sig väl i jämförelse med andra kommuner. Planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen förfinats, men bostadsbyggandet ligger fortfarande på en låg nivå. Detta gäller alla bostadstyper och följer en nationell trend. Den demografiska utvecklingen de senaste åren har tydliggjort barnfamiljernas betydelse.

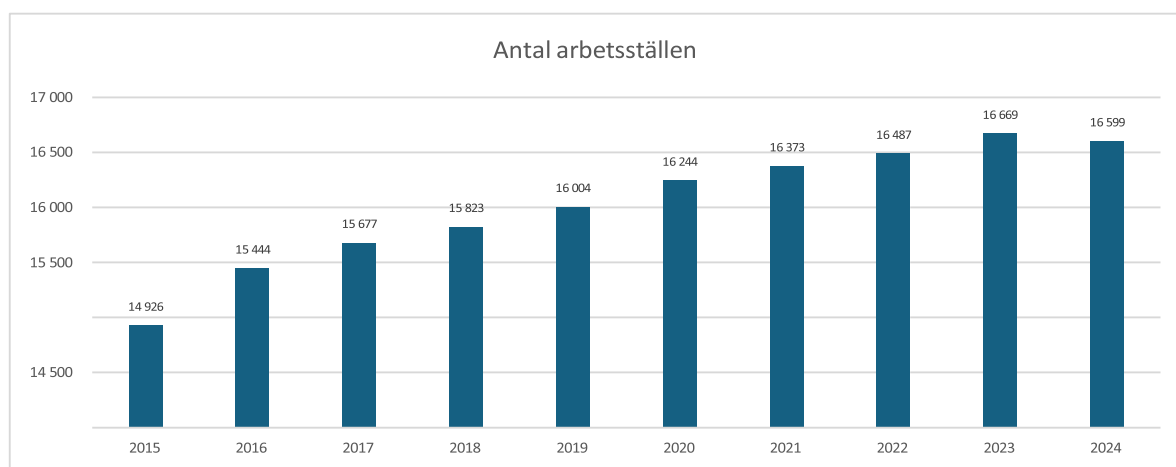
Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet är fortsatt ett av landets mest attraktiva lärosäten. Höstterminen 2025 antogs flest studenter i hela landet. Kvarstanningsgraden behöver dock öka, och kunskap om framtidens arbetsmarknad är en nyckelfaktor. Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande och attraktiv stadsdel är påbörjad.

Etableringar och företagens tillväxt

Företagens tillväxt i Umeå är fortsatt stark med både fler anställda och en växande andel invånare i arbetsför ålder även om vi ser en viss nedgång i antalet företag under år 2024. Utvecklingen innebär omlokaliseringar, expansioner och nyetableringar, vilket bidrar till ett näringsliv i ständig förändring. I en tätare stad kan mycket hanteras inom befintliga strukturer, men på sikt riskerar bristen på mark för framför allt industri och handel att bli en begränsande faktor.

Utblick

Framåt lyfts behovet av en fördjupad analys av bostadsutbudets sammansättning, ett karriärcenter som stärker kopplingen mellan universitetet och arbetsmarknaden samt fortsatt utveckling av Universitetsstaden, där samsyn finns men mycket arbete återstår.

Läs mer om program tillväxt på www.umea.se/programtillvaxt

Program social hållbarhet

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*. Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planeringen för socioekonomiskt blandade områden är dock en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortgår.

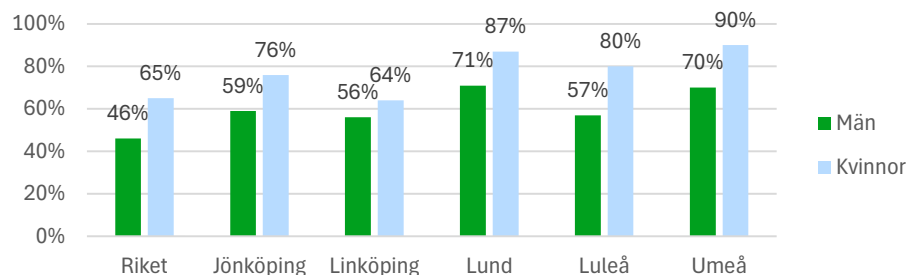
Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassats som utsatta av polisen. Utmaningar kvarstår dock. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden gällande våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

Vad gäller ungas livsvillkor är det en fortsatt hög nivå av avhopp från gymnasiet. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomisk under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter inom Umeå Kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

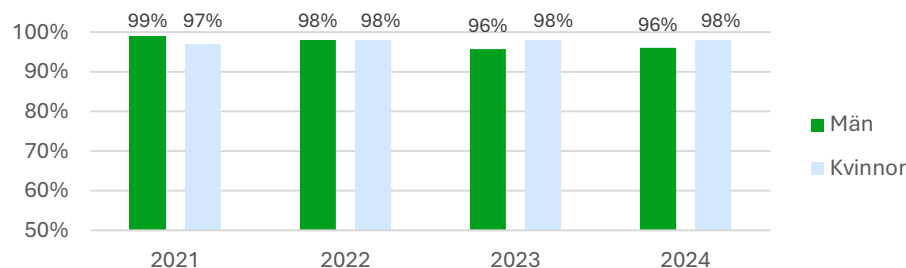
Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Fortsatt arbete behövs dock för att bibehålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Sociala relationer och tillit - index 2024¹

Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2024 ²

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

Fokusområden program för social hållbarhet - sammanfattning

Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

- *Umeå växer tryggt och säkert:* Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår. Fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.

¹ Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

² Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

- *Ett Umeå fritt från våld:* Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där stärkt samordning bedöms som avgörande för framgång.
- *Motverka segregation och framväxten av utsatta områden:* Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre underlag och samverkan i arbetet mot segregation.

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

- *Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering:* Arbetet pågår och är väl inarbetat. Behov av nya goda exempel för att flytta fram positioner.
- *Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling:* Arbeta med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra:* Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.

Barns uppväxtvillkor:

- *Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas:* Arbeta pågår med dialog och demokratiutveckling. Det finns behov att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.
- *Motverka barnfattigdom:* Lägre andel barn i ekonomisk utsatthet än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.
- *Förebyggande folkhälsoarbete:* Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa

Boende och bebyggelsemiljö:

- *Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten:* Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.
- *Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer:* Arbeta med mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.

- *Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet:* Andelen barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat senaste åren.

Arbete och försörjning:

- *Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden:* För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.
- *Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden:* Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- *Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas:* Arbete pågår med syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.
- *Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet:* Det finns behov av ökade insatser kopplat till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.

Läs mer om program social hållbarhet på www.umea.se/programsocialhallbarhet

Program klimatneutrala Umeå

Sammanfattning

Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

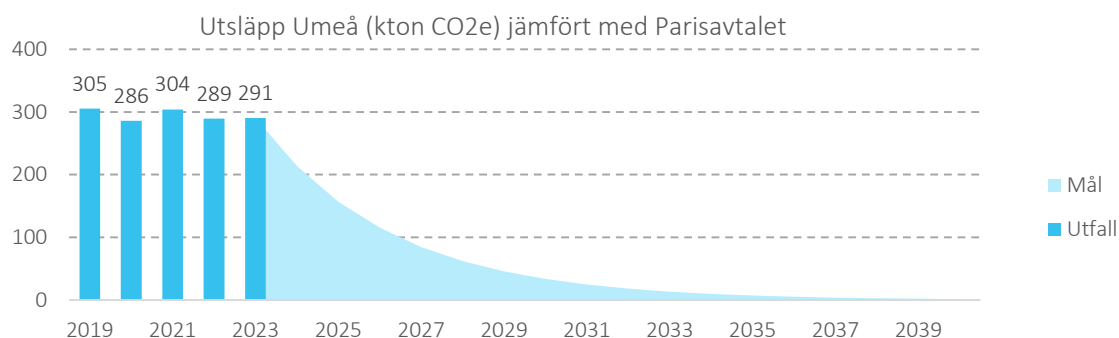
Under perioden januari–augusti 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering samt att realisera projekt som kan accelerera omställningen av samhällssystemen.

Eftersom omställningen av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokala mobiliseringar inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ såsom EU:s mission för 100

klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp

Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO₂e, vilket innebär en ökning från föregående år men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.

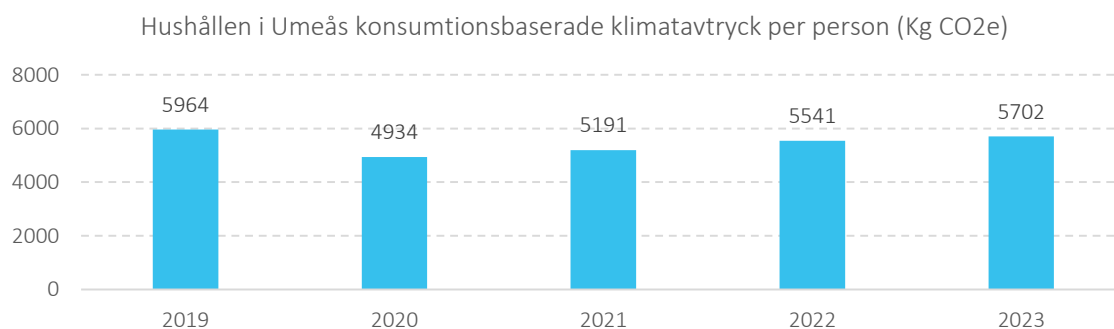

Källa:

För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i utsläppsminskningen. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling inom fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp ökar.

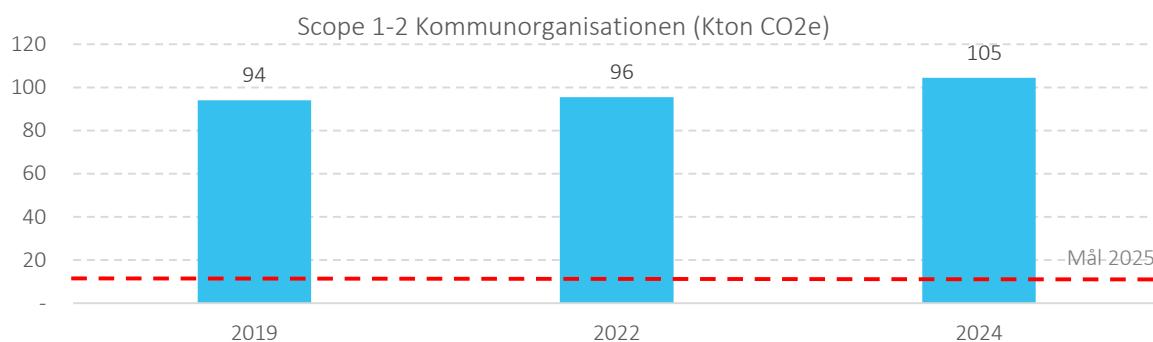

Källa: Konsumtionskompassen.se, (SEI Stockholm Environment Institute) 2025

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskapen om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan, samt att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

Kommunkoncernen

Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO₂e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärr-värmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari.

Källa:

För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter, där minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas

Fokusområden

- *Transporter:* Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställningen till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom exempelvis infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.
- *Bygg och anläggning:* Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användningen av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser

Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

2025-09-15

- *Energi, el och fjärrvärme:* Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet samt minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.
- *Cirkulär ekonomi:* Mängden avfall minskar och sysselsättningen i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.
- *Övergripande insatser:* För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärssektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Läs mer om program klimatneutrala Umeå på www.umea.se/programklimatneutral

**UMEÅREGIONENS
BRANDFÖRSVAR**

Yttrande

Datum

2025-10-15

Diarienummer

UBRN-2025/00063

Skickas via e-post till:
registrator@msb.se

Ert ärendenummer: MSB 2025-12438

Yttrande, förslag till ny föreskrift om behörighetskrav för antagning till utbildning i skydd mot olyckor

Umeåregionens brandförsvär har getts möjlighet att yttra sig över MSB:s förslag till föreskrift om behörighetskrav för antagning till utbildningar enligt förordningen (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor.

Umeåregionens brandförsvär ställer sig positiva till de föreslagna förändringarna som kan ge en breddad rekryteringsbas och även underlätta för vidareutbildning av redan anställd räddningspersonal.

Umeåregionens brandförsvär

Anders Jonsson
Räddningschef

Jonas Andersson Wikström
Enhetschef

Umeåregionens brandförsvär
Postadress: 901 84 Umeå
Besöksadress: Signalvägen 14
Telefon: 090-16 22 00 (växel)
Webbplats: www.umea.se/brand

Handläggare: Jonas Andersson Wikström
Telefon: 090-16 22 85
Mobiltelefon: 070-516 22 85
Fax: 090-13 18 75
Mejladress: jonas.a.wikstrom@umea.se

Orgnr: 212000-2627
Bgnr: 759-8899
Pgnr: 62000-5

**UMEÅREGIONENS
BRANDFÖRSVAR**

Yttrande

Datum

2025-10-15

Diarienummer

UBRN-2025/00065

Skickas via e-post till:
registrator@msb.se

Ert ärendenummer: MSB 2025-07473

Yttrande, förslag till föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Umeåregionens brandförsvär har getts möjlighet att yttra sig över MSB:s förslag till föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Umeåregionens brandförsvär har inga synpunkter avseende MSBs förslag till föreskrifter och allmänna råd.

Umeåregionens brandförsvär

Anders Jonsson
Räddningschef

Jonas Andersson Wikström
Enhetschef

Umeåregionens brandförsvär
Postadress: 901 84 Umeå
Besöksadress: Signalvägen 14
Telefon: 090-16 22 00 (växel)
Webbplats: www.umea.se/brand

Handläggare: Jonas Andersson Wikström
Telefon: 090-16 22 85
Mobiltelefon: 070-516 22 85
Fax: 090-13 18 75
Mejladress: jonas.a.wikstrom@umea.se

Orgnr: 212000-2627
Bgnr: 759-8899
Pgnr: 62000-5

**UMEÅREGIONENS
BRANDFÖRSVAR**

Yttrande

Datum

2025-10-15

Diarienummer

UBRN-2025/00064

Skickas via e-post till:
registrator@msb.se

Ert ärendenummer: MSB 2025-07472

Yttrande, förslag till föreskrifter om utformning av tillstånd för hantering, överföring, import och export av brandfarliga och explosiva varor

Umeåregionens brandförsvär har getts möjlighet att yttra sig över MSB:s förslag till föreskrifter om utformning av tillstånd för hantering, överföring, import och export av brandfarliga och explosiva varor.

Umeåregionens brandförsvär har inga synpunkter avseende MSBs förslag till föreskrifter.

Umeåregionens brandförsvär

Anders Jonsson
Räddningschef

Jonas Andersson Wikström
Enhetschef

Umeåregionens brandförsvär
Postadress: 901 84 Umeå
Besöksadress: Signalvägen 14
Telefon: 090-16 22 00 (växel)
Webbplats: www.umea.se/brand

Handläggare: Jonas Andersson Wikström
Telefon: 090-16 22 85
Mobiltelefon: 070-516 22 85
Fax: 090-13 18 75
Mejladress: jonas.a.wikstrom@umea.se

Orgnr: 212000-2627
Bgnr: 759-8899
Pgnr: 62000-5

Tjänsteskrivelse

2025-11-05

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diariennr: UBRN-2025/00005

Ärenden under beredning

- Information budget 2027
- Fastställande av tillsynsplan 2026
- Indexjustering av taxor och avgifter för tillsyn, tillstånd och automatlarm
- Indexjustering av taxor för sotning och brandskyddskontroll, Umeå kommun
- Remiss, mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna.
- Remiss, Umeå kommuns konstpolicy
- Remiss, förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun

Tjänsteskrivelse

2025-10-24

Umeåregionens brand och
räddningsnämnd

Diarienumr: UBRN-2025/00007

Övriga frågor

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till

Förnamn, Efternamn
Befattning

Jonas Andersson Wikström
Chef Olycksförebyggande